

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขต กรุงเทพมหานคร



ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาทรงยศ แท่นยัง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2560

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขต กรุงเทพมหานคร



ปริญญานิพนธ์
ของ
พระมหาทรงแศก แทนยัง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขต กรุงเทพมหานคร



เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
สิงหาคม 2560

พระมหาทรยศ แท่นยัง. (2559). การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.คณะกรรมการ
ควบคุม: อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวิณ, อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน
ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาความเหมาะสมของแนว
ทางการแก้ไขปัญหาการบริหารของงาน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีผู้เชี่ยวชาญและผู้
บริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 12 รูป / คน แบ่งเป็นพระภิกษุ 6 รูป ภรรวาส
6 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง และกลุ่มตัวอย่างที่แจกแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน
ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 210/รูป /คน
และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดศูนย์เป็นชั้น แล้วทำการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้
แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.60 – 1.00 ค่าความ
เชื่อมั่นเท่ากับ.975 โดยการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าที่แทนกลุ่มตัวอย่างเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1.ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารของงานศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 8 ด้านโดยด้านวิชาการ พบว่า
หลักสูตรไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่สอดคล้องกับผู้เรียน ครูผู้สอนไม่ได้ทำแผนการเรียนการสอน
แก้ไขปัญหาคือ ศูนย์ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ
ผู้เรียน จัดทำคู่มือและแผนการสอน ด้านบุคลากร บุคลากรขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน
คณะกรรมการบริหารมีการประชุมกันน้อยครั้งและผู้บริหารไม่มีความรู้เรื่องกระบวนการบริหารงาน
สวัสดิการมีน้อย การแก้ไขปัญหาคือ ผู้บริหารควรมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อกำหนด
นโยบายและวางแผนทำงานและควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับบุคลากร ด้านงบประมาณ งบประมาณที่
จัดสรรจากรัฐไม่เพียงพอ การบริหารงบประมาณขาดการมีส่วนร่วม การแก้ไขปัญหาคือทางศูนย์ควรจัดตั้ง
กองทุนศูนย์ศึกษา โดยการระดมทุนจากภาคเอกชน ภาครัฐและประชาชนทั่วไป ด้านชุมชน ชุมชนไม่
เห็นคุณค่าของศูนย์ที่มีต่อสังคมส่วนรวม ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน แก้ไข
ปัญหาคือ ศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ และเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน
การจัดกิจกรรม ด้านผู้เรียน ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์ แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ
ทางศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ และ
ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นคุณค่าและประโยชน์ ด้านโครงสร้างโครงสร้าง การบริหารไม่
สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน การแก้ไขปัญหาคือ ศูนย์ขนาดเล็กควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับ
บริบท ทันสมัย โดยเทียบเคียงกับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ด้านอาคารสถานที่
สิ่งแวดล้อมในบริเวณศูนย์ ไม่สะอาด ขาดการดูแลรักษา การแก้ไขปัญหาคือ ทางศูนย์ควรส่งเสริมการ
จัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด ด้านสื่ออุปกรณ์ ผู้สอนเลือกใช้สื่อไม่
เหมาะสม ตำราเรียนไม่เพียงพอ สื่อการเรียนการสอนมีจำกัดและขาดงบประมาณ แก้ไขปัญหา

คือ ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ สนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ โดยขอการสนับสนุน สื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐเอกชนและชุมชน 2. แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารของงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร มีระดับความ เหมาะสม โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001



A STUDY ON SOLUTIONS TO ADMINISTRATION PROBLEMS OF BUDDHIST SUNDAY
SCHOOL IN BANGKOK



AN ABSTRACT
BY
PHRAMAHA SONGYOT THAENYANG

Presented in partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

August 2017

Phramaha Songyot Thaenyang. (2016). *A Study on solutions to administration problems of Buddhist Sunday school in Bangkok*. Thesis, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate school, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr.Kittisak Ungkanawin, Dr. Rachan Boonthima.

This research aims to study the problems and solutions of administration of Studying Buddhism on Sunday Center of Bangkok and to study the suitability of the administration in Studying Buddhism on Sunday Center in the Bangkok. The samples that attended the group discussion were twelve specialists and executives studying Buddhism at a Sunday Center in Bangkok and they included six monks and six lay people. They were obtained by purposive sampling and the group was given questionnaires along with executives and teachers in Buddhism studies on Sunday in 2016. The table of Krejcie and Morgan was used to specify the samples. The samples were two hundred and ten monks and ordinary people stratified random sampling was used. The size of center was used as a strata and random and purposive sampling was also used in this process. The tool for recording of group discussions and Likert scale questionnaire and the validity was from 0.60 to 1.00. The total reliability was .975. The information was analyzed to find frequency, percentage, standard deviation and T-test of one sample.

The results of the research were as follows

The research found that 1.The problems and solutions to the administration problems of the Bangkok Buddhist Sunday Center are 8 aspects. The academic matter of found that the curriculum is not the same standard. Inconsistent with the learner Teachers do not do the lesson plan. The problem is that the center should have the same standard curriculum. Should develop curriculum in accordance with learners. Prepare manuals and lesson plans. Personnel personnel lack continuity in operations. Executive committees have few meetings and management has no knowledge of the management process. Welfare is low the problem is that executives should meet at least twice a year to set policies and work plans and should provide welfare for personnel. The budget budget allocated from the state is not enough. Budget management lack of participation. Solution Center should set up a center for education. By funding from the private sector. Government and the public. Community community does not value the center of the community. The problem is that the center should invite the community to join the center. And allow the community to participate in the activities. Learners do not appreciate the value of studying in the center. The solution is that the center should make a cooperation agreement with a nearby school to send students to the center. And it should promote the parent to see the value and benefits. The structure did not clearly divide responsibility the current context. The problem solving is that small centers should be structured to fit modern contexts, comparable to those of general education institutions. Building site the environment in the center is not clean, lack of

maintenance. The problem solving is that the center should promote the venue to facilitate learning. There is a caretaker. Media equipment Instructors choose inappropriate media. Textbook is not enough. The instructional media is limited and lack budget. The problem is that the teacher should organize activities that Yonisomanasikarn and support. Support for textbooks is sufficient. By requesting media support from public, private and community agencies. 2. The solution of problem of administration in studying Buddhism of the Sunday Center in Bangkok was suitable. The total information was at high level and higher than the rule with a statistical significance of .001.



ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เขต กรุงเทพมหานคร

ของ

พระมหาทรงยศ แท่นยัง

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์จัตตชัย เอกปัญญาสกุล)

วันที่ เดือน สิงหาคม พ.ศ.2560

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์)

.....ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

(อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

.....กรรมการ

(อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก อาจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมาที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา แนะนำการทำงานวิจัย ตลอดจนแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เสร็จสมบูรณ์ รวมทั้งทำให้ ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยอันทรงคุณค่านี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งถึงความกรุณาดังกล่าว ตลอดทั้งคณาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และให้คำปรึกษามาโดยตลอดระยะเวลาขณะศึกษา ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ดร. สมชาย เทพแสง ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพบุลย์ อ่อนมั่ง รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบเค้าโครงปริญญานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเค้าโครงปริญญานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ คณะกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ แสงศักดิ์ อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ และให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิตย์ ดร.สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ บุญปุ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวาล ศิริวัฒน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ ผู้อำนวยการ ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ที่เอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกการทำวิจัยและตอบแบบคำถามเพื่อการทำวิจัย และขอเจริญพรขอบคุณ นายชูชาติ ชื่นสมบัติ ผู้ให้ความอุปถัมภ์ดูแลค่าใช้จ่ายตลอดระยะเวลาในการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอเจริญพรขอบคุณ บุพการีทั้งสอง ที่ส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจผู้ทำวิจัยมาโดยตลอด ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการศึกษา ตลอดจนขอเจริญพรขอบคุณเพื่อนร่วมชั้นเรียน นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 36 ภาคปกติ ทุกคนที่ให้กำลังใจและผลักดันให้เกิดแรงบันดาลใจ อีกทั้งเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกันและกันด้วยดีเสมอมา

พระมหาทรงยศ แท่นยัง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	8
สมมุติฐานการวิจัย.....	9
2 เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.....	10
ประวัติความเป็นมา.....	10
แนวทางในการจัดตั้ง.....	13
โครงสร้างการบริหารและการหน้าที่.....	18
หลักสูตรการเรียนการสอน.....	22
การบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.....	28
การบริหารงานด้านวิชาการ.....	28
การบริหารงานบุคลากร.....	28
การบริหารงานด้านงบประมาณ.....	31
การบริหารงานด้านชุมชน.....	34
การบริหารงานด้านผู้เรียน.....	36
การบริหารงานด้านโครงสร้าง.....	39
การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์.....	41
สภาพการดำเนินงานและปัญหา.....	42
ความหมาย.....	45
สภาพการดำเนินงาน.....	46
ความหมายปัญหาการบริหารงาน.....	46
ปัญหาการบริหารงาน.....	47
แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน.....	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
งานวิจัยในประเทศ.....	60
งานวิจัยต่างประเทศ.....	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ตอนที่1 ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร.....	69
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การรวบรวมข้อมูล.....	70
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหา.....	71
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	71
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผล.....	102
ข้อเสนอแนะ.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	125
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	201



บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปจำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประจำปีงบประมาณ2559.....	12
2 รายชื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ2559.....	48
3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	81
5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	82
6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการเป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	83
7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ใน เขตกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากร เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	85
8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ เป็นรายข้อ กับเกณฑ์ที่กำหนด.....	86
9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านชุมชน เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด.....	88
10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียน เป็นรายข้อ กับเกณฑ์ที่กำหนด.....	89

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้าง เป็นรายชื่อ กับเกณฑ์ที่กำหนด.....	90
12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ เป็นรายชื่อ กับเกณฑ์ที่กำหนด.....	91
13 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและผลการทดสอบ ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์ เป็นรายชื่อ กับเกณฑ์ที่กำหนด.....	93

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.....	14
2 แผนภูมิขั้นตอนการจดทะเบียน (ส่วนกลาง).....	15
3 แผนภูมิขั้นตอนการจดทะเบียน (ในส่วนภูมิภาค).....	17
4 แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ก.....	18
5 แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ข.....	19
6 โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์.....	27



บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ถ้าเราสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการศึกษาและชีวิตของคนที่มีมากขึ้นๆให้กลับมาเป็นอย่างเดิมเหมือนอย่างของเก่าโบราณของเรา คือให้รู้สึกที่โรงเรียนก็คือวัด วัดก็คือโรงเรียน ก็จะทำให้บ้านเมืองมีอนุชนที่มีความสามารถในทางวิชาการและมีจิตใจสูงมีจิตใจดีเป็นพลเมืองดีต่อไป จะช่วยให้ส่วนรวมสามารถที่จะดำเนินต่อไปได้โดยสวัสดิ์(พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะกรรมการธนาคารกรุงเทพ วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2514)

ในอดีตจนถึงปัจจุบันพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศนับถือกันมาช้านานจนเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย โดยในอดีตชีวิตของประชาชนชาวไทยมีความผูกพันกับสถาบันพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง ดังนั้น วัดจึงกลายเป็นส่วนประกอบสำคัญของชุมชนและเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมต่างๆตลอดจนเป็นแหล่งการศึกษาของประชาชนทุกระดับ นอกจากนี้ วัดได้เป็นสถาบันหลักในการฝึกอบรมพระสงฆ์เพื่อสืบต่อพระพุทธศาสนาและฝึกอบรมประชาชนให้ตั้งอยู่ในศีลธรรมอันงามและเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมไทย ดังนั้น สภาพความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของสังคมไทย (สมศักดิ์ บุญปู. 2547: 1-2)

สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์จึงทำให้สถาบันทางพระพุทธศาสนามีบทบาทต่อสังคมน้อยลง ไม่สามารถทำหน้าที่ในการเป็นสถานที่เล่าเรียนและเป็นสถานที่ฝึกอบรมให้ประชาชนตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรมเหมือนดังแต่ก่อน ซึ่งปัญหาขาดคุณธรรมจริยธรรมจัดว่าเป็นปัญหาระดับชาติที่น่าเป็นห่วง เพราะจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศอื่นๆ จึงเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญร่วมกันพัฒนาเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันงามและมีคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้น การนำศาสนาเพื่อมาพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและจริยธรรมนับว่าเป็นการวางรากฐานให้กับเด็กและเยาวชนได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องมีสถาบันที่ทำหน้าที่ในการอบรมคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นการเฉพาะ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม พิจารณาเห็นว่า การมีแหล่งหรือสถาบันในการอบรมคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นวิธีการที่ดีอย่างหนึ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะสามารถชักนำเด็กและเยาวชนให้เข้ามาสู่ร่มเงาพระพุทธศาสนาเพื่อการศึกษาอบรมบ่มนิสัยและสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาแต่แรกเริ่ม อันเป็นวิธีการหนึ่งในการรักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่กับสังคมไทยตลอดไป (กรมการศาสนา. 2551)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบและตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนทั่วไป โดยมีเป้าหมายหลัก ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียนเพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และนำหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดถึงสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุข โดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสนใจเข้าวัด ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนทุกระดับอายุ 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน และ 4) สนับสนุนให้วัดมีบทบาทในการใช้หลักธรรมในศาสนาอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน (กรมการศาสนา. 2551: 7-8)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เริ่มก่อตั้งครั้งแรกในประเทศศรีลังกาเมื่อปีพ.ศ.2428 มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการไม่ให้ประชาชนและเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ โดยในช่วงเวลานั้นประเทศศรีลังกาทกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษและรัฐบาลอังกฤษมีนโยบายต้องการให้ประชาชนของประเทศศรีลังกาหันไปนับถือศาสนาคริสต์จึงได้ให้สิทธิประโยชน์ด้านต่างๆแก่ผู้ที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ทำให้ประชาชนและเยาวชนที่ต้องการความสะดวกสบายและคุณภาพชีวิตที่ดี จึงเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมาก ทำให้พระภิกษุและประชาชนที่เป็นพุทธศาสนิกชนเกิดความตระหนักว่า ประชาชนและคนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมากขึ้น จึงได้มีมติร่วมกันในจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (Buddhist Sunday School)(พระปริยัติกิจโกศล. ม.ป.ป. : 1 –2)

ในประเทศไทยได้มีการจัดตั้งครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2496 – 2500 โดยพระพิมลธรรม (อาจ อาสภมหาเถร) อธิบดีสงฆ์ (เจ้าอาวาส) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ได้เดินทางไปดูกิจการทางพระพุทธศาสนาที่ประเทศพม่าและศรีลังกา ได้เห็นพระสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกาจัดระเบียบการสอนศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนได้ผลดีมากโดยจัดสอนเฉพาะวันอาทิตย์ เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยจึงได้ปรารภการสอนศีลธรรมของพระสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกาแก่พระเจ้าหน้าที่ ผู้บริหารและพระนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนั้นพระเจ้าหน้าที่และพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงดำเนินการขอเสนออนุมัติต่อทางสภามหาวิทยาลัย เพื่อเปิดสอนโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2501 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ นับว่าเป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกในประเทศไทย หลังจากนั้นได้รับความสนใจมีการจัดตั้งขยายไปวัดต่างๆทั่วประเทศ

ปี พ.ศ. 2523 โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “โรงเรียน “ เป็น “ ศูนย์ศึกษา “ โดยมีชื่อที่เป็นทางการในปัจจุบันว่า “ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ “ รวมทั้งกำหนดให้ใช้อักษรย่อว่า “ ศพอ.” (กรมการศาสนา. 2550: 5-7)

ปี พ.ศ. 2534 เพื่อให้การอุปถัมภ์ของกรมการศาสนาเป็นไปอย่างมีระบบ จึงได้ออกระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา พ.ศ.2534 เป็นครั้งแรก และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2534

ปี พ.ศ. 2550 กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญกับโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์เป็นโครงการสำคัญ มีการแก้ไขระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ใหม่ และประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2550 โดยให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์มีบทบาทอันหลากหลาย สามารถเป็นพลังสำคัญที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชนแบบครบวงจร เป็นบทบาทที่กว้างขวาง สามารถรองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกช่วงวัยของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง (กรมการศาสนา. 2554: 1)

รูปแบบการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ในปัจจุบันมีอยู่ 3 รูปแบบ คือ 1) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ในวัด เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชนในอุตมคติดั้งเดิม 2) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ในสถานศึกษาและหน่วยงานของรัฐ เป็นการจัดตั้งโดยสถานศึกษา มูลนิธิสมาคม หน่วยงานของรัฐ และ 3) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์เชิงรุก เป็นการดำเนินการของพระสงฆ์ในวัดใด วัดหนึ่งที่มีข้อจำกัด โดยไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในวัดได้ จึงเข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาในนามของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ (กรมการศาสนา. 2550: 12-16)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์มีการจัดตั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยจากการสรุปจำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559 ของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 3,657 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 1,126,238 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 26,438 รูป/คน โดยแบ่งเป็นส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร มีจำนวนศูนย์ ทั้งสิ้น 63 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 18,419 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 861 รูป /คน ในส่วนภูมิภาคมีจำนวนศูนย์ 3,594 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 1,107,819 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 26,438 รูป/คน (กรมการศาสนา.2560: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ปัจจุบันโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีเครือข่ายโยงใยไปทั่วโลก เป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารโลกไร้ซึ่งพรมเขต กิจกรรมทุกด้านไม่ว่า เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อม ถูกเชื่อมโยงด้วยข่าวสารทำให้เกิดกระแสสากลเชื่อมโยงกันทั้งโลก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมของทุกประเทศ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์เป็นองค์กรหนึ่งของสังคมย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากกระแสโลกาภิวัตน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์

ออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้ คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านชุมชน 5) ด้านผู้เรียน 6) ด้านโครงสร้าง 7) ด้านอาคารสถานที่ และ 8) ด้านสื่ออุปกรณ์ (พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม. 2553:127; พระมหาสุทัศน์ ไชยภา.2553:271-272; สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.2550:97-98)

จากปัญหาในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ รวมทั้งเป็นสารสนเทศให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้สำหรับกำหนดนโยบายและพัฒนาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารของงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และทราบความเหมาะสมของการนำแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไปใช้ รวมทั้งเป็นแนวทางสำหรับการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและประประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตเนื้อหา ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางในการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ตามปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 8 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านชุมชน 5) ด้านผู้เรียน 6) ด้านโครงสร้าง 7) ด้านอาคารสถานที่ และ 8) ด้านสื่ออุปกรณ์

2. ขอบเขตประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในตอนต้นที่1 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 12 รูป / คน โดยจำแนกเป็นผู้เชี่ยวชาญ 6 คน ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 6 รูป เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากประสบการณ์และความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในตอนต้นที่2 ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 861 รูป / คน ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 63 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง 210 รูป / คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดของศูนย์เป็นชั้น แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหา และความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารบริหารงานศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 8 ด้าน ดังนี้

- 3.1 ด้านวิชาการ
- 3.2 ด้านบุคลากร
- 3.3 ด้านงบประมาณ
- 3.4 ด้านชุมชน
- 3.5 ด้านผู้เรียน
- 3.6 ด้านโครงสร้าง
- 3.7 ด้านอาคารสถานที่
- 3.8 ด้านสื่ออุปกรณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นิยามความหมายของคำศัพท์ต่างๆที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ดังนี้

1. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง องค์กรที่คณะสงฆ์จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นสถานที่อบรมศีลธรรมตลอดจนเป็นสถานที่เล่าเรียนวิชาการทางพระพุทธศาสนาโดยมีเป้าหมายหลักเป็นเด็กและเยาวชน

2. การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การบริหารงานของศูนย์ ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานด้านวิชาการ การบริหารงานด้านบุคลากร การบริหารงานด้านงบประมาณ การบริหารงานด้านชุมชน การบริหารงานด้านนักเรียน การบริหารงานด้านโครงสร้าง การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ และการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การวางแผนงานวิชาการ การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดสื่ออุปกรณ์ การนิเทศภายในสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน การสอนซ่อม การประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมงานวิชาการ

2.2 การบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การนำเข้าสู่งาน การประเมินผลงาน การพัฒนา การให้ค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการ การรักษาบุคลากร และการให้พ้นจากงาน

2.3 การบริหารงานด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชีและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.4 การบริหารงานด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การประชาสัมพันธ์ศูนย์แก่ชุมชน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆในท้องถิ่น การขอรับความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากชุมชน ตลอดจนการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

2.5 การบริหารงานด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การวางแผนดำเนินการกับผู้เรียนก่อนเข้าเรียนและพ้นจากโรงเรียน การจัดสวัสดิการนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การควบคุมปกครองและการบริการทางวิชาการแก่ผู้เรียน

2.6 การบริหารงานด้านโครงสร้างของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การจัดสายการบังคับบัญชา การมอบหมายงาน การรวมอำนาจและกระจายอำนาจ การจัดสายงาน การจัดช่วงชั้นของการจัดการ การออกแบบงานและการจัดแผนงาน

2.7 การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

2.8 การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การวางแผนเลือกใช้สื่อ การออกแบบสื่อ การเตรียมการใช้สื่อ การนำสื่อไปใช้และการติดตามวัดผลประเมินการใช้สื่อ

3. ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อจำกัดและข้อขัดข้องในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านชุมชน ด้านผู้เรียน ด้านโครงสร้าง ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่ออุปกรณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ปัญหาด้านวิชาการ หมายถึง ปัญหาด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ การส่งผลการวัดและประเมินผลซ้ำ ผู้สอนไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอน หลักสูตรไม่มีความโดดเด่นไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและไม่สอดคล้องกับผู้เรียน รวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนขาดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เรียนในศูนย์

3.2. ปัญหาด้านบุคลากร หมายถึง ปัญหาด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารไม่ประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารไม่เข้าใจกระบวนการบริหาร คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ผู้สอนที่เป็นบรรพชิตเปลี่ยนแปลงบ่อยและสวัสดิการไม่เพียงพอแก่บุคลากร

3.3 ปัญหาด้านงบประมาณ หมายถึง ปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารงาน

3.4 ปัญหาด้านชุมชน หมายถึง ปัญหาด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ ขาดความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนตลอดถึงชุมชนไม่เห็นคุณค่าของศูนย์และทางศูนย์ขาดการประสานงานกับชุมชนรวมทั้งทางศูนย์ไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

3.5 ปัญหาด้านผู้เรียน หมายถึง ปัญหาด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ จำนวนผู้เรียนน้อยลง ผู้เรียนออกกลางคัน ผู้เรียนขาดกิจกรรมที่สนใจ ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าเมื่อจบการศึกษาและผู้เรียนติดยุติเรียนพิเศษและติดยุติเทคโนโลยี

3.6 ปัญหาด้านโครงสร้าง หมายถึง ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ โครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนาไม่เหมาะกับศูนย์ขนาดเล็กเพราะมีบุคลากรจำกัด

3.7 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ สภาพห้องเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้

เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนรวมทั้งขาดการดูแลรักษาให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและพร้อมสำหรับการใช้งาน

3.8 ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ หมายถึง ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ การขาดตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและสื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5. ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตามความคิดเห็นผู้บริหารงานและผู้เกี่ยวข้อง กับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

6. เกณฑ์หมายถึง ผลการทดสอบค่าทีของแนวทางการแก้ไขปัญหของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีระดับความเหมาะสมสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาและความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยอาศัยแนวคิดของบุคคลและหน่วยงาน ดังนี้

1. พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 127) ได้สรุปเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านวิชาการ และ 3) ด้านธุรการและการเงิน

2. พระมหาสุทัศน์ ไชยภา (2553: 271-272) ได้สรุปเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ไว้ 7 ด้าน คือ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านผู้ปกครองและชุมชน 3) ด้านอาคารเรียน 4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 5) ด้านครูสอนและเจ้าหน้าที่ 6) ด้านงบประมาณ และ 7) ด้านบทบาททั่วไป

3. สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 97-108) ได้สรุปเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไว้ 7 ด้าน คือ 1) ด้านโครงสร้างการบริหารงาน 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านชุมชน 4) ด้านหลักสูตร 5) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 6) ด้านอาคารสถานที่ และ 7) ด้านงบประมาณ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้นำมาสังเคราะห์และประมวลมาเป็นกรอบในการศึกษา ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหา และความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ใน 8 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านงบประมาณ
4. ด้านชุมชน
5. ด้านผู้เรียน
6. ด้านโครงสร้าง
7. ด้านอาคารสถานที่
8. ด้านสื่ออุปกรณ์

สมมุติฐานการวิจัย

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขต กรุงเทพมหานคร ทั้ง 8 ด้าน มีระดับความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขต กรุงเทพมหานครทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณาจากการทดสอบค่าที มีระดับความเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
 - 1.1. ประวัติความเป็นมา
 - 1.2. แนวทางและรูปแบบในการจัดตั้ง
 - 1.3. โครงสร้างการบริหารและการหน้าที่
 - 1.4. หลักสูตรการเรียนการสอน
2. การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
 - 2.1. การบริหารงานด้านวิชาการ
 - 2.2. การบริหารงานด้านบุคลากร
 - 2.3. การบริหารงานด้านงบประมาณ
 - 2.4. การบริหารงานด้านชุมชน
 - 2.5. การบริหารงานด้านผู้เรียน
 - 2.6. การบริหารงานด้านโครงสร้าง
 - 2.7. การบริหารงานด้านงานอาคารสถานที่
 - 2.8. การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์
3. สภาพการดำเนินงานและปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
 - 3.1. ความหมายสภาพการดำเนินงาน
 - 3.2. สภาพการดำเนินงาน
 - 3.3. ความหมายปัญหาการบริหารงาน
 - 3.4. ปัญหาการบริหารงาน
4. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1. งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2. งานวิจัยต่างประเทศ

1.ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.1 ประวัติความเป็นมา

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบและตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนทั่วไปโดยมี

เป้าหมายหลักได้แก่เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยเรียนเพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ และนำหลักคำสอน ทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดถึงสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุขโดยมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสนใจเข้าวัด ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา 2) เพื่อปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรมแก่เยาวชนทุกระดับอายุ 3) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน และ4) สนับสนุนให้วัดมีบทบาทในการใช้หลักธรรมในศาสนาอบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน (กรมการศาสนา.2551: 7-8)

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เริ่มก่อตั้งครั้งแรกในประเทศศรีลังกาเมื่อปีพ.ศ.2428 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการไม่ให้ประชาชนและเยาวชนเปลี่ยนศาสนาเพราะว่าในขณะนั้น ประเทศศรีลังกาทกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอังกฤษ ซึ่งในขณะนั้นประเทศอังกฤษ ต้องการให้ประชาชนในประเทศศรีลังกานับถือศาสนาคริสต์จึงได้ให้อิทธิพลต่าง ๆ แก่ผู้ที่เปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์จึงทำให้ประชาชนและเยาวชนที่ต้องการความสะดวกสบายและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่างพากันเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์เป็นจำนวนมากจนทำให้พระภิกษุและประชาชนที่เป็นพุทธศาสนิกชนเกิดความตระหนักรว่า ประชาชนและคนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนไปนับถือคริสต์มากขึ้นจึงได้มีมติร่วมกันในจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (Buddhist Sunday School) (พระปริยัติกิจโกศล.ม.ป.ป. : 1 –2)

จากนั้นต่อมาได้มีการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2496 – 2500 โดยพระพิมลธรรม (อาจ อาสภมหาเถร) อธิบดีสงฆ์ (เจ้าอาวาส) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ได้เดินทางไปดูกิจการทางพระพุทธศาสนาที่ประเทศพม่าและศรีลังกา ได้เห็นพระสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกา จัดระเบียบการสอนศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนได้ผลดีมากโดยจัดสอนเฉพาะวันอาทิตย์ เมื่อกลับมาถึงประเทศไทยจึงได้ปรารภการสอนศีลธรรมของพระสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกาแก่พระเจ้าหน้าที่บริหารและพระนิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมีดำริว่า “ โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สมควรจะได้จัดให้มีขึ้นในประเทศไทยบ้าง เพราะว่าเด็กและเยาวชนมีความสนใจในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อไป และยังเป็นการส่งเสริมในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่ง อีกทั้งเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้ศึกษา และรู้จักหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องตามสมควรแก่วัย ” ดังนั้น พระเจ้าหน้าที่และพระนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจึงดำเนินการขอเสนออนุมัติต่อทางสภามหาวิทยาลัย เพื่อเปิดสอนโรงเรียนพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ขึ้นโดยได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2501 ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ นับว่าเป็นโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกในประเทศไทย หลังจากนั้นได้รับความสนใจมีการจัดตั้งขยายไปวัดต่างๆทั่วประเทศ

ปี พ.ศ. 2523 เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางและสอดคล้องกับระเบียบทางราชการ โรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “ โรงเรียน “ เป็น “ ศูนย์ศึกษา “ จึงมีชื่อเป็นทางการมาจนปัจจุบันนี้ว่า “ ศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ “ และกำหนดให้ใช้อักษรย่อว่า “ ศพอ.” (กรมการศาสนา.2550: 5-7)

ปี พ.ศ. 2534 เพื่อให้การอุปถัมภ์ของกรมการศาสนาเป็นไปอย่างมีระบบ จึงได้ออกระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนา พ.ศ.2534 เป็นครั้งแรก และได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม 2534 (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นระเบียบกรมการศาสนาว่า ด้วยเรื่องศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 โดยได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2550)

ปี พ.ศ. 2550 กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้ให้ความสำคัญกับโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์เป็นโครงการสำคัญ มีการแก้ไขระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ใหม่ และประกาศใช้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2550 โดยให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์มีบทบาทอันหลากหลาย สามารถเป็นพลังสำคัญที่จะพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในชุมชนแบบครบวงจร เป็นบทบาทที่กว้างขวาง สามารถรองรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตทุกช่วงวัยของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายในชุมชน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง (กรมการศาสนา.2554: 1)

ปัจจุบันศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ได้มีการจัดตั้งทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยจากการสรุปจำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ 2559 ของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มีจำนวนทั้งสิ้น 3,657 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 1,126,238 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 26,438 รูป/คน แบ่งเป็นส่วนกลาง คือ กรุงเทพมหานคร มีจำนวนศูนย์ทั้งสิ้น 63 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 18,419 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 861 รูป/คน ในส่วนภูมิภาคมีจำนวนศูนย์ 3,594 ศูนย์ จำนวนนักเรียน 1,107,819 คน และจำนวนผู้บริหารและครู 25,577 รูป/คน (กรมการศาสนา. 2559 ก: ไม่ปรากฏเลขหน้า) โดยจากข้อมูลดังกล่าวสามารถเขียนเป็นตารางได้ ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 สรุปจำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ประจำปีงบประมาณ 2559

ที่	รายการ	จำนวนศูนย์	จำนวนนักเรียน	จำนวนครู
1	ส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร)	63	18,419	861
2	ส่วนภูมิภาค	3,594	1,107,819	25,577
	รวมทั้งสิ้น	3,657	1,126,238	26,438

ที่มา: กรมการศาสนา.(2559): เอกสารสรุปจำนวนศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ 2559.ไม่ปรากฏเลขหน้า

1.2 แนวทางและรูปแบบในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.2.1 แนวทางในการจัดตั้ง

ในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้น ควรให้ความสำคัญในขั้นตอนต่อไปนี (กรมการศาสนา. 2554: 10 – 11)

ขั้นประเมินศักยภาพและความพร้อม

1. ด้านบุคลากร คือ ผู้บริหารต้องมีผลงานเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและได้รับความเชื่อถือจากคนในชุมชนพร้อมที่จะช่วยเหลือศูนย์ฯ ในด้านต่างๆ มีครูที่เป็นฆราวาสและพระสงฆ์ในจำนวนที่เพียงพอ ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน โดยมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีครูพระสอนศีลธรรมในวัดที่สามารถจะเอื้ออำนวยการสอนธรรมศึกษาให้แก่เด็กเยาวชน และประชาชนได้ บุคลากรมีความมุ่งมั่น ในจำนวนที่เพียงพอพร้อมที่จะเสียสละแรงกายแรงใจมาร่วมทำงานโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีชุมชนชาวบ้านอาศัยอยู่รอบๆ บริเวณที่จะจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นจำนวนมาก และเห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์ และมีกลุ่มเป้าหมายที่เพียงพอแก่การจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2. ด้านการมีส่วนร่วม คือ ผู้นำชุมชนให้การสนับสนุนและยินดีให้ความร่วมมือในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คนในชุมชนให้ความสนใจและส่งบุตรหลานมาศึกษาในศูนย์ ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียนเป็นไปด้วยดี มีหน่วยงานหรือเครือข่ายที่เข้มแข็งและพร้อมที่จะให้การสนับสนุน เช่น อบจ. อบต. เทศบาล พุทธสมาคมจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด สำนักงานเขตการศึกษาในพื้นที่ และมีชุมชนและโรงเรียนอยู่รอบๆ หลายชุมชน และหลายโรงเรียนที่มีศักยภาพและพร้อมที่จะร่วมมือในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3. ด้านงบประมาณ คือ มีงบประมาณเพียงพอที่จะดำเนินการหรือมีแหล่งที่จะให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง เช่น จากมูลนิธิ องค์กร บริษัท ห้างร้าน หรือประชาชนผู้มีจิตศรัทธาที่จะร่วมบริจาคเพื่อสมทบทุนในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

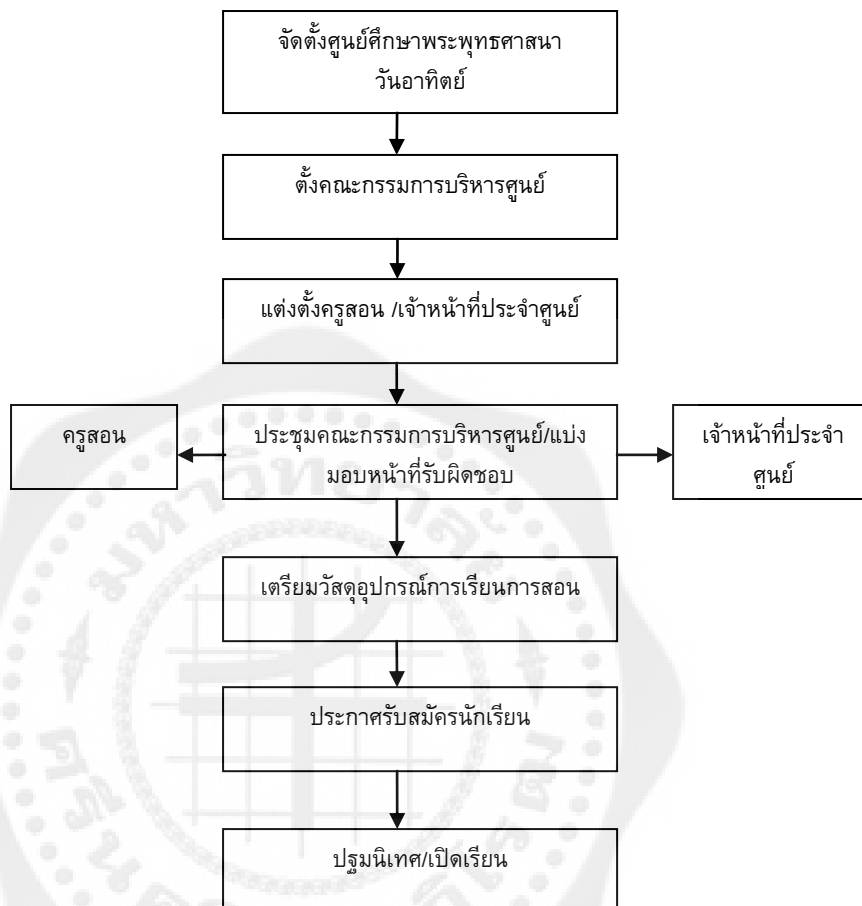
ขั้นตอนดำเนินงาน

ในการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นั้นต้องดำเนินการในนามของวัดมูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ โดยให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ได้จัดตั้งขึ้นแล้ว ยื่นคำขอจดทะเบียนไว้ในความอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา ตามแบบคำขอจดทะเบียนที่กำหนดไว้

ในการขอจดทะเบียนนั้น สำหรับในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมการศาสนาโดยเสนอผ่านความเห็นชอบของเจ้าคณะแขวง เจ้าคณะเขต และผู้อำนวยการเขต ในส่วนภูมิภาค ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด โดยเสนอผ่านความเห็นชอบของ เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ นายอำเภอ และเจ้าคณะจังหวัด แล้วส่งไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อ

ดำเนินการพิจารณาจัดระเบียบขึ้นเป็นศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด ในความอุปถัมภ์ของ
กรมการศาสนาและสนับสนุนด้านงบประมาณในปีต่อไป

แผนภูมิแสดงขั้นตอนกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์



ภาพประกอบ 1 ขั้นตอนกระบวนการดำเนินการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ที่มา: กรมการศาสนา. (2554). แนวทางการดำเนินงานโครงการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554: หน้า 13

การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในส่วนกลางนั้นมีคุณสมบัติและขั้นตอนดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติ

1. วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ
2. มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์ เป็นประธาน

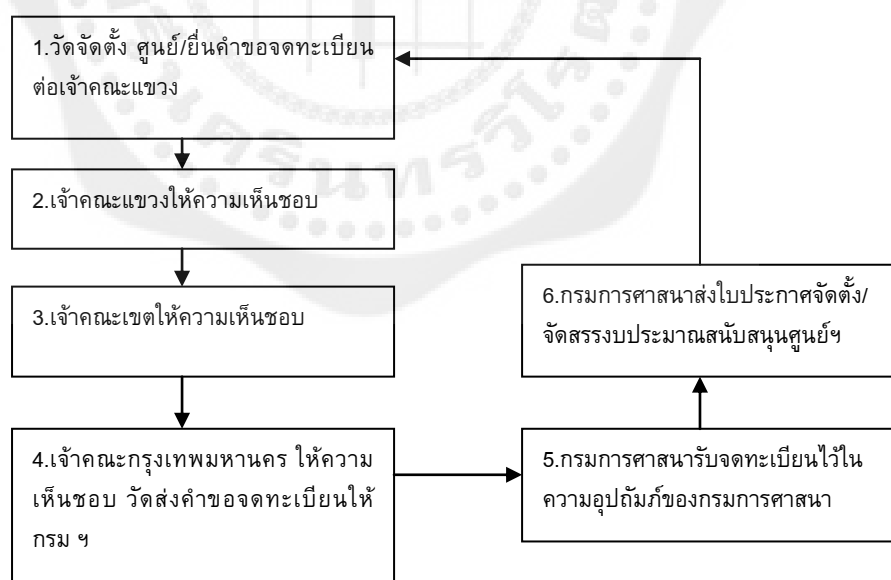
รองผู้อำนวยการศูนย์จำนวน 2 รูป/คน เป็นรองประธาน
กรรมการผู้ทรงวุฒิ ไม่น้อยกว่า 5 รูป /คน เป็นเลขานุการ

3. มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 35 คนขึ้นไป
4. มีครูสอน จำนวน 1 รูป / คน ต่อนักเรียน 35 คน
5. มีสถานที่เรียนที่เหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ข. ขั้นตอนการจัดตั้ง

1. วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐที่จะขอจัดตั้งศูนย์กรอก
รายละเอียดในแบบฟอร์มขอจดทะเบียน (ศพอ.1) ยื่นให้คณะแขวงเพื่อขอความเห็นชอบ
2. เจ้าคณะแขวงพิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ยื่นต่อเจ้าคณะเขต
เพื่อขอความเห็นชอบ
3. เจ้าคณะเขต พิจารณาให้ความเห็นชอบและวัด มูลนิธิ ฯลฯ ยื่นต่อเจ้าคณะ
กรุงเทพมหานครเพื่อขอความเห็นชอบ
4. เจ้าคณะกรุงเทพมหานครพิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัดมูลนิธิ ฯลฯ ส่ง
แบบฟอร์มขอจดทะเบียน (แบบศพอ.1) ไปที่กรมการศาสนา
5. กรมการศาสนารับจดทะเบียนและส่งใบรับรองการจัดตั้งศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้วัด มูลนิธิ ฯลฯ

แผนภูมิขั้นตอนการจดทะเบียน (ส่วนกลาง)



ภาพประกอบ 2 ขั้นตอนการจดทะเบียน (ส่วนกลาง)

ที่มา: กรมการศาสนา. (2554). แนวทางดำเนินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน
อาทิตย์ปีงบประมาณ 2554: หน้า 15

การขอจัดตั้งเป็นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในส่วนของภูมิภาคนั้น ต้องมีคุณสมบัติและขั้นตอน ดังต่อไปนี้

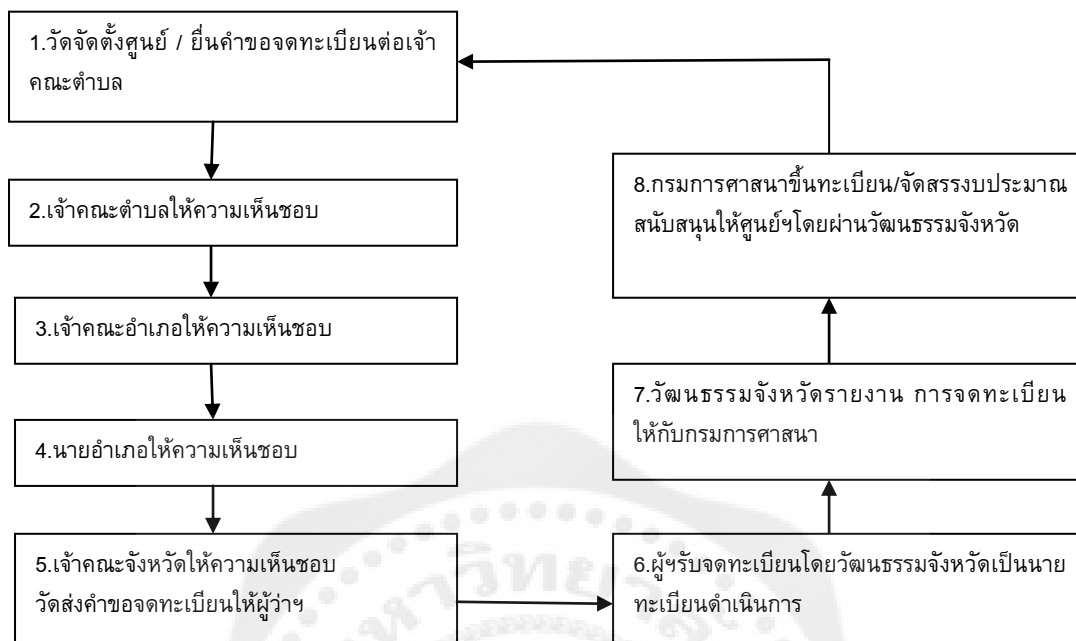
ก. คุณสมบัติ

1. วัดมูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐ
2. มีคณะกรรมการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์ ฯลฯ เป็นประธาน รองผู้อำนวยการ 2 รูป / คน เป็นรองประธาน กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 5 รูป / คน เป็นเลขานุการ
3. มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่า 35 คน ขึ้นไป
4. มีครูผู้สอน จำนวน 1 รูป/ คน ต่อนักเรียน 35 คน
5. มีสถานที่เรียนเหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

ข. ขั้นตอนการขอจัดตั้ง

1. วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษา หรือหน่วยงานของรัฐที่จะขอจัดตั้งศูนย์ฯลฯ กรอกรายละเอียดใบแบบฟอร์มขอจดทะเบียน (แบบ ศพอ.1) ยื่นให้เจ้าคณะตำบลเพื่อขอความเห็นชอบ
2. เจ้าคณะตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ยื่นต่อเจ้าคณะอำเภอเพื่อขอความเห็นชอบ
3. เจ้าคณะอำเภอ พิจารณาให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ส่งแบบฟอร์มขอจดทะเบียน (แบบศพอ. 1)
4. เจ้าคณะจังหวัดให้ความเห็นชอบ และวัด มูลนิธิ ฯลฯ ส่งแบบฟอร์มขอจดทะเบียน (แบบ ศพอ. 1)ไปที่วัฒนธรรมจังหวัด
5. วัฒนธรรมจังหวัด เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดประกาศจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และแจ้งให้กรมการศาสนาทราบ

แผนภูมิขั้นตอนการจดทะเบียน (ในส่วนภูมิภาค)



ภาพประกอบ 3 ขั้นตอนการจดทะเบียน (ในส่วนภูมิภาค)

ที่มา: กรมการศาสนา. (2554). แนวทางดำเนินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปีงบประมาณ 2554: 16

1.2.2 รูปแบบการจัดตั้ง มี 3 รูปแบบ คือ

1. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัด เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชนในอุดมคติดั้งเดิมที่คณะสงฆ์เป็นผู้ดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2501 จนถึงปัจจุบันเป็นการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้นในวัดโดยใช้อาคารสถานที่ของวัด เช่น ศาลาอเนกประสงค์หรือโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นต้น เป็นสถานศึกษา

2. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในสถานศึกษาและหน่วยงานของรัฐ เป็นการจัดตั้งโดยสถานศึกษา มูลนิธิสมาคม หน่วยงานของรัฐ คือเรือนจำและหน่วยงานทหารในกองอนุศาสนาจารย์ เป็นการดำเนินงานศึกษาสงเคราะห์ร่วมกันระหว่างพระสงฆ์กับครูอาจารย์ในสถานศึกษาหรือบุคลากรในมูลนิธิ สมาคม และหน่วยงานของรัฐ

3. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเชิงรุก เป็นการดำเนินการของพระสงฆ์ในวัดใดวัดหนึ่งที่มีข้อจำกัด โดยไม่สามารถจัดการเรียนการสอนในวัดได้ จึงเข้าไปสอนวิชาพระพุทธศาสนาในสถานศึกษาในนามของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตลอดถึงได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดอบรมเยาวชนค่ายพุทธบุตร จัดประกวดตอบปัญหาธรรม

ฝึกการบรรยายธรรม การสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ และกิจกรรมอื่นๆที่ส่งเสริมพระพุทธศาสนา ซึ่งการจัดตั้งในรูปแบบนี้เป็นทางเลือกสำหรับพระภิกษุที่มีข้อจำกัดและอุปสรรคต่างๆ แต่มีความเสียสละและอุดมการณ์ที่จะทำงานเพื่อเด็กและเยาวชน (กรมการศาสนา. 2550: 12-16)

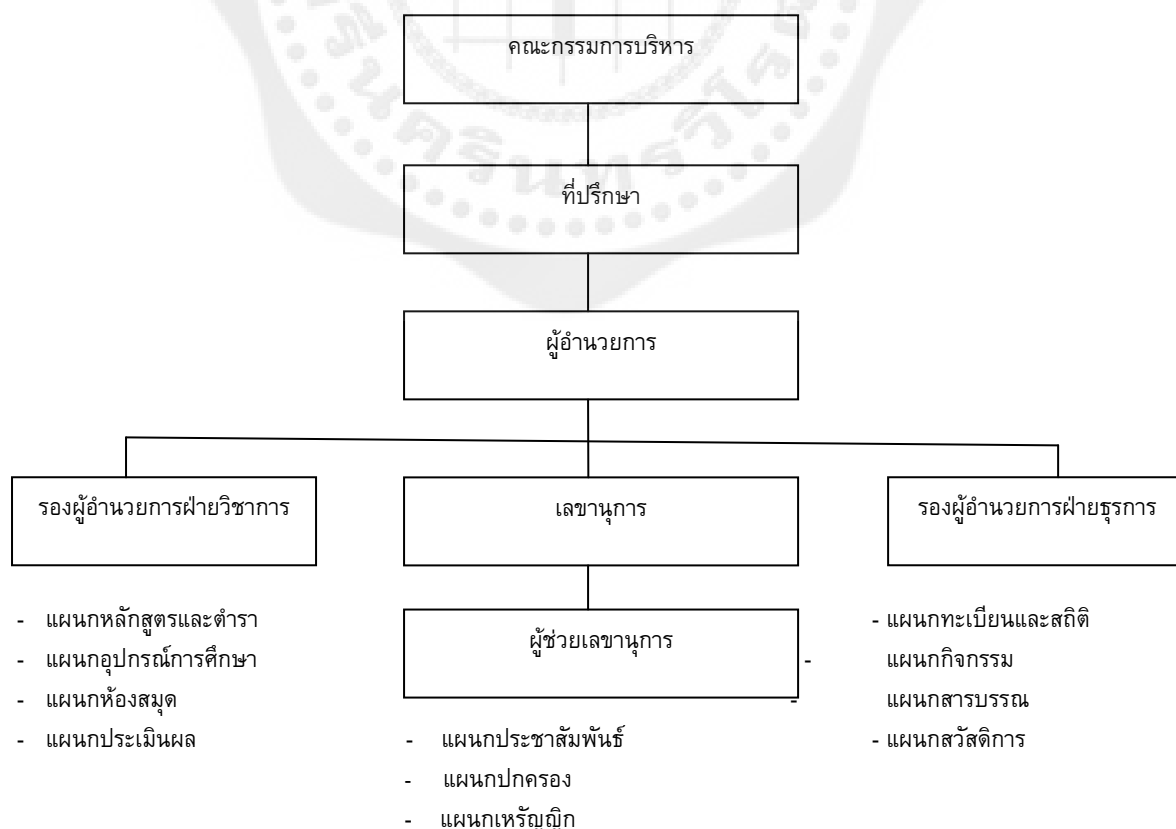
สรุป การจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ต้องพิจารณาให้มีความสำคัญ ใน 2 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนประเมินศักยภาพและความพร้อม 2) ขั้นตอนดำเนินงาน ส่วนรูปแบบในการจัดตั้งนั้นมี 3 รูปแบบ คือ 1) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ในวัด 2) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในสถานศึกษาและหน่วยงานของรัฐ และ 3) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เชิงรุก

1.3. โครงสร้างการบริหารและการหน้าที่

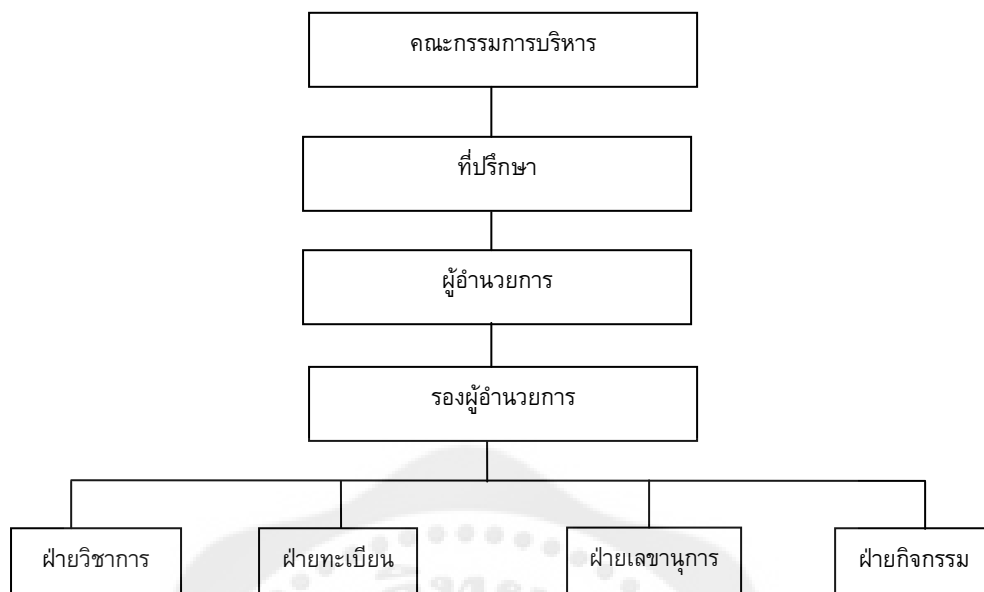
1.3.1 โครงสร้างการบริหาร

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนมากได้จัดโครงสร้างตามระเบียบกรมการศาสนา (กรมการศาสนา. 2554: 87- 89) ที่ว่าด้วยเรื่องศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 โดยข้อที่ 8 กำหนดไว้ว่าให้มีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์”ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ กรรมการ และผู้ทรงวุฒิไม่น้อยกว่า 5 รูป/คน เลขานุการ และจะมีผู้ช่วยเลขานุการด้วยหรือไม่ก็ได้ โดยการแต่งตั้งของผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวนี้

แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ก



แผนผังโครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ข



ภาพประกอบ 4 แผนผังโครงสร้างการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ที่มา: กรมการศาสนา. (2554). แนวทางดำเนินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปีงบประมาณ 2554: 17

สรุป โครงสร้างหลักในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ประกอบไปด้วย คณะกรรมการบริหาร ที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการดังผังโครงสร้างการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ก นอกจากนี้กรมการศาสนาได้เสนอแนะว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีความพร้อม ควรจัดแบ่งงานรับผิดชอบ ออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายเลขานุการ และฝ่ายกิจกรรม ดังผังผังการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ข

1.3.2 ภาระหน้าที่

คณะกรรมการบริหาร

ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์ตามที่ปรากฏในระเบียบกรมการศาสนาว่าด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 ข้อ 9 ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะนำและควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในด้านต่างๆ คือ

1. ด้านนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการ
2. ด้านวิชาการ
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านการเงิน

นอกจากนี้กรมการศาสนาได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า คณะกรรมการบริหารควรมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ

1. รับทราบผลการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
2. ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ความเห็นชอบตามแผนงาน / โครงการที่จะดำเนินการต่อไป
3. ช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคการบริหารงานของผู้อำนวยการ
4. หาทางสนับสนุนส่งเสริมการดำเนินงานให้พัฒนายิ่งขึ้น

ผู้อำนวยการ

สำหรับอำนาจและหน้าที่ของผู้อำนวยการศูนย์ ตามที่ปรากฏในข้อที่ 16 ของระเบียบกรมการศาสนาว่า ด้วยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พ.ศ. 2550 มีดังต่อไปนี้

1. บริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นไปตามนโยบายวัตถุประสงค์ และระเบียบของกรมการศาสนา
2. บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ รวมทั้งดำเนินการบริหารงานบุคคลตามข้อบังคับของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

นอกจากนี้กรมการศาสนาได้กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการไว้ในเอกสารเรื่อง แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ 2554 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. บริหารงานในฐานะหัวหน้าศูนย์
2. วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดวิธีการทำงาน และติดตามผลด้านวิชาการ ด้านธุรการ ด้านการปกครอง และด้านกิจกรรม
3. ควบคุมการเรียนการสอนและการฝึกอบรม
4. ติดต่อประสานงานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน ชุมชน ฯ
5. ควบคุมดูแลระเบียบและวัดผลการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบ
6. มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่แต่ละท่าน
7. บังคับบัญชาครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่อื่นๆ
8. จัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์
9. พัฒนาศูนย์เป็นที่ศรัทธาของประชาชน
10. ดำเนินการขอจดทะเบียนต่อกรมการศาสนา (ส่วนกลาง) ส่วนภูมิภาคขอทะเบียนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
11. ปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน
12. ดำเนินการจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา
13. ส่งรายชื่อผู้ทำคุณประโยชน์ต่อศูนย์ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคโดยในส่วนกลางส่งไปยังกรมการศาสนา ในส่วนภูมิภาคส่งไปยังวัฒนธรรมจังหวัด

14. ในส่วนภูมิภาคส่งรายชื่อนักเรียนที่สอบผ่านในแต่ละช่วงชั้นไปยังวัฒนธรรมจังหวัด เพื่อขอประกาศนียบัตร ในส่วนกลางส่งรายชื่อไปยังกรมการศาสนา

15. ในส่วนของภูมิภาคส่งแบบรายสถิติข้อมูล (แบบศศว.๒)ไปยังวัฒนธรรมจังหวัด ในส่วนกลางส่งไปยังกรมการศาสนา เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนงบประมาณ

16. จัดทำการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปีละครั้ง เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น

17. ให้ความร่วมมือในการประสานและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย

ครูผู้สอน

ในส่วนของคุณ นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการทางพระพุทธศาสนา และมีประสบการณ์การสอนแล้ว ควรต้องมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษาด้วย มีวิธีการสอนที่หลากหลาย มีความอดทนเสียสละในการทำงานด้านนี้ เพราะว่าการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธวันอาทิตย์นั้นเป็นการศึกษาแบบให้เปล่า ไม่มีการบังคับ นักเรียนที่มาเรียนส่วนใหญ่มาด้วยศรัทธา ฉะนั้น การได้ครูที่ดีและมีคุณภาพจะทำให้นักเรียนเกิดความประทับใจ มาเรียนอย่างสม่ำเสมอ ไม่เกิดภาวะการถอยออกกลางคัน ซึ่ง พระอาจารย์ / ครูผู้สอน มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการสอนตามเนื้อหาของหลักสูตร
2. ควบคุม ติดตาม ดูแลความประพฤติของนักเรียน
3. จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
4. จัดทำการวัดผลและประเมินผลการเรียน
5. จัดทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน
6. ร่วมมือปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย (กรมการศาสนา. 2554: 17 -21)

สรุป ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์และผู้อำนวยการ มี 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1) หน้าที่ตามกฎหมายระเบียบ และ 2) หน้าที่ทั่วไป โดยหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบนั้นประกอบไปด้วย ให้คำปรึกษา เสนอแนะและควบคุมดูแลการดำเนินงานของศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 4 ด้าน คือ 1) ด้านนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการ 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านบุคลากร และ 4) ด้านการเงิน ส่วนหน้าที่ทั่วไปนั้นมีดังนี้ เช่น รับทราบผลการดำเนินงาน ให้คำปรึกษาแนะนำ ให้ความเห็นชอบแผนงานและโครงการ ช่วยแก้ไขปัญหาอุปสรรคการบริหารงานของผู้อำนวยการ ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการของศูนย์ เป็นต้น

ส่วนภาระหน้าที่ของผู้อำนวยการ มี 2 ส่วน คือ 1) หน้าที่ตามกฎหมายระเบียบ และ 2) หน้าที่ทั่วไป โดยหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบ ประกอบไปด้วย 1) บริหารงานของศูนย์ให้เป็นไปตามนโยบายวัตถุประสงค์และระเบียบ ของกรมการศาสนา 2) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน ครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ รวมทั้งดำเนินการบริหารงานบุคคลตามข้อบังคับของศูนย์ ส่วนหน้าที่ทั่วไปมีดังนี้ บริหารศูนย์งานในฐานะหัวหน้าศูนย์ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน ควบคุมการเรียนการสอน ติดต่อประสานต่างกับหน่วยงานต่างๆ ควบคุมดูแลระเบียบและการวัดผลการศึกษา มอบหมายงาน บังคับบัญชาครูผู้สอน

และบุคลากรด้านอื่นๆของศูนย์ จัดประชุมกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาศูนย์ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน ดำเนินการขอจดทะเบียนต่อกรมการศาสนา ปรับปรุงแก้ไขอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์ ดำเนินการจัดกิจกรรมและเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา ส่งรายชื่อผู้ทำคุณประโยชน์ต่อศูนย์ไปที่วัฒนธรรมจังหวัด(ส่วนภูมิภาค) หรือที่กรมการศาสนา (ส่วนกลาง) ส่งรายชื่อนักเรียนที่สอบผ่านแต่ละช่วงชั้นไปที่วัฒนธรรมจังหวัด(ส่วนภูมิภาค)หรือที่กรมการศาสนา (ส่วนกลาง) ส่งแบบรายงานสถิติข้อมูลไปที่วัฒนธรรมจังหวัด(ส่วนภูมิภาค)หรือที่กรมการศาสนา (ส่วนกลาง) จัดทำการประเมินผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปีละครั้งและให้ความร่วมมือในการประสานและปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ

ในส่วนหน้าของครูสอนนั้นนอกจากจะมีความรู้ด้านพระพุทธศาสนาแล้วต้องมีการประสบการณ์การสอน มีเทคนิควิธีในการสอนและมีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานการศึกษาด้วย ซึ่งภาระหน้าที่ของพระอาจารย์และครูผู้สอน สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ ดำเนินการสอนตามหลักสูตรควบคุม ติดตาม ดูแลความประพฤติของนักเรียน จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จัดทำการวัดผลและประเมินผลการเรียน จัดทำบัญชีเรียกชื่อนักเรียน และ ร่วมมือปฏิบัติงานอื่นๆตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นต้น

1.4 หลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีหลักการจุดมุ่งหมาย และสาระวิชา ดังต่อไปนี้

หลักการ

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์
2. มีความยืดหยุ่น สอดคล้องความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม และประเทศชาติ
3. มีความสอดคล้องกับการศึกษาในระบบโรงเรียนและการจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์

ไทย

4. เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงามของไทย

5. เสริมสร้างคุณค่าธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ไทย มีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตชาวไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความสุขบนพื้นฐานแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยเน้นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนาในฐานะเป็นบุคคลผู้นับถือพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัย
2. มีความศรัทธาและเลื่อมใสพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า ส่งเสริมสัปปายะปฏิบัติด้วยการเรียนรู้พุทธประวัติและแบบอย่างในการทำมาหากิน

3. มีความรู้ความเข้าใจในศาสนพิธีและหลักการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถปฏิบัติตนและการแสดงออกในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาได้อย่างถูกต้องและองอาจ

4. มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต มุ่งมั่นพัฒนาตนเองให้เจริญด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รู้หลักการบริหารพัฒนาจิตเพื่อประสบความสุขสงบในชีวิตที่ดีงาม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

5. รู้จักทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนสถาน พุทธศาสนวัตถุ พุทธศิลปะ และพุทธศาสนสมบัติ อนุรักษ์และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม

6. มีความภาคภูมิใจในความเป็นพุทธศาสนิกชนชาวไทยและประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนา มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

สาระวิชาในหลักสูตร

ตามประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การจัดชั้นเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์ เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2550 เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนวันอาทิตย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและการเผยแผ่หลักธรรมสู่เด็กและเยาวชนตลอดถึงประชาชน ให้เป็นคนดีมีคุณภาพของสังคม โดยได้กำหนดให้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การจัดชั้นเรียน

การจัดชั้นเรียน แบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง

2. การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน

ชั้นต้น

ก. วิชาบังคับ คือ ธรรมศึกษาชั้นตรี

ข. วิชาเลือก โดยเลือก 1 วิชา คือ

1) สุขศึกษาและพลศึกษา

2) ทศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์

3) สังคมศึกษา

4) ภาษาไทย

5) คณิตศาสตร์

6) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

7) การงานและอาชีพ

8) ภาษาต่างประเทศ

9) คอมพิวเตอร์

ค. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์จัดขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสวันสำคัญ คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา หรือวันสำคัญอื่นๆ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

ชั้นกลาง

- ก. วิชาบังคับ คือ ธรรมศึกษาชั้นโท
- ข. วิชาเลือก โดยเลือก 1 วิชาเลือก คือ
 - 1) สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2) ทศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์
 - 3) สังคมศึกษา
 - 4) ภาษาไทย
 - 5) คณิตศาสตร์
 - 6) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 7) การงานและอาชีพ
 - 8) ภาษาต่างประเทศ
 - 9) คอมพิวเตอร์

ค. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์จัดขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้แก่กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสวันสำคัญ คือ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา หรือวันสำคัญอื่นๆ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ และกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

ชั้นสูง

- ก. วิชาบังคับ คือ ธรรมศึกษาเอก
- ข. วิชาเลือก โดยเลือก 1 วิชา คือ
 - 1) สุขศึกษาและพลศึกษา
 - 2) ทศนศิลป์ ดนตรีและนาฏศิลป์
 - 3) สังคมศึกษา
 - 4) ภาษาไทย
 - 5) คณิตศาสตร์
 - 6) วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 - 7) การงานและอาชีพ
 - 8) ภาษาต่างประเทศ

9) คอมพิวเตอร์

ค. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเข้าร่วมกิจกรรมที่ศูนย์จัดขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา เนื่องในโอกาสวันสำคัญคือ วันมาฆบูชาวันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษาหรือวันสำคัญอื่นๆ การแสดงตนเป็นพุทธมามกะและกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่างๆ ที่มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วม และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม

ง. ระยะเวลาเปิดเรียนและปิดเรียน โดยศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรเปิดสอนในวันอาทิตย์ มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน และไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง ต่อปี และวันอื่นๆตามที่คณะกรรมการบริหารเห็นสมควรโดยให้เป็นไปตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ส่วนการปิดเรียนให้ปิดตามภาคการศึกษาของสถานศึกษา (กรมการศาสนา. 2554: 24 – 26)

สรุป หลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีหลักการ คือ มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การใช้เวลาว่างอย่างสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคม เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมที่ดีของไทย เสริมสร้างคุณค่า ชำรงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทยมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตของชาวพุทธ

มีจุดมุ่งหมาย คือ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความสุขบนพื้นฐานแห่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมุ่งปลูกฝังให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 6 ประการคือ 1) ผู้เรียนมีความรู้ทางพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัย 2) มีความศรัทธาเลื่อมใสในพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า 3) มีความรู้ความเข้าใจหลักการของศาสนพิธีและสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง 4) มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง รู้จักหลักการบริหารจิต และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข 5) รู้จักทำนุบำรุงรักษาพระพุทธศาสนสถาน และโบราณวัตถุต่างๆ ของพระพุทธศาสนา ตลอดจน อนุรักษ์ เสริมสร้างสิ่งแวดล้อม และ 6) มีความภาคภูมิใจในการเป็นพุทธศาสนิกชน มีความจงรักภักดีต่อสถาบันต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข

การจัดชั้นเรียนสาระวิชาในหลักสูตร คือ มีการจัดชั้นเรียน แบ่ง ออกเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง กลุ่มสาระวิชามีการจัดกลุ่มเหมือนกันทั้ง 3 ชั้น คือ ชั้นต้น ประกอบด้วย วิชาบังคับ วิชาเลือก และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นกลาง ประกอบไปด้วย วิชาบังคับ วิชาเลือก และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ชั้นสูงประกอบไปด้วย วิชาบังคับ วิชาเลือก และ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การเปิดเรียนและเวลาปิดเรียนนั้น ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะเปิดสอนในวันอาทิตย์โดยมีเวลาเรียน 3 ชั่วโมงต่อวันและไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมงต่อปี ตลอดถึงเปิดสอนในวันอื่นๆตามที่คณะกรรมการบริหารศูนย์เห็นชอบ ส่วนเวลาปิดนั้นให้ปิดตามภาคเรียนของสถานศึกษา

จากหลักสูตร หลักการ จุดมุ่งหมาย สารวิชา การจัดชั้นเรียน เวลาเปิดเรียนและปิดเรียน
ดังกล่าว จึงสามารถเขียนเป็นโครงสร้างการจัดการเรียนการสอนได้ดังต่อไปนี้



โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ตามประกาศกรมการศาสนา เรื่อง การจัดชั้นเรียนและหลักสูตรการเรียนการสอน
ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐



ภาพประกอบ 5 โครงสร้างการจัดการเรียนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ที่มา: กรมการศาสนา.(2554). แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ปีงบประมาณ 2554: 29

2. การบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2.1 การบริหารงานด้านวิชาการ

การบริหารงานด้านวิชาการมีความสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมากเพราะงานด้านวิชาการเป็นงานที่เป็นหัวใจของงานในสถานศึกษาทั้งหมด โดยสถานศึกษาจะมีคุณภาพน่าเชื่อถือต่อสังคมภายนอกหรือไม่ งานด้านวิชาการจะเป็นดัชนีชี้วัด ส่วนของการบริหารด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้กำหนดขอบข่ายภาระงานที่ชัดเจนไว้ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการนิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานการบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้นิยามความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายภาระงานการบริหารงานวิชาการดังต่อไปนี้

2.1.1 ความหมาย

จากการศึกษาเอกสารได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารงานด้านวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554: 37) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน โดยครอบคลุมการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผล การวัดผล และการนิเทศการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 2) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 22) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ตลอดถึงการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนและเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินอย่างราบรื่น

การดา ธาราศรีสุด (2550: 4) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับความสำเร็จและประสิทธิภาพของงานวิชาการ

สรุป การบริหารงานด้านวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2.1.2 ความสำคัญ

จากการศึกษาเอกสารพบว่า ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานด้านวิชาการ ดังต่อไปนี้

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554: 36) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการนั้น ถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา โดยในสถาบันการศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียนต่างๆ จะจัดให้มีผู้บริหารวิชาการซึ่งมีชื่อเรียกต่างๆ กันออกไป เช่น รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 2) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะการบริหารงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร

สันติ บุญภิรมย์ (2552: คำนำ) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการนั้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญที่จะกำหนดทิศทางการพัฒนามาตรฐานและคุณภาพสถานศึกษาได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 180) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต้องการวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของผู้บริหาร ความร่วมมือของครูผู้สอนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องบนพื้นฐานความถนัดและความต้องการของผู้เรียนและความจำเป็นของท้องถิ่น สังคมและประเทศชาติ

ภาวิดา ชาราศรีสุทธิ (2550: 6) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการมีความสำคัญต่อสถานศึกษาโดยเป็นงานหลักหรือหัวใจของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาโดยผลงานด้านวิชาการที่ผ่านการประเมินอย่างถูกต้องจะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จของการบริหารจัดการด้านวิชาการของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี

สรูป การบริหารงานด้านวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะงานด้านวิชาการเป็นหัวใจหรือเป็นงานหลักของสถานศึกษา ส่วนงานด้านอื่นๆ เป็นเพียงสนับสนุนเพื่อให้งานวิชาการมีคุณภาพ นอกจากนี้ งานด้านวิชาการเป็นตัวบ่งชี้มาตรฐานของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง

2.1.3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่ายในการบริหารงานวิชาการนั้นได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553: 3 – 4) กล่าวว่า ความสำเร็จของสถานศึกษานั้นอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ โดยงานด้านวิชาการนั้นมีขอบข่ายกว้างขวางทั้งในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยทั่วไปสถานศึกษาทุกประเภทและทุกระดับจะมีหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาที่ใช้ร่วมกัน ซึ่งขอบข่ายของการบริหารงานด้านวิชาการมีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วยแผนปฏิบัติงานวิชาการ โครงการสอน และบันทึกการสอน

2. การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอนรวมทั้งการเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน การจัดแบบเรียน การปรับปรุง การเรียนการสอน และการฝึกงาน

3. การจัดการบริหารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การส่งเสริมการจัดหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เช่น การจัดสื่อ การเรียนการสอน การจัดห้องสมุด และการนิเทศการสอน

4. การวัดผลและการประเมินผล ได้แก่ กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้าน การตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2550: 16) กล่าวว่า การบริหารงานด้านวิชาการนั้น สามารถ

จัดเป็นหมวดหมู่ได้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารงานวิชาการ
3. การจัดงานวิชาการในสถานศึกษา
4. ครูกับการสอน
5. นักเรียนกับการเรียนรู้
6. การจัดและบริหารงานห้องสมุด
7. สื่อการสอน
8. การนิเทศภายในสถานศึกษา
9. การประกันคุณภาพการศึกษา

จันทราณี สงวนนาม (2553: 145) กล่าวว่า กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานด้านวิชาการควรประกอบไปด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

สรุป การบริหารงานด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีขอบข่ายดังต่อไปนี้ คือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การจัดสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน การนิเทศภายในสถานศึกษา การวิจัยในชั้นเรียน การสอนซ่อม การประกันคุณภาพการศึกษาและการส่งเสริมงานวิชาการ

2.2. การบริหารงานด้านบุคลากร

การบริหารงานด้านบุคลากรเป็นงานที่มีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเพราะว่างานจะสำเร็จตามจุดเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่และสถานศึกษามีคุณภาพหรือไม่ก็ต้องอาศัยบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องทราบความหมาย ความสำคัญ และ ขอบข่ายภาระงานของการบริหารงานด้านบุคลากร เพื่อให้การบริหารงานด้านบุคลากรมีประสิทธิภาพ รวมทั้งถูกต้องตามหลักวิชาการ ในส่วนของการบริหารงานด้านบุคลากร ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมิได้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานที่ชัดเจนไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการนิยามความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายภาระงานการบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีนักวิชาการและนักการศึกษาได้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงาน ของการบริหารงานด้านบุคลากรดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมาย

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554: 80) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ในการสรรหาคัดเลือกและบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งดำรงรักษาและพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดถึงสามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2554: 7) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง ภาระหน้าที่ในการจัดสรรบุคลากรให้แก่หน่วยงานต่างๆในองค์กร การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร การเสริมแรงจูงใจและการบำรุงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กร

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2554: 5-6) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคลากรขององค์กรซึ่งประกอบไปด้วยภารกิจ 4 ด้าน คือการจัดหา การพัฒนา การใช้ประโยชน์และการเก็บรักษาบุคลากรเพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด ในขณะที่เดียวกันบุคลากรมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและมีความเจริญก้าวหน้าในการทำงานของตน

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 131) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินการของหน่วยงานให้ได้บุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานในตำแหน่งได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยการเน้นการวางแผน การบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การบำรุงขวัญและให้กำลังใจ พร้อมทั้งการให้พ้นจากงานด้วยวิธีการต่างๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 106) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรหมายถึง การแสวงหา การใช้และการบำรุงรักษาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปภารกิจขององค์กรและตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

สมาน อัครภูมิ (2551: 252) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการในการกำหนดแผนกำลังคนขององค์การ การสรรหา การคัดเลือก การแต่งตั้ง การทดลองงาน การฝึกอบรม การพัฒนา การดูแล การให้สวัสดิการ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการสร้างความสัมพันธ์กับองค์การวิชาชีพ

สรุป การบริหารงานด้านบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงานด้านบุคลากรเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพอันจะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.2.2 ความสำคัญ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2554: 8) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากร แม้ไม่ใช่งานหลักขององค์การแต่มีส่วนสำคัญไม่น้อยไปกว่างานด้านอื่นๆ เพราะโดยบทบาทแล้ว การบริหารงานด้านบุคลากรเป็นงานสนับสนุนงานหลักต่างๆ ให้สามารถดำเนินการไปด้วยดี

พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว (2554: 6) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรเป็นงานที่มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การเพราะการบริหารงานด้านบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลย่อมส่งผลต่อความสำเร็จขององค์การ

การดี อนันต์นาวิ (2552:297) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 131 – 132) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรเป็นงานที่มีความสำคัญเพราะมีผลต่อความสำเร็จขององค์การแม้องค์การจะมีทรัพยากรทางการเงินการบริหารมากเพียงใด แต่ไม่มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ งานต่างๆ ขององค์การย่อมประสบความล้มเหลว

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 272) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรในสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งโดยผู้บริหารต้องใช้ความรู้ความสามารถทั้งในเชิงทฤษฎีและความแม่นยำในเรื่องของระเบียบ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

สมาน อัครภูมิ (2551: 254) กล่าวว่า การบริหารงานด้านบุคลากรเป็นหัวใจสำคัญที่ส่งผลต่อโดยตรงต่อพฤติกรรมของคนในองค์การอย่างยิ่ง

สรุป การบริหารงานด้านบุคลากรมีความสำคัญต่อองค์การอย่างมากเพราะถือกันว่าเป็นหัวใจของการบริหารงานโดยองค์การจะเจริญก้าวหน้าเติบโตได้อย่างมั่นคงนั้นต้องมีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและมีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการขององค์การ

2.2.3 ขอบข่ายการบริหารงานด้านบุคลากร

การที่ผู้บริหารจะสามารถบริหารงานด้านบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบข่ายในการบริหารงานด้านบุคลากรซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้แสดงทัศนะไว้ดังต่อไปนี้

วิลเลียม .บี. แคสเทตเตอร์ (จอมพงศ์ มงคลวนิช. 2554: 89-90; อ้างจากWilliam B. Castetter, 1976: 20) ได้กล่าวว่าขอบข่ายในการบริหารงานด้านบุคลากรประกอบไปด้วย กระบวนการดังต่อไปนี้

1. การวางแผนบุคลากร (Human Resource Planning) หรือ การวางแผนกำลังคน (Manpower Planning) เป็นงานที่เกี่ยวกับการคาดคะเนกำลังคน การทำโครงสร้างของโครงการ การเตรียมกำลังคน การคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงกำลังคนในปัจจุบัน การทำโปรแกรมสนับสนุนเพิ่มพูนกำลังคนและการวางแผนควบคุมกำลังคน
2. การสรรหาบุคลากร (Recruitment of Personnel) ได้แก่ การแสวงหาแหล่งกำลังคน การวางแผนนโยบาย การสรรหา และการจัดกระบวนการสรรหา
3. การคัดเลือกบุคลากร (Selection of Personnel) ได้แก่ การรวบรวมรายละเอียดของผู้สมัคร การประเมินผู้สมัครและการจัดกระบวนการคัดเลือก
4. การปฐมนิเทศและพัฒนาบุคลากรเข้าสู่หน่วยงาน (Induction of Personnel Performance) ได้แก่ การปรับตัวเข้ากับองค์กรของบุคลากรใหม่ การปรับตัวเข้ากับระบบงาน การปรับตัวเข้ากับตำแหน่งและการปรับตัวเข้ากับบุคลากรอื่นๆในหน่วยงานรวมทั้งวัฒนธรรมองค์กร
5. การประเมินค่าการปฏิบัติงานของบุคลากร (Appraisal of personnel Performance) ได้แก่ แผนการประเมินการปฏิบัติงานต่างๆ การวัด การประสานงาน การพิจารณาผลต่างๆจากการประเมินค่า
6. การพัฒนาบุคลากร (Development of personnel) ได้แก่ การฝึกงาน การศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ และการเรียนรู้
7. ผลตอบแทนให้บุคลากร (Compensation of personnel) ได้แก่ เงินเดือน ค่าแรง รายได้ที่มีใช้เงินเดือน เงินปันผล
8. สวัสดิการ (Security) ได้แก่ การให้สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย ความปลอดภัยและบริการต่างๆ
9. การบริการต่อเนื่องแก่บุคลากร (Continuity of personnel Service) ได้แก่ การให้การศึกษาเพิ่มเติม การให้บริการชดเชย การให้ความรู้และบริการด้านสุขภาพ ความปลอดภัยและการใช้บริการหลังเกษียณด้วย

สันติ บุญภิรมย์ (2552: 136) กล่าวว่า ขอบข่ายในการบริหารงานด้านบุคคลนั้นสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนบุคคล ได้แก่ แผนการดำเนินการก่อนการได้บุคคลมาทำงานในองค์กร เช่น นโยบาย กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ ความต้องการ การกำหนดตำแหน่ง และการกำหนดเงินเดือนเป็นต้น
2. การดำเนินการสรรหา ได้แก่ การดำเนินการให้ได้บุคคลมาทำงานในองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วย การสรรหา มีขั้นตอนในการปฏิบัติงานและบรรจุแต่งตั้ง

3. การดูแลรักษาบุคลากร ได้แก่ การเอาใจใส่ดูแลให้ผู้ปฏิบัติมีความสุขและจงรักภักดีต่อองค์กร ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมเหล่านี้ คือ การจัดทำทะเบียนประวัติ การพัฒนาบุคคล การประเมินผล การปฏิบัติงาน การพิจารณาดีความดีความชอบ วินัยและการรักษาวินัย และสวัสดิการ

4. การให้พ้นจากงาน ได้แก่ การให้ออกจากงานมีหลายกรณี เช่น เกษียณอายุ ลาออก ถูกสั่งให้ออก ปลดออกหรือ ไล่ออก

สรุป การบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีขอบข่ายดังต่อไปนี้ คือ การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การนำเข้าสู่งาน การประเมินผลงาน การพัฒนา การให้ค่าตอบแทน การจัดสวัสดิการ การรักษาบุคลากร และการให้พ้นจากงาน

2.3 การบริหารงานด้านงบประมาณ

การบริหารงานด้านงบประมาณเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเพราะสถานศึกษาต้องอาศัยงบประมาณในการบริหารจัดการ เพื่อให้งานในส่วนต่างๆ สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้และผู้บริหารต้องศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ การบริหารงานด้านงบประมาณให้มีความเข้าใจที่ถูกต้องเพราะงบประมาณของสถานศึกษา ส่วนมากได้มาโดยการจัดสรรจากภาครัฐ จึงต้องรอบคอบในการบริหารงานด้านงบประมาณ โดยเฉพาะในวงการศึกษาถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะจะส่งผลต่อหน้าที่การงานในปัจจุบันและในอนาคต ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อให้ทราบนิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานของ การบริหารงานด้านงบประมาณ ในส่วนของการบริหารงานด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมิได้นิยามความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายภาระงานการบริหารงานด้านงบประมาณ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักการศึกษาและนักวิชาการ เพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการนิยามความหมาย ความสำคัญ และ ขอบข่ายภาระงานของการบริหารงานด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังต่อไปนี้

2.3.1 ความหมายของการบริหารงานด้านงบประมาณ

สมาน อัครภูมิ (2551: 355) กล่าวว่า การบริหารงานด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการเบิกจ่ายและใช้เงินงบประมาณตามวงเงินที่ได้รับ โดยสถานศึกษาต้องปฏิบัติตามระเบียบของกระทรวงการคลังที่ได้กำหนดไว้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2546: 224) กล่าวว่า การบริหารงานด้านงบประมาณ หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยแสดงถึงแหล่งที่มาของรายได้หรือทรัพยากรที่จะนำมาใช้จ่ายตามแผนที่กำหนด

สรุป การบริหารงานด้านงบประมาณ หมายถึง แผนใช้จ่ายเงินในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพื่อให้การดำเนินงานหรือโครงการต่างๆ สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยแสดง

รายละเอียดของแหล่งรายได้ การใช้จ่ายและการดำเนินงานโครงการต่างๆซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอนเหล่านี้ คือ การจัดเตรียม การอนุมัติและการบริหาร

2.3.2 ความสำคัญของงบประมาณ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 227) กล่าวว่า งบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสถานศึกษาที่เป็นของรัฐบาลต้องอาศัยงบประมาณที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้เป็นหลัก จึงจะสามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ประเสริฐ เชษฐพันธ์ (2542: 109) กล่าวว่า งบประมาณเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานด้านการเงิน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ โดยต้องมีความละเอียด รอบคอบและสามารถควบคุมการใช้จ่ายให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งหาก การบริหารงานด้านงบประมาณเกิดความผิดพลาดขึ้นมา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรับผิดชอบ โดยเรื่องนี้ในวงการศึกษาก็คือเป็นความผิดร้ายแรง อาจจะกระทบกระเทือนถึงตำแหน่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สรุป งบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นอย่างมากทั้งในด้านการดำเนินงานตามแผน โครงการต่างๆ การควบคุมการดำเนินงานของสถานศึกษาและ การตรวจสอบประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยงบประมาณเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับงานการเงิน ดังนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและมีความละเอียดรอบคอบรวมทั้งศึกษา กฎระเบียบต่างๆให้เข้าใจเพื่อจะปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2.3.3 ขอบข่ายการบริหารงบประมาณ

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545: 20) กล่าวว่า การบริหารงานด้านงบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีขอบข่ายดังนี้ คือ

1. การจัดตั้งงบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 144) ได้กล่าวถึงขอบข่ายในการบริหารงานด้านงบประมาณของสถานศึกษาดังต่อไปนี้ คือ

1. การวางแผนการเงินของโรงเรียน ได้แก่ การคาดการณ์เกี่ยวกับการใช้จ่าย และการดำเนินการเกี่ยวกับการเงินโรงเรียน โดยผู้บริหารต้องพิจารณาผลกระทบที่มีต่อการได้มา และใช้จ่ายงบประมาณของโรงเรียน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ รายได้ของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

2. การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของโรงเรียน ได้แก่ การบริหารทรัพย์สินต่างๆ ของโรงเรียน เช่น ที่ดิน สิ่งก่อสร้างและวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆของโรงเรียน

3 การควบคุมการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ การควบคุมดูแลให้การดำเนินการ ด้านการเงินเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ โดยประกอบไปด้วยระบบบัญชีและวิธีการต่างๆในการตรวจสอบเงินและทรัพย์สินของโรงเรียน

4 การจัดการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารต้องจัดระบบการรับและจ่ายเงิน ให้สอดคล้องกับหลักการทางเศรษฐศาสตร์ หลักการทางการบริหารและหลักการคลังทั่วไป

สรุป การบริหารงานด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มี ขอบข่าย ดังต่อไปนี้ คือ การจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและ ประเมินประสิทธิภาพใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากร การลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหาร การเงิน การบริหารบัญชีและการบริหารพัสดุและสินทรัพย์

2.4 การบริหารงานด้านชุมชน

การบริหารงานด้านชุมชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ต่อการบริหารสถานศึกษาเพราะเป็น การแสวงหาความร่วมมือและเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหาร สถานศึกษาตลอดถึงเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีวัฒนธรรมประชาธิปไตยเพราะพื้นฐานระบบ ประชาธิปไตย คือ การมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อให้ทราบนิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงาน การบริหารงานด้านชุมชน ในส่วนของการบริหารงานด้านชุมชนของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทางหน่วยงานที่รับผิดชอบมิได้ให้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานที่ชัดเจนไว้ ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ นักวิชาการและนักการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการให้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงาน การบริหารงานด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมาย

สันติ บุญภิรมย์ (2551: 260) กล่าวว่า การบริหารงานด้านชุมชนหมายถึง การ ประชาสัมพันธ์สถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายได้ ทราบข่าวสารของสถานศึกษา พร้อมทั้งเป็นการตรวจสอบความคิดเห็น ความรู้สึกและความ ต้องการของประชาชน

วัฒนา ศุรุสวัสดิ์ (2546: 163) กล่าวว่า การบริหารงานด้านชุมชน หมายถึง การประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับกลุ่มบุคคลในโรงเรียนและนอก โรงเรียนเพื่อให้มีความเข้าใจที่ดีและร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนโดยใช้กระบวนการ ไม่ตรีสองทาง

สรุป การบริหารงานด้านชุมชน หมายถึง กระบวนการในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลในโรงเรียนกับประชาชนในชุมชน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนและกลุ่มเป้าหมายได้ทราบข่าวสารของโรงเรียนตลอดถึงการแสวงหาความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน โดยใช้กระบวนการไตร่ตรองแบบสองทาง ซึ่งโรงเรียนมีบทบาททั้งเป็นผู้ให้บริการและผู้รับฟังความคิดเห็นต่างๆของชุมชนที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับโรงเรียน

2.4.2 ความสำคัญ

สันติ บุญภิรมย์ (2550: 262) กล่าวว่า การบริหารงานด้านชุมชนมีบทบาทสำคัญอย่างหนึ่งในงานด้านการบริหาร เพราะมีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยซึ่งมีการประชาสัมพันธ์โดยใช้กระบวนการแบบสองทางมีการรับฟังความคิดเห็นหรือประชามติของประชาชนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกันและกัน ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความเข้าใจโรงเรียนเพื่อให้เกิดความร่วมมือและให้การสนับสนุนโรงเรียนต่อไป

วัฒนา ศุรุสวัสดิ์ (2546: 163) กล่าวว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของประชาชนจึงต้องได้รับเชื่อถือและความร่วมมือ โดยผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทุกคนต้องพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและให้การสนับสนุน ตลอดจนร่วมกันพัฒนาและแก้ไขปัญหาทางการศึกษาอันจะเกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชนเอง ดังนั้น การบริหารงานด้านชุมชนจึงจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการกิจทั้งหลายของโรงเรียน

สรุป การบริหารงานด้านชุมชนเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องให้ความสำคัญเพราะถ้าสัมพันธภาพ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีทิศทางไปในแนวเดียวกัน ย่อมจะส่งผลต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนรวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นอย่างดีอีกด้วย

2.4.3 ขอบข่าย

กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 248 – 254) กล่าวว่า การบริหารงานด้านชุมชนมีขอบข่ายงานดังต่อไปนี้ คือ

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนมาร่วมงานของโรงเรียน คือ ทางโรงเรียนเชิญผู้ปกครองและประชาชนมาร่วมงานที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เช่น วันปฐมนิเทศ วันก่อนเปิดเทอมแรกของทุกชั้นเรียน และเชิญผู้ปกครองมาประชุมปรึกษาหารือในเรื่องการปรับปรุงโรงเรียนรวมทั้งเรื่องอื่นๆด้วย
2. การรายงานเกี่ยวกับนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ คือ ถือว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้อีกวิธีหนึ่ง
3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน คือ นอกจากการช่วยเหลือเรื่องการเรียนการสอนแล้ว โรงเรียนสามารถช่วยเหลือชุมชนได้หลายประการ เช่น ช่วยพัฒนาชุมชนโดยการพาเด็กไปทำความสะอาดวัด ถนนหนทางเป็นต้น ตลอดจนจัดให้มีการสอนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการ

ประกอบอาชีพของคนในชุมชนรวมทั้งมีการเผยแพร่ความรู้ใหม่แก่ชุมชนมีการจัดบริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นๆเพื่อสำรวจอนามัยและให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน เป็นต้น

4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชน คือ เมื่อโรงเรียนได้ช่วยเหลือชุมชนแล้วต่อมาโรงเรียนอาจจะขอความช่วยเหลือจากชุมชน โดยสิ่งที่โรงเรียนอาจจะขอความช่วยเหลือหรือขอความร่วมมือ เช่น ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแรงงาน ด้านค่าปรึกษาหารือ และด้านการเป็นวิทยากร เป็นต้น

5. การบริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน คือ การบริการเกี่ยวกับสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้เป็นอย่างดี เพราะประชาชนจะได้มีโอกาสในการใช้อาคารสถานที่โดยไม่ถูกหวงห้าม

6. การใช้ทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ การนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรบุคคลทั้งทรัพยากรประเภทสถาบัน และทรัพยากรประเภทวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การละเล่นพื้นเมือง และเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น

7. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชน โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่นักเรียน ดังนั้น ครูและนักเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเป็นประจำ

8. การประชาสัมพันธ์ คือ กระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นอย่างดี เพราะเป็นการให้ข้อมูลแก่ประชาชนเพื่อให้ทราบถึงกิจการของโรงเรียนหรือข่าวสารของโรงเรียน

ปรีชา นิพนธ์พิทยา;และสุทิน เนียมพลับ (2528: 56-58) กล่าวว่า การบริหารงานด้านชุมชนมีขอบข่าย ดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือ การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งจะช่วยให้การปฏิบัติงานของโรงเรียนสะดวกขึ้น เช่น การประชุมผู้ปกครอง การจัดทำจุลสาร สิ่งพิมพ์เผยแพร่ หรือป้ายประกาศ และการพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม

2. การให้บริการแก่ชุมชน คือ การให้บริการด้านต่างๆแก่ชุมชนตามกำลังความสามารถของโรงเรียนที่สามารถดำเนินการได้ เช่น การให้บริการวิชาการ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือในกิจกรรมของชุมชน และให้บริการอาคารสถานที่หรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. การร่วมกิจกรรมของชุมชน คือ การที่โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของชุมชนตามศักยภาพของโรงเรียนและอยู่ในวิสัยที่ทำได้ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประเพณีท้องถิ่น เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และร่วมงานอื่นๆของท้องถิ่นหรือของบุคคลตามที่เห็นสมควร

4. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสหรือเชิญบุคคลในชุมชนให้เข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเชิญประชาชนมาร่วมงานในกิจกรรมวันเด็กวันแม่ หรือวันสำคัญอื่นๆ ของโรงเรียนและการเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียนตลอดถึงให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยการช่วยเหลือแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

5. การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่น คือ การดำเนินงานและจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ เช่น การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาของนักเรียน และการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม ศิษย์เก่าหรือสมาคมครูหรือผู้ปกครอง เป็นต้น

สรุป การบริหารงานด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีขอบข่ายดังต่อไปนี้ คือ การประชาสัมพันธ์ศูนย์แก่ชุมชน การให้บริการแก่ชุมชน การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์ การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ในท้องถิ่น การขอรับความช่วยเหลือหรือความร่วมมือจากชุมชน ตลอดจนการรายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

2.5 การบริหารงานด้านผู้เรียน

การบริหารงานด้านผู้เรียนหรือการบริหารกิจการนักเรียนเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นงานที่จะต้องจัดให้สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวคิด ทฤษฎีและกฎระเบียบเพื่อให้การบริหารงานด้านผู้เรียนมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ในส่วนของการบริหารงานด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้กำหนดขอบข่ายภาระงานที่ชัดเจนไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการนิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังต่อไปนี้

2.5.1 ความหมาย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2550: 6) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียน หมายถึง การบริหารงานด้านบริการด้านต่างๆ ให้แก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545: 70) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียน หมายถึง การดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนและส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

สรุป การบริหารงานด้านผู้เรียน หมายถึง งานที่เกี่ยวกับนักเรียนนอกเหนือจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกติ เพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

2.5.2 ความสำคัญ

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียนมีความสำคัญ เพราะภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้น จึงนับได้ว่าการบริหารงานด้านผู้เรียนเป็นภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องยึดนโยบายวางแผนให้รัดกุมเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างสูงสุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2550: 6) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียนมีความสำคัญเพราะเป็นการบริหารที่สนับสนุนงานด้านการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุป การบริหารงานด้านผู้เรียนมีความสำคัญเพราะเป็นการบริหารที่สนับสนุนงานด้านการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารต้องยึดนโยบายวางแผนให้รัดกุมเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดแก่ผู้เรียน

2.5.3 ขอบข่าย

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2560. ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารงานด้านผู้เรียนโดยปกติแบ่งขอบข่ายงานออก ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การดำเนินการกับผู้เรียนก่อนเข้าเรียนและพ้นจากโรงเรียน การจัดสวัสดิการนักเรียน การบริหารเกี่ยวกับระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมนักเรียนและการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2550: 9) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านผู้เรียนจะมีขอบเขตกว้างขวางเพียงใดขึ้นอยู่กับขนาด ระดับชั้นและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นตัวกำหนดถึงความเหมาะสมในการดำเนินงาน โดยมีขอบข่ายครอบคลุมงาน ดังต่อไปนี้ ได้แก่ งานบริการและสวัสดิการนักเรียน งานกิจการนักเรียน งานควบคุมปกครองและงานบริการทางวิชาการ

สรุป การบริหารงานด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีขอบข่าย ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การวางแผนดำเนินการกับผู้เรียนก่อนเข้าเรียนและพ้นจากโรงเรียน การจัดสวัสดิการนักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การควบคุมปกครองและการบริการทางวิชาการแก่ผู้เรียน

2.6 การบริหารงานด้านโครงสร้าง

การจัดโครงสร้างในองค์กรนั้นผู้บริหารต้องทำหลังจากวางแผนเพื่อเป็นจัดบุคลากรให้ปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้รวมทั้ง ระบุขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจน การติดต่อประสานงานระหว่างผู้บริหารกับคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ต้องติดต่อประสานกับใครเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน อันจะทำให้งานด้านอื่น เกิดความล่าช้า ตรงกันข้าม ถ้าการจัดโครงสร้างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องจัดโครงสร้างให้มีความชัดเจน ถูกต้องตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ในส่วนของการจัดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทางกรมการศาสนาได้จัดโครงสร้างการบริหารงานไว้ แต่ไม่เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการให้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานของการบริหารงานด้านโครงสร้างของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดังต่อไปนี้

2.6.1 ความหมาย

เฉลิมชัย หาญกล้า (2559: 71) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง หมายถึง การจัดระบบการทำงานอย่างเป็นทางการ มีการแบ่งงานและกำหนดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เพื่อให้ภารกิจขององค์การบรรลุเป้าหมาย

วิโรจน์ สารรัตนะ (2555: 70) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญตรวจสอบเป็นระยะ ๆ ว่าในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โครงสร้างองค์การแบบดั้งเดิมนั้นมีความเหมาะสมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์การหรือไม่

ณัฐพนธ์ เขจรนันท์ (2551: 240) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง หมายถึง การจัดระบบที่เป็นทางการขององค์การที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง กฎระเบียบ งาน และอำนาจ เพื่อจะควบคุมบุคลากรในองค์การที่ทำงานร่วมกันและมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้บรรลุเป้าหมาย

สรุป การบริหารงานด้านโครงสร้าง หมายถึง การจัดระบบการทำงานอย่างเป็นทางการ มีการแบ่งงานและกำหนดสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน เพื่อให้ภารกิจขององค์การบรรลุเป้าหมาย โดยผู้บริหารต้องหมั่นตรวจสอบอยู่เป็นระยะว่า ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโครงสร้างองค์การแบบเดิมมีความเหมาะสมเพื่อให้บรรลุภารกิจขององค์การหรือไม่

2.6.2 ความสำคัญ

เฉลิมชัย หาญกล้า (2559: 72) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง มีความสำคัญ เพราะโครงสร้างองค์การเป็นกรอบหรือเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ได้มีการจัดวางตำแหน่งหรือบทบาทของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารที่จะใช้กำกับติดตามการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานได้วางไว้

วิโรจน์ สารัตนะ (2555: 70) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง มีความสำคัญที่ผู้บริหารต้องหมั่นตรวจสอบโครงสร้างองค์การว่า มีความเหมาะสมเพียงใดกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจะสามารถทำภารกิจขององค์การให้บรรลุเป้าหมายได้หรือไม่ รวมทั้งมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การหรือไม่

ณัฐพนธ์ เขจรันันท์ (2551: 241) กล่าวว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง มีความสำคัญเพราะโครงสร้างองค์การมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากร เป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นรวมทั้งมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่มีเป้าหมายขององค์การ

สรุป ว่า การบริหารงานด้านโครงสร้าง มีความสำคัญเพราะโครงสร้างองค์การเป็นกรอบหรือเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ระบุตำแหน่งและขอบข่ายไว้อย่างชัดเจนรวมทั้งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรเป็นตัวกำหนดกิจกรรมที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องหมั่นตรวจสอบโครงสร้างขององค์การว่ามีความเหมาะสมเพียงใดต่อการบรรลุภารกิจที่องค์การได้ตั้งเป้าหมายไว้

2.6.3 ขอบข่าย

เฉลิมชัย หาญกล้า (2559: 75 - 80) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านโครงสร้าง ได้แก่การจัดสายการบังคับบัญชา การมอบหมายงาน การรวมอำนาจและกระจายอำนาจ การจัดสายงาน การจัดช่วงชั้นของการจัดการ การออกแบบงานและการจัดแผนงาน

วิโรจน์ สารัตนะ (2555: 70) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านโครงสร้าง ได้แก่ การออกแบบงาน การจัดแผนงานเป็นโครงสร้างองค์การและการประสานงานในโครงสร้าง

ตุลา มหาพสุธานนท์ (2554: 185) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านโครงสร้าง ได้แก่ การออกแบบงาน การจัดแผนงาน การกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างงาน การกระจายอำนาจและการประสานงาน

สรุป ขอบข่ายการบริหารงานด้านโครงสร้างของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีขอบข่าย ดังต่อไปนี้ การจัดสายการบังคับบัญชา การมอบหมายงาน การรวมอำนาจและกระจายอำนาจ การจัดสายงาน การจัดช่วงชั้นของการจัดการ การออกแบบงานและการจัดแผนงาน

2.7 การบริหารงานด้านอาคารสถานที่

การบริหารงานด้านอาคารสถานที่เป็นงานที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังนั้น จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญไม่น้อยกว่างานด้านอื่นๆ นอกจากนี้ผู้บริหารต้องทราบถึงเทคนิควิธีการขอบข่ายภาระงานของการบริหารอาคารสถานที่เพื่อให้การบริหารงานด้านอาคารสถานที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษา เพื่อให้ทราบนิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ ในส่วนของการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยงานที่รับผิดชอบมิได้ให้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงานที่ชัดเจนไว้ ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐาน

ในการให้นิยามความหมาย ความสำคัญ และขอบข่ายภาระงาน การบริหารอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังต่อไปนี้

2.4.1 ความหมาย

สมาน อัครภูมิ (2551: 390) กล่าวว่า การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดหา บำรุงรักษา การจัดระบบและการอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ให้มีความปลอดภัย โดยให้อะไรต่อการจัดการเรียนการสอนและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้ใช้ อาคารสถานที่ รวมทั้งมีการประเมินผล ปรับปรุงจัดหาและใช้อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จิตต์ หมวดสง (2534: 286) กล่าวว่า การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดหา การใช้อาคารเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การควบคุมดูแลรักษา การให้บริการแก่ชุมชน การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้คงอยู่สภาพดี และสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ

สรุป การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การจัดหา การบำรุงรักษา การพิจารณาใช้อาคารสถานที่โดยมีการจัดระบบการใช้อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดรวมทั้งมีการประเมินเพื่อปรับปรุงการจัดหาและการใช้อาคารสถานที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด

2.4.2 ความสำคัญ

สมาน อัครภูมิ (2551: 389) กล่าวว่า งานบริหารงานด้านอาคารสถานที่ที่เป็นงานที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่สำคัญอีกงานหนึ่ง เพราะการมีอาคารสถานที่เพียงพอและมีความปลอดภัย มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ สะดวก สบาย สะอาด มีความร่มรื่น สวยงามย่อมจะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการบริหารอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่บรรยากาศของการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550: 70) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอาคารเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีความรู้และความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องการบริหารงานด้านอาคารสถานที่เพื่อจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียน ครูอาจารย์และผู้ใช้บริการ รวมทั้ง เพื่อเป็นการสนับสนุนการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

สรุป การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งต่อสถานศึกษา เพราะเป็นงานที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลอย่างสูงสุด

2.4.3 ขอบข่าย

สมาน อัครภูมิ (2551: 391) กล่าวว่า ขอบข่ายในการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนอาคารสถานที่ ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการในการใช้อาคารสถานที่ โดยศึกษาจากจำนวนผู้เรียนที่มีอยู่และคาดว่าจะเข้ามาศึกษา ตลอดจน การวิเคราะห์หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆที่ต้องการดำเนินการ

2. จัดหา พัฒนาและบริหารการใช้อาคารสถานที่ให้เพียงพอกับความต้อง พัฒนาสิ่งที่มีอยู่ให้มีความปลอดภัยเหมาะสมกับแผนงาน โครงการและกิจกรรมของสถานศึกษา นอกจากนี้ ต้องมีการบำรุงรักษาสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้คงสภาพนานที่สุด คุ่มค่าที่สุด โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมมากที่สุด

3. ประเมินผลและปรับปรุงแผนอาคารสถานที่ ได้แก่ การประเมินสภาพการใช้งาน ผลการใช้งาน ความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลมาการปรับปรุงแผนการจัดหา การใช้และการให้บริการต่อไป

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550:71-72) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา คณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ควรจัดขอบข่ายการบริหารงานด้านอาคารสถานที่ให้ครอบคลุมงานดังต่อไปนี้

1. การจัดทำแผนภูมิบริเวณสถานศึกษา ได้แก่ การจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับ แนวถนน ชื่ออาคาร เลขที่อาคาร เลขที่ห้องโดยให้มีความสัมพันธ์กับเลขที่ของอาคารอื่นๆ เท่าจำเป็นและมีความเหมาะสม

2. การจัดทำแผนภูมิอาคาร ได้แก่ การจัดทำแผนภูมิของอาคารแต่ละหลังไว้ในสถานที่ที่มีสะดวกและพบเห็นได้ชัด เช่น ใกล้บันไดหรือบริเวณหน้าลิฟต์ โดยสิ่งที่ควรแสดง เช่น แผนภูมิแต่ละชั้น แผนภูมิห้อง ทางเดิน ทางเชื่อมบันได ห้องน้ำ ทางหนีไฟ และที่ตั้งเครื่องดับเพลิง เป็นต้น

3. การควบคุมตรวจสอบอาคารสถานที่ ได้แก่ ผู้ที่รับผิดชอบในการบริหารงานอาคารสถานที่ต้องมีการตรวจสอบมาตรฐานของอาคาร การใช้อาคาร และการใช้ห้องเรียนตลอดถึงการจัดชั้นเรียนว่าเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อให้ทราบว่าได้มีการใช้ประโยชน์จริงตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ควรเดินตรวจอาคารสถานที่อย่างสม่ำเสมอเพื่อความสะดวกและเรียบร้อย ตลอดจน ตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ในอาคาร เพื่อนำมาประกอบในการพิจารณาตัดสินใจ จัดซื้อ จัดหา และซ่อมแซมบำรุงรักษาให้สามารถใช้งานได้เป็นปกติ

4. การประเมินผลอาคารสถานที่ ได้แก่การจัดให้มีการประเมินผลอาคารสถานที่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่1 ประเมินเมื่อการก่อสร้างอาคารเสร็จสมบูรณ์ เพื่อต้องการดูว่า การออกแบบและการก่อสร้างเป็นไปตามข้อกำหนดและตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อจะได้แก้ไขก่อนจะมีการรับมอบหรือใช้อาคารต่อไป ขั้นตอนที่2 ประเมินเมื่อใช้อาคารไปได้ระยะช่วงเวลาหนึ่งแล้ว โดยในการประเมินขั้นนี้ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมประเมินด้วย เช่น ครูอาจารย์ นักเรียน คนงาน ภารโรง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและใช้อาคาร

5. การบำรุงรักษา ได้แก่ การจัดระบบและวิธีการที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีการรักษาดูแลป้องกันให้ครบอายุการใช้งานตลอดถึงการซ่อมบำรุงด้วย

สรุป การบริหารงานด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีขอบข่ายดังต่อไปนี้ คือ การจัดสร้างอาคารสถานที่ การใช้อาคารสถานที่ การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การควบคุมดูแลอาคารสถานที่ และการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่

2.8 การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์

สื่ออุปกรณ์จัดว่ามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมากเพราะสื่ออุปกรณ์เป็นตัวเชื่อมระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนให้มีความเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้ รวมทั้งสามารถทำบทเรียนที่ยากให้ง่ายต่อการเรียนรู้ ตลอดถึงทำบทเรียนให้ดูน่าสนใจ ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนรายวิชาต่างๆ ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ เทคนิค วิธีการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ ในส่วนของการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ได้นิยามความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายภาระงานของการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ ที่ชัดเจนไว้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของนักวิชาการและนักการศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการให้คำนิยามความหมาย ความสำคัญและขอบข่ายภาระงานของการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดังต่อไปนี้

2.8.1 ความหมาย

ชวลิต แข่งทอง (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ หมายถึง การนำสื่ออุปกรณ์และวิธีการมาใช้ร่วมกันอย่างมีระบบในการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 417) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ หมายถึง การนำสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นตัวกลางเชื่อมโยงความเข้าใจระหว่างสารที่ผู้สอนส่งไปยังผู้เรียน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้

อำนาจ เดชชัยศรี(2545: 1) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ หมายถึง การนำสื่ออุปกรณ์และวิธีการที่ใช้เป็นตัวกลางเพื่อช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ หมายถึง กระบวนการที่นำสื่ออุปกรณ์และวิธีการที่ใช้เป็นตัวกลางเพื่อช่วยให้การจัดกระบวนการเรียนการสอนบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนกำหนดไว้

2.8.2 ความสำคัญ

ชวลิต แข่งทอง (2560: ออนไลน์) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์มีความสำคัญเพราะสื่ออุปกรณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งในกระบวนการเรียนการสอนนอกเหนือจากผู้สอน ผู้เรียนและเทคนิควิธีการต่างๆ

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 417) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ประดุจเสาหลักของการสอน เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อำนาจ เดชชัยศรี (2545: 1) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์มีความสำคัญเพราะมีผลดีต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้

สรุป การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์มีความสำคัญเพราะสื่ออุปกรณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากประการหนึ่งต่อกระบวนการเรียนการสอนนอกเหนือจากผู้สอน ผู้เรียนและเทคนิควิธีการต่างๆ รวมทั้งทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2.8.3 ขอบข่าย

ชาญชัย ยมดิษฐ์ (2548: 426) กล่าวว่า การบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์เพื่อให้เกิดผลดีต้องประกอบไปด้วยขอบข่าย ดังนี้ ได้แก่ การเลือกใช้สื่อ การเตรียมการใช้สื่อ การนำสื่อไปใช้และการวัดประเมินผลการใช้สื่อ

อำนาจ เดชชัยศรี (2545: 1) กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ควรประกอบด้วย ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ 1.การวางแผนโดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการผลิต ลักษณะของสื่ออุปกรณ์ กลุ่มเป้าหมายและรายละเอียดของเนื้อหาและ 2.การออกแบบสื่ออุปกรณ์

สรุป ขอบข่ายการบริหารงานด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีขอบข่าย ดังต่อไปนี้ ได้แก่ การวางแผนเลือกใช้สื่อ การออกแบบสื่อ การเตรียมการใช้สื่อ การนำสื่อไปใช้และการติดตามวัดผลประเมินการใช้สื่อ

3. สภาพการดำเนินงานและปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

3.1 ความหมายสภาพการดำเนินงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายสภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ดังต่อไปนี้

พระณัฐภูมิ สุทธิโคตร(2555: 7) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การดำเนินงาน ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไปของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2554: 12) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ลักษณะการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป

พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 6) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การบริหารงาน ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ ด้านธุรการและการเงิน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

พระครูอุดมวิมลคุณ อุตระ (2549: 7) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง การบริหารงาน ด้านหลักสูตร บุคลากร งบประมาณ กิจกรรมการเรียนการสอนและความสัมพันธ์กับชุมชน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

สุริยนต์ หลาบหนองแสง (2547: 8) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สภาพการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เช่น ด้านการจัดชั้นเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านกิจกรรม ด้านสวัสดิการ ด้านการวัดและการประเมินผล ด้านความสัมพันธ์กับศูนย์อื่นและด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

พระมหาชินทร์ ขาวสุด (2545: 10) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สถานการณ์ความเป็นไปในปัจจุบันของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในด้านการจัดชั้นเรียน การเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การวัดผลและการประเมินผล ความสัมพันธ์กับศูนย์อื่นและความสัมพันธ์กับชุมชน

สรุป สภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สถานการณ์ความเป็นไปในปัจจุบันในการบริหารงาน ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และ ด้านการบริหารทั่วไปของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.2 สภาพการดำเนินงาน

จากการศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนใหญ่มีโครงสร้างในการบริหารงานใกล้เคียงกัน คือ เป็นการบริหารงานด้วยรูปแบบของคณะกรรมการ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการและเป็นประธานคณะกรรมการบริหาร ซึ่งคณะกรรมการบริหารประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

การบริหารงานนั้นได้แบ่งส่วนงานออกเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายกิจกรรม ฝ่ายเลขานุการ

ด้านครูผู้สอนส่วนมากเป็นพระภิกษุที่อยู่ในวัดนั้นๆ แต่มีบางศูนย์ที่มีพระภิกษุต่างวัดที่มีจิตอาสาช่วยสอน ส่วนครูสอนที่ไม่ใช่บรรพชิตส่วนมากเป็นศิษย์เก่าของทางศูนย์โดยบางศูนย์ได้ประสานงานกับทางสถาบันการศึกษาให้ส่งนิสิตมาฝึกสอน

หลักสูตรการเรียนการสอนส่วนมากยึดตามระเบียบของกรมการศาสนาแต่มีบางศูนย์ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรให้เข้ากับบริบทต่างๆ ของทางศูนย์ งบประมาณนั้น มีแหล่งทุนลักษณะ

ใกล้เคียงกัน คือ ได้งบประมาณจากทางวัด การจัดตั้งมูลนิธิ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ผู้ปกครอง ผู้มีจิตศรัทธา และ กรมการศาสนา

สถานที่ในการจัดการเรียนการสอนส่วนมาก เป็น โรงเรียนพระปริยัติธรรมของวัดนั้นๆ

ในปีงบประมาณ 2559 สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา ได้สรุปจำนวน ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 รายชื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขต กรุงเทพมหานครปีงบประมาณ 2559

ที่	ชื่อศูนย์	แขวง	เขต	จำนวนที่รายงาน	
				นักเรียน	ครู
1	โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มจร.	บวรนิเวศ	พระนคร	198	9
2	โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มจร.	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	336	70
3	วัดพระเชตุพน	พระบรมมหาราชวัง	พระนคร	249	33
4	วิสุทธิทัศนเทพวรา ราม	วัดราชบพิธ	พระนคร	169	33
5	วัดราชาธิวาสวิหาร	วชิรพยาบาล	ดุสิต	330	18
6	วัดอัมพวัน	ถนนนครไชยศรี	ดุสิต	210	10
7	วัดบางสะแกใน	ตลาดพลู	ธนบุรี	535	8
8	วัดเวฬุราชิน	บางยี่เรือ	ธนบุรี	281	19
9	วัดประยูรวงศาวาส	วัดกัลยาณ์	ธนบุรี	213	29
10	โรงเรียนวัดกระเจี๊บบิ นิจ	บุคคโล	ธนบุรี	294	18
11	วัดประดู่ฉิมพลี	ท่าพระ	บ ำ ง ก อ ก ใหญ่	165	8
12	วัดท่าพระ	ท่าพระ	บ ำ ง ก อ ก ใหญ่	352	13
13	วัดสุวรรณาราม	ศิริราช	บ ำ ง ก อ ก น้อย	190	26
14	วัดนาคปรก	ปากคลอง	ภาษีเจริญ	402	12
15	วัดทองศาลางาม	ปากคลอง	ภาษีเจริญ	368	16
16	วัดอัปสรสวรรค์	ปากคลอง	ภาษีเจริญ	150	8

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์	แขวง	เขต	จำนวนที่รายงาน	
				นักเรียน	ครู
17	โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	บางด้วน	ภาษีเจริญ	473	16
18	วัดบุญยประดิษฐ์	บางไผ่	บางแค	484	10
19	วัดยานนาวา	ยานนาวา	สาทร	264	30
20	วัดจักรวรรดิราชาวาส	จักรวรรดิ	สัมพันธวงศ์	125	12
21	วัดโสมนัสวิหาร	วัดโสมนัส	ป้อมปราบฯ	50	14
22	วัดพระศรีมหาธาตุ	อนุสาวรีย์	บางเขน	237	21
23	วัดศิริพงษ์ธรรมนิมิต	ท่าแร้ง	บางเขน	304	12
24	วัดวชิรธรรมสาริต	บางจาก	พระโขนง	613	6
25	วัดอนงคาราม	สมเด็จพระเจ้าพระยา	คลองสาน	130	35
26	วัดพรหมวงศาราม	ดินแดง	ดินแดง	171	14
27	วัดทัศนารุณสุนทริการาม	มักกะสัน	ราชเทวี	235	19
28	วัดบางเตย	คลองกุ่ม	บึงกุ่ม	185	16
29	วัดพรพระร่วงประสิทธิ์	ออเงิน	สายไหม	197	12
30	โรงเรียนบดินทรเดชา(สิงห์ สิงหเสนี)	พลับพลา	วังทองหลาง	4,244	28
31	โรงเรียนพระยาประเสริฐสุนทราศรัย	พลับพลา	วังทองหลาง	619	22
32	วัดทุ่งลานนา	ดอกไม้	ประเวศ	405	8
33	วัดเรืองยศสุทธาราม	บางโคล่	บางคอแหลม	112	6
34	วัดแสนสุข	มีนบุรี	มีนบุรี	290	8
35	โรงเรียนวัดวิมุตยาราม	บางอ้อ	บางพลัด	120	6
36	โรงเรียนคันทนาเยาวธารินเจริญสงเคราะห์)	คันทนาเยาว	คันทนาเยาว	215	4

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์	แขวง	เขต	จำนวนที่รายงาน	
				นักเรียน	ครู
37	โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวารีวิทยา)	ตลาดบางเขน	หลักสี่	130	7
38	โรงเรียนวัดบางนาใน (รื่น ศยามานนท์)	บางนา	บางนา	157	8
39	โรงเรียนวัดราชสิงขร	วัดพระยาไกร	บางคอ แหลม	234	16
40	โรงเรียนวัดหัว ลำโพง	สี่พระยา	บางรัก	165	20
41	โรงเรียนวัดท่าข้าม	ท่าข้าม	บางขุนเทียน	100	8
42	โรงเรียนพระราม9 กาญจนภิเษก	บางกะปิ	ห้วยขวาง	30	8
43	โรงเรียนวัดลาดบัว ขาว	สะพานสูง	สะพานสูง	100	23
44	โรงเรียนวัดราชโกษา	ชุมทอง	ลาดกระบัง	200	3
45	โรงเรียนวัดไผ่ตัน	สามเสนใน	พญาไท	70	8
46	โรงเรียนวัด ชัยพฤกษ์มาลา	ตลิ่งชัน	ตลิ่งชัน	100	7
47	โรงเรียนวัดกระทู้ม เสือปลา	ประเวศ	ประเวศ	250	9
48	โรงเรียนวัดสามง่าม	คู่งเหิน	หนองจอก	75	6
49	โรงเรียนบางชัน (ปรีมวิทยานุสรณ์)	บางชัน	คลองสามวา	300	6
50	โรงเรียนวัดหนอง จอก	กระทุ่มราย	หนองจอก	94	6
51	โรงเรียนวัดปากบ่อ	สวนหลวง	สวนหลวง	200	14
52	โรงเรียนวัดแจ้งร้อน	ราษฎร์บูรณะ	ราษฎร์ บูรณะ	225	8
53	โรงเรียนวัดบางบอน (พิมพ์จันต์อุปถัมภ์)	บางบอน	บางบอน	150	6
54	โรงเรียนวัดมัชฌันติ การาม	บางซื่อ	บางซื่อ	181	7

ตาราง 2 (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์	แขวง	เขต	จำนวนที่รายงาน	
				นักเรียน	ครู
55	โรงเรียนวัดทุ่งครุ(พึ่งสายอนุสรณ์)	ทุ่งครุ	ทุ่งครุ	200	15
56	โรงเรียนวัดดอนเมือง(ทหารอากาศอุทิศ)	แขวงสีกัน	ดอนเมือง	157	4
57	โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง	บางมด	จอมทอง	300	6
58	โรงเรียนวัดสะพาน	พระโขนง	คลองเตย	80	10
59	โรงเรียนวัดชัยมงคล	รองเมือง	ปทุมวัน	60	2
60	โรงเรียนวัดปทุมวาสนา	ศาลาธรรมสพน์	ทวีวัฒนา	185	8
61	โรงเรียนวัดลาดพร้าว	ลาดพร้าว	ลาดพร้าว	315	4
62	โรงเรียนวัดเทวสุนทร	ลาดยาว	จตุจักร	96	4
63	วัดหัวลำโพง	สี่พระยา	บางรัก	350	9
	รวม			18,419	861

ที่มา: กรมการศาสนา. (2559).รายชื่อนักเรียนศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2559. ไม่ปรากฏเลขหน้า

3.3 ความหมายปัญหาการบริหารงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายของปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ไว้ ดังต่อไปนี้

พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา(2554: 12) กล่าวว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นกับการบริหารงาน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป

พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 6) กล่าวว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนา วันอาทิตย์ หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อจำกัดและข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นกับการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์

พระครูอุดมวัฒนคุณ อุดระ (2549: 7) กล่าวว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ข้อที่ต้องแก้ไขในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

สุริยนต์ หลาบหนองแสง (2547: 8) กล่าวว่า ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง ข้อจำกัดและข้อขัดข้องต่อการเรียนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

สรุป ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อจำกัดและข้อขัดข้องในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.4 ปัญหาการบริหารงาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีผู้สรุปปัญหาในการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานครไว้ดังต่อไปนี้

พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 127) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาค 1 โดยได้สรุปปัญหาในการบริหารงานไว้ดังนี้

1. ด้านบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการบริหารไม่มีเวลาในการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน รองลงมาผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ คณะกรรมการขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองภายในศูนย์

2. ด้านวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูส่งรายงานผลการเรียนของนักเรียนไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ครูไม่ได้จัดทำแผนการสอน

3. ด้านปัญหารุขการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณจากทางราชการไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 271-272) ได้สรุปปัญหาการบริหารของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ดังนี้

1. ปัญหาด้านผู้เรียนเกิดขึ้นเพราะ รูปแบบการเรียนการสอนในศูนย์ไม่มีการบังคับ จึงทำให้นักเรียนออกกลางคันได้ หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนและกิจกรรมไม่จูงใจ นักเรียนไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อจบการศึกษา ผู้ปกครองมีภารกิจมากจึงไม่สามารถส่งบุตรหลานเข้าเรียนในศูนย์ได้ และผู้เรียนติดเรียนพิเศษรวมทั้งติตเกมและโทรทัศน์

2. ปัญหาด้านผู้ปกครองและชุมชน พบว่า ปัจจุบันศูนย์ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนโดยสืบเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปผู้ปกครองจึงต้องประกอบอาชีพไม่มีเวลาส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนและผู้ปกครองบางส่วนนิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนพิเศษในวันเสาร์อาทิตย์ ส่วนชุมชนมีภารกิจด้านอื่นๆจึงมองเห็นคุณค่าของศูนย์น้อยลง รวมทั้งศูนย์ขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน โดยเฉพาะกับผู้นำชุมชน

3. ปัญหาด้านอาคารเรียนและบริเวณไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

4. ปัญหาด้านกระบวนการเรียนการสอน พบว่า ครูผู้สอนขาดเทคนิคและประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน

5. ปัญหาด้านครูสอนและเจ้าหน้าที่ พบว่า ครูมักจะเปลี่ยนบ่อย เพราะครูสอนที่เป็นบรรพชิตบางท่านติดภารกิจ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษาต่อ และลาสิกขาออกไปเพื่อประกอบสัมมาชีพตลอดถึงสวัสดิการที่ทางศูนย์จัดให้ไม่เพียงพอ ส่วนครูสอนที่เป็นฆราวาสติดภารกิจด้านการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ไม่มีเวลามาสอน สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เป็นพระสงฆ์ติดภารกิจด้านการศึกษาต่อ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่

6. ปัญหาด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่ทางรัฐจัดสรรไม่เพียงพอแก่การบริหารงาน

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 97-98) ได้สรุปว่า ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากการจัดสนทนากลุ่ม โดยมีผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จำนวน 10 ท่าน ซึ่งได้สรุปปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ดังนี้ คือ

1. ด้านโครงสร้าง ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนใหญ่ไม่สามารถปฏิบัติตามโครงสร้างได้ เพราะบุคลากรมีน้อย

2. ด้านบุคลากร ส่วนใหญ่ขาดแรงจูงใจและมีจำนวนจำกัด ขาดความแน่นอน เพราะบุคลากรส่วนใหญ่คัดสรรมาจากภายในวัด

3. ด้านชุมชน ขาดการประสานงานกับชุมชน

4. ด้านหลักสูตร ขาดความโดดเด่นในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีลักษณะที่แตกต่างจากเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้เรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5. ด้านผู้สอน ขาดเทคนิคการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากภายนอก รวมทั้งขาดความโดดเด่นในการฝึกนักเรียนให้มีความพหุติทั้งดงามกว่านักเรียนทั่วไป

6. ด้านอาคารเรียน ขาดห้องเรียนที่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ แม้ในบางแห่งมีอาคารเรียนที่เป็นการเฉพาะแต่มักขาดการดูแลให้สะอาด มีระเบียบสวยงามและขาดการดูแลรักษาให้พร้อมใช้งาน

7. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากนักเรียนทั่วไป เช่น ด้านความรู้ทางศาสนา ด้านการปฏิบัติทางศาสนาพิธี ด้านกิริยามารยาท และด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550:107-109) ได้วิเคราะห์ปัญหาในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ ๒ ด้าน คือ ด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้า โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านบริบทมีปัญหาดังนี้ คือ

1. ขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาและความต้องการของสังคมที่แท้จริง

2. การบริหารงานภายในศูนย์ขาดความชัดเจนในการบังคับบัญชาทำให้การปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆขาดประสิทธิภาพ

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ให้การส่งเสริมอย่างจริงจัง ส่งผลให้งบประมาณไม่เพียงพอบุคลากรขาดความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ครูผู้สอนขาดโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็น

ด้านปัจจัยนำเข้ามีปัญหาดังนี้ คือ

1. ด้านหลักสูตร พบว่า หลักสูตรของแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกันไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและหลักสูตรที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน นอกจากนี้บางวิชายังมีข้อจำกัดด้านเวลา

2. ด้านครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ขาดขวัญกำลังใจในการเรียนการสอนและขาดการพัฒนาด้านต่างๆ

3. ด้านสื่อ อุปกรณ์ และสถานที่ พบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนใหญ่ มีตำราเรียนและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักเรียน นอกจากนี้ศูนย์ยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

4. ด้านชุมชน พบว่า ศูนย์ขาดการประสานงานกับชุมชนเพื่อขอความร่วมมือในการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น เงิน และการร่วมทำกิจกรรมกับทางศูนย์

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้สรุปเป็นปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ 8 ด้าน ดังนี้ คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านบุคลากร
3. ด้านงบประมาณ
4. ด้านชุมชน
5. ด้านผู้เรียน
6. ด้านโครงสร้าง
7. ด้านอาคารสถานที่
8. ด้านสื่อ อุปกรณ์

โดยปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั้ง 8 ด้าน นั้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาด้านวิชาการ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของนักการศึกษาและนักวิจัย พบว่า ผู้สอนส่งผลการเรียนไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด ครูผู้สอนไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอน หลักสูตรขาดความโดดเด่นในการพัฒนาผู้เรียนให้มีลักษณะที่แตกต่างจากเยาวชนที่ไม่ได้เรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หลักสูตรของแต่ละศูนย์มีความแตกต่างกันไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ

ต้องการของผู้เรียน บางวิชามีข้อจำกัดด้านเวลา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนขาดกิจกรรมที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เรียนในศูนย์เช่น ด้านความรู้ทางศาสนา ด้านการปฏิบัติทางศาสนพิธี ด้านกิริยามารยาทและด้านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน

สรุป ปัญหาด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ การส่งผลการวัดและประเมินผลช้า ผู้สอนไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอน หลักสูตรไม่มีความโดดเด่นไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันและไม่สอดคล้องกับผู้เรียนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนขาดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้เรียนในศูนย์

1.2 ปัญหาด้านบุคลากร

การบริหารงานด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้ประสบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้ คือ คณะกรรมการบริหารไม่มีเวลาในการประชุมเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการ คณะกรรมการขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง ครูผู้สอนที่เป็นบรรพชิตมักจะเปลี่ยนบ่อย เพราะบางท่านติดภารกิจด้านการปกครอง ด้านการศึกษาต่อ บางท่านลาสิกขาเพื่อไปประกอบสัมมาชีพในส่วนของผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นบรรพชิตบางท่านติดภารกิจด้านการศึกษาต่อ จึงไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้สวัสดิการที่ทางศูนย์จัดให้นั้นไม่เพียงพอสำหรับบุคลากรที่ทำงานในศูนย์

สรุป ปัญหาด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ คณะกรรมการบริหารไม่ประชุมวางแผนการปฏิบัติงาน ผู้บริหารไม่เข้าใจกระบวนการบริหาร คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ผู้สอนที่เป็นบรรพชิตเปลี่ยนแปลงบ่อยและสวัสดิการไม่เพียงพอแก่บุคลากร

1.3 ปัญหาด้านงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นั้นประสบปัญหาและอุปสรรคตามบริบทของแต่ละศูนย์ โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงสามารถประมวลเป็นปัญหาในการบริหารงานงบประมาณได้ดังนี้ คือ งบประมาณที่ทางรัฐจัดให้ไม่เพียงพอแก่การบริหารงานและดำเนินงาน จึงทำให้บางศูนย์ ได้รับความเดือนร้อนเพราะไม่มีงบประมาณในการบริหารงานและดำเนินงานที่เพียงพอ

สรุป ปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารงาน

1.4 ปัญหาด้านชุมชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ศูนย์ส่วนมากไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชน เพราะชุมชนมีภารกิจด้านอื่น ๆ จึงเห็นคุณค่าของศูนย์น้อยลงตลอดถึงทางศูนย์ขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน โดยเฉพาะกับผู้นำชุมชน จึงทำให้ทางศูนย์กับชุมชนไม่ได้รับความร่วมมือและจัดกิจกรรมร่วมกัน

สรุป ปัญหาด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ ขาดความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนตลอดถึงชุมชนไม่เห็นคุณค่าของศูนย์และทางศูนย์ขาดการประสานงานกับชุมชนรวมทั้งทางศูนย์ไม่มีการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

1.5 ปัญหาด้านผู้เรียน

ปัจจุบันจำนวนนักเรียนที่สมัครเข้าเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีจำนวนน้อยลง แม้ในช่วงต้นที่ทำการเปิดการเรียนการสอนมีนักเรียนมาสมัครเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อผ่านไประยะหนึ่งจำนวนของนักเรียนกลับมีจำนวนน้อยลง โดยเหตุการณ์เช่นนี้ได้เกิดขึ้นกับทุกศูนย์ เช่นเดียวกัน จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบปัญหาและอุปสรรคในด้านผู้เรียน ดังนี้ คือ รูปแบบการเรียนการสอนของศูนย์ไม่มีการบังคับทำให้นักเรียนออกกลางคัน หลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนขาดกิจกรรมที่จูงใจ ผู้เรียนไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อจบการศึกษา ผู้ปกครองมีการกีดกันมากไม่มีเวลามาส่งบุตรหลานให้เข้าเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตลอดจนผู้เรียนติดเรียนพิเศษ ดัดเกมและโทรศัพท์

สรุป ปัญหาด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ จำนวนผู้เรียนน้อยลง ผู้เรียนออกกลางคัน ผู้เรียนขาดกิจกรรมที่จูงใจ ผู้เรียนไม่เห็นคุณค่าเมื่อจบการศึกษา ผู้เรียนติดเรียนพิเศษและติดเทคโนโลยี

1.6 ปัญหาด้านโครงสร้าง

การจัดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามระเบียบของกรมการศาสนานั้น เป็นโครงสร้างที่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรเพียงพอ แต่ในศูนย์ขนาดเล็กมีปัญหาไม่สามารถปฏิบัติตามงานตามโครงสร้างได้ เพราะบุคลากรมีจำนวนน้อยจึงต้องทำงานหลายหน้าที่ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานในส่วนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพลดน้อยถอยลงไป

สรุป ปัญหาด้านโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ โครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนาไม่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดเล็กเพราะมีบุคลากรจำกัด

1.7 ปัญหาด้านอาคารสถานที่

อาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนมากเป็นศาลาการเปรียญหรือโรงเรียนพระปริยัติธรรมของวัด จึงไม่สามารถจัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและให้สอดคล้องกับวัยของผู้เรียน แม้ในบางศูนย์มีอาคารเป็นของตนเองแต่กลับขาดการดูแลรักษาให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและพร้อมใช้งานอยู่เสมอ

สรุป ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ สภาพห้องเรียนไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนรวมทั้งขาดการดูแลรักษาให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและพร้อมสำหรับการใช้งาน

1.8 ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์

สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตัวเชื่อมและขยายบทเรียนที่ยากให้มีความง่ายขึ้นน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนใหญ่มีตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนของผู้เรียนและขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย

สรุป ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ การขาดตำราเรียน วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอและสื่อการเรียนการสอนไม่ทันสมัย

4. แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

จากการศึกษาเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องได้มีผู้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ดังต่อไปนี้

พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 131 – 132) ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไว้ 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ระดับนโยบาย ศูนย์ควรกำหนดนโยบายที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของศูนย์และควรจัดทำแผนงานเพื่อการบริหารจัดการที่เป็นรูปธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ควรมีการกำหนดแผนการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์ให้มีความชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการประชุมประจำเดือนหรือทุก 3 เดือน หรือ ทุกภาคกลางศึกษา ตลอดถึง มีการคัดเลือกตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ เช่น ภาควิชาการ ภาคการเมือง ส่วนราชการ ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิษย์เก่า ที่มีความพร้อมและเสียสละ เข้ามาเป็นคณะทำงานในศูนย์

2. ระดับปฏิบัติ การบริหารบุคลากร ของทางศูนย์ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้ามาเป็นครูสอนในศูนย์ นอกจากนี้ควรส่งเสริม พัฒนา และฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ ในกระบวนการเรียนการสอน ควรมีการจัดหาทรัพยากรต่างๆทั้งด้านการเงิน สื่ออุปกรณ์ จากแหล่งต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริหาร ในส่วนของการบริหารงานต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำบัญชี การจัดซื้อ บัญชีพัสดุ การเบิกจ่าย และมีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความน่าเชื่อถือและควรเปิดเผยข้อมูลในด้านบัญชีแก่บุคลากรของศูนย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ตลอดถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน สามารถติดตามตรวจสอบ สอบถามการดำเนินงานต่างๆของทางศูนย์ได้

พระมหาสุทัศน์ ไชยภา (2553: 310 -311) ได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ 2 ระดับ ดังนี้ คือ

1. ระดับนโยบาย รัฐโดยกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรมควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงวัฒนธรรมเพื่อรับรองประกาศนียบัตรของผู้สำเร็จการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์รวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการสอบธรรมศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับวิชาพุทธศาสนาในกลุ่มสาระ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม นอกจากนี้ กรมการศาสนา ควรสนับสนุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างจริงจัง โดยขอความร่วมมือจากเจ้าคณะและพระสังฆาธิการ (พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งทางปกครอง

ตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาสขึ้นไป) ให้การสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการศึกษาสงเคราะห์ประเภทนี้มากขึ้น ตลอดจน ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การบริหารงาน ควรจัดอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ กรมการศาสนาควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน

2. ระดับปฏิบัติการ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ควรจัดอบรมจัดสัมมนาและจัดหาเอกสารเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องในการรับการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ บุคลากร งบประมาณ และการบริหารทั่วไปของศูนย์เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การเรียนการสอนและกิจกรรมของทางศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ควรมีความหลากหลายเพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ตลอดถึงควรประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ครูสอนพระพุทธศาสนาและพระครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์รวมทั้งควรเผยแพร่กิจกรรมของทางศูนย์ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550:99 –100) ได้จัดสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา โดยมีผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 10 ท่าน เข้าร่วม ซึ่งที่ประชุมได้เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในอนาคตไว้ดังต่อไปนี้ คือ

1. ด้านการดำเนินงาน ต้องมีการจัดศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีความหลากหลายและต้องไม่ขัดแย้งกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่มีอยู่เดิม นำจุดเด่นของศูนย์ที่มีอยู่เดิมมาพัฒนาตลอดถึงพัฒนาเครือข่ายที่จัดขึ้นใหม่ให้มีความเข้มแข็งเป็นเอกภาพ รวมทั้งสามารถพัฒนาความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทางพระพุทธศาสนาเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตลอดถึงสามารถปฏิบัติศาสนพิธีและเจริญวิปัสสนากรรมฐานได้ดีกว่านักเรียนทั่วไป

2. ด้านการบริหารจัดการ ควรมีการจัดระบบพัฒนาศูนย์ให้มีกิจกรรม การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ให้เป็นเอกภาพเดียวกัน

3. ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยแต่ละศูนย์ร่วมกันพัฒนาบุคลากรในระหว่างศูนย์ให้เป็นเอกภาพแนวเดียวกัน

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550:102-103) ได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยจำแนกออกเป็นด้านๆดังต่อไปนี้

1. ด้านการสนับสนุน ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มากยิ่งขึ้น เช่น ให้การสนับสนุน งบประมาณ รับรองวุฒิการศึกษา และส่งบุคลากรไปถวายความรู้แก่พระภิกษุสามเณรเพื่อให้ศูนย์สามารถพัฒนาตนเอง และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

2. ด้านผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงควรปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน เช่น เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กับผู้ปฏิบัติงานให้มากขึ้น มอบหมายงานให้ผู้ที่มีความตั้งใจทำงานจริงๆ รวมทั้งจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตลอดถึงจัดสถานที่ให้เป็นสัดส่วน มีความสะอาด สวยงามมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการมีส่วนร่วม ทางศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างสม่ำเสมอ

4. ด้านคุณภาพ ผู้บริหารควรพัฒนาคุณภาพและควรนำเป้าหมายของการจัดการศึกษามาสนทนากับเพื่อนครูและนักเรียนอยู่เสมอ

5. ด้านการประสานงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐควรบูรณาการการทำงาน โดยการประสานความร่วมมือกับผู้บริหารวัด ผู้ดำเนินการจัดการศึกษาและผู้เผยแผ่ศาสนาธรรมภายในวัด เพื่อจะแลกเปลี่ยนข้อมูลและเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดความตระหนักในเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน

6. ด้านการพัฒนาบุคลากร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐควรสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการสถานศึกษา เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมหรือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรของวัดที่มีบทบาทหรือจะมีบทบาทในอนาคต ในการจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรม

สรุป แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มี 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

ในระดับนโยบาย กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ควรร่วมมือกับสำนักงานการศึกษาระดับพื้นฐานรับรองประกาศนียบัตรของผู้สำเร็จการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการสอบธรรมศึกษาที่สอบได้ในนามศูนย์กับวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มสาระ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมตลอดถึงสนับสนุนขอความร่วมมือจากเจ้าคณะและพระสังฆาธิการให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาสงเคราะห์ประเภทนี้ให้มากขึ้น จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การบริหารงาน มีการจัดอบรมสัมมนาเชิงวิชาการสำหรับผู้บริหารและคณะทำงานและควรร่วมมือกับมหาวิทยาลัยเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน นอกจากนี้ทางศูนย์ ควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายมีการจัดทำแผนงานให้เป็นรูปธรรม กำหนดแผนการประชุมคณะกรรมการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษรมีการประชุมคณะทำงานทุกภาคเรียนการศึกษา มีการคัดเลือกตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ และศิษย์เก่าเข้ามาร่วมเป็นคณะทำงานในศูนย์

ในระดับปฏิบัติการ ทางศูนย์ควรสรรหาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาเป็นคณะทำงานมีการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ การบริหารงานต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ นอกจากนี้ควรจัดอบรมสัมมนาและจัดหาเอกสารคู่มือที่เกี่ยวข้อง ขอบข่ายการบริหารงานของศูนย์ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องมีความหลากหลายมีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและครูพระที่สอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อช่วยสนับสนุนนักเรียนให้มาสมัครเรียนในศูนย์ ตลอดจนมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของทางศูนย์และประโยชน์ที่ได้รับจากการมาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547: 163 -167) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางการเรียนและศึกษาความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามเพศและระดับชั้น กลุ่มตัว อย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 234 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t –test) โดยผลการศึกษา พบว่า นักเรียนทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับดี สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียน จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามระดับชั้น พบว่า ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ($p < .05$) ยกเว้น 2 ด้าน คือด้านวิชาการและอาคารสถานที่ สื่อการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียน พบว่า อันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ การจัดที่พักอาศัยหรืออาคารสถานที่ให้มีความสะอาดรื่นรมย์สวยงามมีบรรยากาศที่ดีให้เหมาะสมแก่การเรียนการสอน การพัฒนาการสอนของครูอาจารย์ให้มีประสิทธิภาพมีทักษะและมีแรงจูงใจในการสอน ส่งเสริมให้ผู้บริหารคณะครูและนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผน ควบน่านวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรบริหารงานเพื่อพัฒนาสุขภาพ

และควรนำเป้าหมายของการจัดการศึกษามาพูดคุยกับเพื่อนครู อาจารย์และนักเรียนอยู่เสมอ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อยตลอดจนมีอิสระในการทำงานเป็นทีม

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 33-37) ได้ทำการวิจัย เรื่องโครงการนำร่องการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมให้เกิดความยั่งยืน โดยคัดเลือกวัดที่มีรูปแบบและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรมดีเด่น จำนวน 62 วัด จากทั่วประเทศโดยจำแนกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม – บาลี ด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ด้านการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมและด้านการจัดวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยจัดโครงการต่อเนื่องเป็นโครงการวิจัยและส่งเสริมวัดเพื่อการพัฒนาการศึกษาและเผยแผ่ศาสนาธรรม ในปี 2546 – 2547 ตามศักยภาพและความรู้ความสามารถของวัดให้โดดเด่นเพิ่มขึ้น โดยในด้านการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ดีเด่น ได้แก่ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประกอบด้วย ปัจจัยด้านโครงสร้างในการทำงาน พบว่า มีรูปแบบในการบริหารการจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายมีการจัดโครงสร้างทางการบริหารที่มีความชัดเจนในการบังคับบัญชา จึงเป็นกลไกที่ขับเคลื่อนระบบการทำงานให้เกิดความมั่นคงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ด้านระบบการทำงาน พบว่า มีการมอบหมายให้พระอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจกรรมต่างๆให้ดำเนินไปตามขั้นตอนๆที่ได้วางไว้ โดยในแต่ละสัปดาห์ทุกวันศุกร์ คณะพระอาจารย์ผู้สอนจะเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นและร่วมกันหาแนวทางการแก้ไข รวมทั้งร่วมกันคัดเลือกบุคลากรผู้ที่เข้ามาร่วมทำงานในศูนย์ตลอดจนสวัสดิการที่ทางศูนย์จะต้องตอบแทนแก่ผู้ทำงาน โดยในส่วนของสายงานนั้นเริ่มจากผู้อำนวยการเป็นผู้มอบนโยบายแนวทางการทำงานให้คำปรึกษาแก่ครูสอนรวมถึงต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายทั้งหมดในศูนย์ มีรองผู้อำนวยการ ทั้งฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายกิจกรรม เป็นผู้แบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้อำนวยการ โดยผู้ที่รับภาระมากที่สุดคือเป็นทั้งผู้ประสานระหว่างผู้บริหารระดับสูงและครูผู้สอน คือ เลขาธิการศูนย์มีหน้าที่เหมือนครูใหญ่ต้องรับภาระทั้งการจัดการเรียนการสอนและรับผิดชอบแบ่งงานต่างๆให้แก่แต่ละคนได้ร่วมกันทำงาน โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เลขาธิการศูนย์ เป็นผู้ที่ทำงานในศูนย์มานานทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่างๆในการทำงาน รวมถึงเป็นผู้มีความสามารถเป็นที่ยอมรับของคณะครูและผู้บริหารของนักเรียน ด้านบุคลากรพบว่า มีการแบ่งบุคลากรออกเป็นฝ่ายบริหารและบุคลากรด้านการสอน โดยบุคลากรที่เป็นครูผู้สอนทั้งที่เป็นฝ่ายบรรพชิตและครูอาสาสมัครที่เป็นฆราวาสทางศูนย์จะคัดเลือกโดยคำนึงถึง คุณวุฒิ วิทยวุฒิ และแรงจูงใจในการทำงาน โดยเฉพาะพระอาจารย์สอนต้องเป็นผู้มีการศึกษาที่ดี มีความรู้ทางโลกและทางธรรม ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณของทางศูนย์ ได้จากการอุดหนุนจากกรมการศาสนาจำนวนหนึ่ง แต่มีจำนวนน้อย เมื่อเทียบกับภาระค่าใช้จ่ายทั้งปีของการศึกษา แต่ศูนย์สามารถดำเนินการอยู่ได้เพราะงบประมาณจากการจัดตั้งทุนนิธิของทางศูนย์และศิษย์เก่า รวมทั้งผู้มีจิตศรัทธาทั่วไป ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ชุมชนรอบๆ วัดอนงคารามตั้งแต่อดีตจนถึง

ปัจจุบันมีความเอื้อเฟื้อต่อกันและกันมาตลอด ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของกิจการพระพุทธศาสนาจึงมีความไว้วางใจให้นำบุตรหลานเข้ามารับการอบรมศึกษาในศูนย์เป็นจำนวนมากตลอดถึงโรงเรียนต่างๆที่อยู่ใกล้เคียงได้อาราธนาพระภิกษุที่วัดอนงคารามให้เข้าไปสอนในโรงเรียนและสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ซึ่งเป็นการสร้างระบบความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด และโรงเรียนให้เป็นไปด้วยดี นอกจากนี้ ผู้ปกครองนักเรียนที่พาบุตรหลานเข้ามาเรียนในศูนย์ ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ กล่าวคือ ได้สนับสนุนด้านภัตตาหารแก่พระภิกษุผู้สอน และเลี้ยงอาหารนักเรียน เมื่อมีกิจกรรมต่างๆทางศูนย์จะเชิญผู้ปกครองมาร่วมประชุมปรึกษาหารือตลอดถึงร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

พระครูอุดมวัฒนคุณ อุดระ (2549: 82- 85) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตจังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดขอนแก่นและปัญหากับแนวทางแก้ไขปัญหารวมทั้งผลที่เกิดจากการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยกลุ่มตัวอย่าง 3 ศูนย์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ เจ้าอาวาส 3 รูป ผู้บริหาร 3 รูป ครูผู้สอน 30 รูป / คน นักเรียน 60 คน ผู้ปกครอง 30 คน รวม 123 รูป / คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยผลการวิจัย พบว่า ด้านการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั้ง 3 ศูนย์ ได้ดำเนินงานตามนโยบายและแนวทางที่กรมการศาสนาได้กำหนดไว้และมีการปรับเปลี่ยนลักษณะของการทำงานเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละศูนย์ตลอดจนได้กำหนดหลักสูตรวิชาบังคับตามที่กรมการศาสนากำหนด ส่วนวิชาเลือกแต่ละศูนย์สามารถเปิดสอนได้อย่างอิสระ นอกจากนี้พบว่า ด้านบุคลากรแต่ละศูนย์ใช้วิธีสรรหาบุคลากร โดยผู้อำนวยการหรือเลขาศูนย์เป็นผู้ดำเนินการ ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่เป็นพระลูกวัดของแต่ละศูนย์ ด้านงบประมาณ กรมการศาสนาได้ดำเนินงานจัดสรรให้แต่ละศูนย์ โดยขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เรียน และด้านกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย มีเพียงวิชาศาสนพิธีสอนเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ด้านปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์พบว่า ด้านหลักสูตรการจัดกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่เป็นมาตรฐานตลอดจนผู้เรียนสนใจวิชาสามัญกว่าวิชาการทางศาสนาที่ศูนย์จัดให้ ด้านค่าตอบแทน พบว่า ไม่เพียงพอทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งไม่มีสวัสดิการด้านอื่นๆ ด้านครูผู้สอนไม่มีการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนมาก่อน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้สอนไม่ได้รับการนิเทศจากผู้มีหน้าที่ในการรับผิดชอบ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนส่วนแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ด้านหลักสูตร ควรปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละศูนย์รวมทั้งปรับปรุงตำราเรียนให้มีความเหมาะสมและควรเพิ่มวิชาสามัญเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนในระบบโรงเรียน ด้านบุคลากร ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอนตลอดจนจัดให้มีสวัสดิการเพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการทำงาน ด้านงบประมาณ กรมการศาสนาควรจัดประชุมและตรวจเยี่ยมเพื่อแนะนำระเบียบวิธีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ

งบประมาณเพื่อจัดทำสถิติข้อมูลและขอการสนับสนุนจากภาคราชการและเอกชน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรฝึกอบรมนักเรียนให้มีลักษณะเป็นผู้นำโดยให้นักเรียนกล้าแสดงออกอย่างถูกต้องและมีความคิดริเริ่มกล้าพูดแสดงความคิดเห็นในชุมชนอย่างมีเหตุผล

บุปผา พูลทาจาร์ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมทั้งเพื่อประเมินระดับคุณภาพของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 865 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบตรวจรายการและแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละและวิเคราะห์เนื้อหา โดยผลการศึกษา พบว่า ด้านปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับดี แบ่งออกเป็น บุคลากรและอาคารสถานที่ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในคุณภาพดี ส่วนงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอและจัดสรรได้ช้าและทุกศูนย์ใช้งบประมาณตรงตามเป้าหมายตลอดจนมีการจัดหาและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านกระบวนการพบว่าโดยรวม อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ แบ่งออกเป็นการบริหารจัดการ อยู่ในระดับพอใช้ การวัดและประเมินผลและการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านผลผลิตและผลกระทบ พบว่า โดยรวมอยู่ในคุณภาพดี ส่วนผลการประเมินระดับคุณภาพของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ จัดระดับคุณภาพได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับคุณภาพดี มี 3 ศูนย์และระดับคุณภาพพอใช้ มี 5 ศูนย์

พระมหาสุนทร ญฺฐฐุมิ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครราชสีมา โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 226 รูป /คน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาจำนวน 10 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบเลือกและแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างโดยผลการวิจัย พบว่า ด้านการวางแผนการสอน ครูประสบปัญหาไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ขาดการใช้ทักษะเทคนิคและกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย ไม่มีเวลาจัดทำแผนการสอน วัตถุประสงค์ของหลักสูตรกว้างเกินไป เนื้อหาไม่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ครูไม่เข้าใจหลักการหรือความคิดรวบยอด กิจกรรมเน้นบรรยายมากเกินไปทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและวิธีการวัดผลไม่มีความหลากหลาย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูขาดการทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเรียน ขาดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สร้างความสนใจ ขาดทักษะและเทคนิคการสร้างความสนใจ ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และขาดการวิเคราะห์จำแนกผู้เรียนก่อนการสอนซ่อมหรือเสริมให้ผู้เรียน ด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ในการเตรียมสื่อ ขาดวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการผลิตสื่อ สื่อไม่สร้างความสนใจผู้เรียน ไม่มีการประเมินในการใช้สื่อ และไม่มีสถานที่ในการจัดเก็บรักษา ด้านการวัดและการประเมินผล ครูไม่มีการสร้างเครื่องมือวัดผลระหว่างเรียน ขาดการใช้เครื่องมือ

เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ไม่เห็นความสำคัญของการตรวจสอบเครื่องมือวัดผล ขาดการวัดผลระหว่างเรียน และขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจผลการเรียน

สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ปีงบประมาณ 2550 (กรมการศาสนา, 2550: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิจัยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิจัยเป็นวิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ระหว่างปีพ.ศ.2516 – 2550 จำนวน 53 เล่ม รวมทั้งการประชุม Focus Group Discussion จากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องกับผู้ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยผลของการศึกษามีดังต่อไปนี้1.) ด้านการประเมินประสิทธิภาพในการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์พบว่า การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ยังขาดความต่อเนื่องในการบริหารงาน งบประมาณที่ได้รับในแต่ละปีน้อย โดยสภาพการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกรอบปฏิบัติงานในรูปของคณะกรรมการแต่กับพบว่า จะเกิดประโยชน์มากกว่าเมื่อมีการปฏิบัติงานแบบสายบังคับบัญชาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ยังขาดบุคลากรเฉพาะด้าน ทำให้หน้าที่และงานไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ การเรียนการสอนขาดการส่งเสริมจากภายในองค์กร 2.) ด้านความคาดหวังและผลที่ได้รับของผู้เข้ารับการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ปัจจัยในเรื่องสื่อและอุปกรณ์ในการสอนมีผลต่อความสนใจในการศึกษาอย่างมาก ปัจจัยในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจทางครอบครัวมีผลต่อการตัดสินใจลาออกจากงาน เด็กขาดแรงจูงใจในการเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และปัจจัยเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนส่งผลต่อการเรียนของผู้ศึกษา 3.) ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่มียึดตามกรอบการเรียนการสอนที่มีรูปแบบตายตัวจึงไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย หลักการ และส่งผลต่อการบริหารจัดการ ดังสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ อาทิ ด้านผู้เรียนมีแนวโน้มลดลง ครูผู้สอนขาดสื่อในการสอน เอกสาร ตำรา และวัสดุอุปกรณ์ ขาดการเสริมสร้างพัฒนาคุณภาพครู และ 4.) ด้านการมีส่วนร่วมในชุมชนต่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ พบว่า ชุมชนขาดความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

สุปราณี เวชประเสริฐ (2550: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการ กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตเชิงคุณภาพของศูนย์โดยผลการประเมินสรุปได้ดังนี้ 1.) การศึกษาบริบทของโครงการด้านความต้องการจำเป็น พบว่า ลักษณะของ โครงการในด้านส่งเสริมศีลธรรมจริยธรรมยังมีความจำเป็นต่อสังคมปัจจุบัน แต่ความมุ่งหมายและจุดประสงค์ของโครงการไม่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม 2.) ปัจจัยนำเข้าด้านหลักสูตร ครูผู้สอนและสื่อ อุปกรณ์ สถานที่ มีความพร้อมและความเหมาะสมอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 3.) การประเมินกระบวนการดำเนินงาน ด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการและธุรการ พบว่า ไม่

สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานและ 4.) การประเมินผลผลิตโครงการ พบว่า ด้านลักษณะทางพุทธศาสนา ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เบญจศีล เบญจธรรม พฤติกรรมสะสมด้านเบญจศีล เบญจธรรม และเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนที่เรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับนักเรียนที่ไม่ได้เรียน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านความสามารถและการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาของนักเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อยู่ในระดับปานกลาง ต่ำกว่าเกณฑ์

พระมหามานิตย์ สุทธิญาโณ (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมาและการดำเนินงานของศูนย์ และเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ รวมทั้งเพื่อศึกษาความพึงพอใจในการดำเนินงานของศูนย์โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือนักเรียนและผู้ปกครองของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2551 ภาคเรียนที่ 1 โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้แก่ นักเรียน 100 คน และผู้ปกครอง 100 คน รวม 200 คน โดยผลการวิจัย พบว่า ด้านความพึงพอใจของนักเรียนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.29 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับแรก คือ รู้จักพระคุณบิดามารดา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.90 มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสอง คือ รู้จักดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.63 มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสาม คือ รู้จักใจกว้างบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.60 มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับสี่ คือ อยากเป็นคนดีของสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.59 ตลอดถึงมีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติ สาวกประวัติ เป็นต้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.55 ด้านระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 1.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับแรก คือ ทำให้เด็กมีความรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.72 ค่าเฉลี่ยเป็นลำดับที่สาม คือ ทำให้เด็กรู้จักการการดำเนินชีวิตหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.70 ค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับสาม คือ ทำให้เด็กมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติไทย โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.66 ค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสี่ คือ ทำให้เด็กรู้จักใจกว้างบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมมากขึ้น โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32 ตลอดถึงสามารถทำให้เด็กกล้าสนทนากับพระภิกษุ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.20

พระมหาวิมล โพธิ์เงิน (2552: บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการงานในพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานของศูนย์ ทัศนะของบุคลากรศูนย์และแนวทางการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการงานในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 10

แห่ง รวม 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t -test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีสถานภาพเป็นบรรพชิตมีพรรษา 1-10 พรรษา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีตำแหน่งการทำงานเป็นผู้สอนระยะเวลา 1-5 ปีและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทางศูนย์จัดขึ้นส่วนในด้านความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่่มุ่งสู่การบูรณาการในพื้นที่ พบว่า ศูนย์มีการพัฒนาเพื่่มุ่งสู่ การบูรณาการในพื้นที่ทุกระดับในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ด้านผู้สอน ด้านสถานที่และด้านการวางแผน นอกจากนี้ พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการทำงานที่ทำให้บุคลากรมีทัศนคติที่แตกต่างกัน คือ ปัจจัยด้านอายุ ระยะเวลาการทำงานและการมีส่วนร่วม แต่เพศ พรรษา การศึกษาและตำแหน่งไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการมีทัศนคติที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า การที่ศูนย์จะต้องพัฒนาการบูรณาการในพื้นที่ได้นั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการวางแผนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วม

พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ใน ภาค 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในภาค 1 โดยกลุ่มประชาชนที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษา จำนวน 102 ศูนย์ จำนวน 192 รูป / คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t -test และ F -test โดยผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในภาค 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านบุคลากร มีปัญหาระดับมาก ได้แก่ คณะกรรมการบริหารไม่มีเวลาในการประชุมเพื่อวางแผนการทำงาน รองลงมาผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ คณะกรรมการบริหารขาดความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนภายในศูนย์ ด้านวิชาการ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูส่งรายงานผลการเรียนของนักเรียนไม่ตรงเวลาตามกำหนด มีปัญหาเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ครูไม่ได้จัดทำแผนการสอน ด้านธุรการและการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณจากทางราชการ ไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

เจ้าอธิการสุรสิทธิ์ ขนติโก (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่เยาวชน: ศึกษากรณีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเพื่อศึกษาผลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตพื้นที่อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี โดยกลุ่มที่ศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน ผู้นำชุมชนผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์และพระอาจารย์สอน จำนวน 350 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย

และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยผลการวิจัย พบว่า วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขต อำเภอดุสิต จังหวัดอุบลราชธานีได้เน้นประโยชน์สุข 3 ประการ คือ 1) ประโยชน์ในชาติ 2) ประโยชน์ชาติหน้า และ 3) ประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพาน ด้านบุคคลที่ทำหน้าที่เผยแผ่จะต้อง ประกอบไปด้วยองค์ของกัลยาณมิตรหรือกัลยาณมิตรธรรม ส่วนผลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชนในการนำหลักธรรมไปพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก เยาวชนและประชาชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.06 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก และเยาวชนได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนานำไปปฏิบัติและเป็นศูนย์กลางจัดกิจกรรมของ ชุมชนอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.16 ด้านการจัดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ อบรมและปลูกฝังพัฒนา คุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยการศึกษา ขั้นพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชนรวมทั้งเป็นศูนย์กลางส่งเสริม อาชีพของชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19

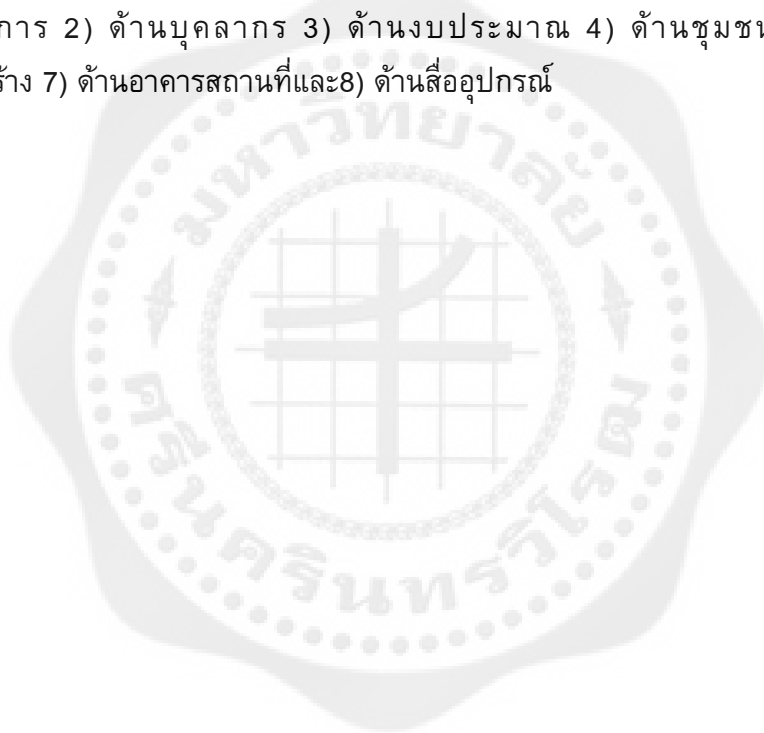
2.5 งานวิจัยต่างประเทศ

มิกนอลต์ (พระราชปริยัติโมลี. 2557: 186; อ้างอิงจาก Migneault. 1973: 231-235) ได้ทำ วิจัยเรื่อง “An Evaluative System for Sunday Schools” โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินผลและ พัฒนาโรงเรียนวันอาทิตย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กลุ่มตัวอย่างได้แก่ สมาชิกของโรงเรียนวัน อาทิตย์ 45 แห่งๆ ละ 200 คน ซึ่งผู้วิจัยได้เปรียบเทียบความแตกต่างด้านพฤติกรรมระหว่าง โรงเรียนวันอาทิตย์ที่ขยายตัวและไม่ขยายตัว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ส่งผลต่อคำตอบที่ได้รับจากแบบสอบถาม และมีการหาค่าสหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่ขยายตัวมีการจัดบริการและจัด กิจกรรมให้นักเรียนมากกว่าโรงเรียนที่ไม่ขยายตัว โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความก้าวหน้าของโรงเรียน ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกที่โรงเรียนจัดหาให้กับนักเรียน ส่วนการบริหารและกิจกรรมอื่นๆที่ โรงเรียนจัดขึ้นไม่แตกต่างกัน เช่น การบริหารโรงเรียน บุคลากร เนื้อหาหลักสูตร วิธีการหาเงิน โปรแกรมสำหรับนักเรียน เป็นต้น

เดล (พระราชปริยัติโมลี. 2557: 186 - 187; อ้างอิงจาก Dale. 1983: 254-257) ได้ทำวิจัย เรื่อง “A model of Training of Elementary Church School Teachers in The United Methodist Church” โดยมีจุดมุ่งหมายพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมครูสอนในโรงเรียนศาสนาในระดับประถมศึกษา ของศาสนาคริสต์นิกายเมธอดิสต์โดยผู้วิจัยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สรุปเรื่องภูมิ หลัง ประวัติความเป็นมา พื้นฐานการศึกษาสำหรับการศึกษาวิชาศาสนา ทฤษฎีและเทคนิควิธีการ สอนในโรงเรียนวันอาทิตย์ วิธีการศึกษา โปรแกรมการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรด้านศาสนา ตอนที่ 2 นำเสนอรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย ปรัชญาและวิธีการสอน เนื้อหา หลักสูตร การเรียนการสอนของศาสนาคริสต์เมธอดิสต์ (Methodist) การสอนในห้องเรียน การ กำหนดวัตถุประสงค์และการประเมินผล พระคัมภีร์และหลักสูตร แนวคิด Mahasarakham University ในการสอน และการวางแผนการสอนและการเตรียมหน่วยการเรียนรู้โดยใช้สไลด์และเทป คำบรรยาย ตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบที่ใช้ในการทดลองภาคสนาม โดยแบ่งเป็นกลุ่มๆ ละ 8 คน

สมาชิก บางคนของกลุ่มมีประสบการณ์ด้านการสอนในโรงเรียนวันอาทิตย์ บางคนไม่มีประสบการณ์ ซึ่งจากการประเมินผล กลุ่มทดลองพบว่า เครื่องมือที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการอบรมครูสอนศาสนาทั้งระดับบุคคลและระดับกลุ่มในระยะ 7 วันโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นหลักสูตรอบรมเข้มในระยะสั้นได้ ข้อเสนอแนะที่ต้องปรับปรุงแก้ไข คือ เวลาไม่เพียงพอสำหรับการอภิปรายและให้ความช่วยเหลือด้านประสบการณ์แก่ครูตามที่วางแผนไว้ ดังนั้น ควรกำหนดเวลาให้เพียงพอในการอภิปรายและให้ความช่วยเหลือด้านประสบการณ์แก่ครูตามที่วางแผนไว้และควรมีการพัฒนาเครื่องมือให้ทันสมัยยิ่งขึ้น

จากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาทั้งงานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศสามารถนำมาสังเคราะห์และประมวลเป็น ปัญหา แนวทางการแก้ไข ปัญหาและความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไข ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ทั้ง 8 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านชุมชน 5) ด้านผู้เรียน 6) ด้านโครงสร้าง 7) ด้านอาคารสถานที่และ 8) ด้านสื่ออุปกรณ์



บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหาและความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

โดยมีรายละเอียดการดำเนินการทั้ง 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ผู้วิจัยสรุปเป็นปัญหาที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)

1.3 ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยมีผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จำนวน 12 รูป/คน เข้าร่วม โดยจำแนกเป็นผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 รูป ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 6 คน โดยเลือกจากประสบการณ์ทำงานและความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.3.1 ผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม กลุ่ม (Focus Group)

1.พระครูปลัดชนะ	ชุตินธะโร	ผู้บริหาร
2.พระครูวิธานกิตติโสภณ		ผู้บริหาร
3.พระมหาณรงค์ราช	ปณิธานธิตี	ผู้บริหาร
4.พระมหาสุทธิพงษ์	สุทธิวัังโส	ผู้บริหาร
5.พระมหาสมเกียรติ	ยุตติโก	ผู้บริหาร
6.พระมหาศุภชัย	ปิยธัมมชโย	ผู้บริหาร

7.นายปรียา	สละทองตรง	ผู้เชี่ยวชาญ
8.ดร.นิเวศน์	วงศ์สุวรรณ	ผู้เชี่ยวชาญ
9.นายชูชาติ	ชื่นสมบัติ	ผู้เชี่ยวชาญ
10.นายปัญญา	สละทองตรง	ผู้เชี่ยวชาญ
11.นางศรีนวล	ลักกิตโร	ผู้เชี่ยวชาญ
12.นายสุนทร	การบรรจง	ผู้เชี่ยวชาญ

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสนทนากลุ่มที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเอง โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 เป็นส่วนที่ใช้บันทึกละเอียดเกี่ยวกับพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตอนที่2 เป็นส่วนที่ใช้บันทึกเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการ

บริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างแบบสนทนากลุ่มฉบับร่างที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำแบบสนทนากลุ่มฉบับร่างเสนออาจารย์ผู้ควบคุมทำปริญญานิพนธ์เพื่อ

พิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งรูปแบบและเนื้อหา

3. นำแบบสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของ

อาจารย์ที่ปรึกษา

4. จัดพิมพ์แบบสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์และนำไปจัดสนทนากลุ่ม

1.3.3 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอลหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารศูนย์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตาม วัน เวลาและสถานที่ ที่ได้กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้บริหารศูนย์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มตาม วัน เวลาและสถานที่ ที่ได้กำหนดไว้ทุกท่านด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ตาม วัน เวลา สถานที่ ที่ได้กำหนดไว้

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยสรุปประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่มใน 8 ด้าน

ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านชุมชน ด้านผู้เรียน ด้านโครงสร้าง ด้านอาคารสถานที่และด้านสื่ออุปกรณ์

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสนทนากลุ่มมาสรุปเป็นรายด้านและรายข้อโดยนำเสนอแบบพรรณนาเชิงเนื้อหา

ตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 861 รูป / คน ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 63 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน กลุ่มตัวอย่าง 210 รูป / คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดของศูนย์เป็นชั้น แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

ตาราง 3 จำนวนผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ขนาดของศูนย์	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวนศูนย์	จำนวนครู	จำนวนศูนย์	จำนวนครู
เล็ก	46	597	5	120
กลาง	13	200	4	70
ใหญ่	4	64	2	20
รวม	63	861	11	210

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) โดยกำหนดคำตอบแบบสอบถามดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ2 หมายถึง น้อย

ระดับ1 หมายถึง น้อยที่สุด

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ฉบับร่าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของตัวแปรความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.60 – 1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 30 รูป / คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบัค (Cronbach' s Alpha Coefficient) ผลทดสอบแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.975

2.4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการ รวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 รูป / คน ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.5 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความถี่และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับต่อไป

2. นำแบบสอบถามจากตอนที่1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ(Check List) นำมาแจกแจงความถี่เป็นรายข้อ โดยใช้การวิเคราะห์คำนวณหาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. นำแบบสอบถามตอนที่2 เกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ(Rating Scale) นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์น้ำหนัก 5 ระดับ จากนั้นนำไปวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทราบว่า ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับใดแล้วนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาแปลความหมายในภาพรวม รายด้านและรายข้อ แล้วจึงนำไปทดสอบค่าทีกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$) ซึ่งการแปลผลค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ของช่วงชั้นคะแนน 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขปัญหาีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขปัญหาีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขปัญหาีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขปัญหาีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	แนวทางการแก้ไขปัญหาีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล โดยลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
μ	แทน	ค่าเฉลี่ยที่เป็นเกณฑ์
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงความถี่
P-value	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติจะมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยที่ทางสถิติที่ระดับ.001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่1 ผลการวิเคราะห์ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

1.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมกลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้เข้าร่วม 12 รูป / คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา ดังตาราง 3

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมกลุ่มผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ซึ่งได้จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยมีผู้เข้าร่วม 12 รูป / คน เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและระดับการศึกษา

สถานภาพผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ฆราวาส	6	50.0
2. บรรพชิต	6	50.0
รวม	12	100.0

ตาราง 3 (ต่อ)

สถานภาพผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
1. ต่ำกว่า 30 ปี	1	8.3
2. มากกว่า 30-40 ปี	1	8.3
3. มากกว่า 40-50 ปี	8	66.6
4. มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	2	16.6
รวม	12	100.0
ตำแหน่ง		
1. ผู้บริหาร	6	50.0
2. ผู้เชี่ยวชาญ	2	50.0
รวม	12	100.0
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1. น้อยกว่า 10 ปี	6	50.0
2. มากกว่า 20 ปี	6	50.0
รวม	12	100.0
ระดับการศึกษา		
1.ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	8.3
2.ปริญญาตรี	4	33.3
3.ปริญญาโท	5	41.6
4.ปริญญาเอก	2	16.6
รวม	12	100.0

จากตาราง 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศมาราวาส จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 50.0 และเป็นเพศบรรพชิต จำนวน 6 รูป คิดเป็น ร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40-50 ปี จำนวน 8 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 66.6 มีตำแหน่งผู้บริหาร จำนวน 6 รูป คิดเป็นร้อยละ 50.0 และมีตำแหน่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีประสบการณ์ในการทำปฏิบัติงานน้อยกว่า 10 ปี 6 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 มีประสบการณ์ในการทำปฏิบัติงานมากกว่า 20 ปี จำนวน 6 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 5 รูป / คน คิดเป็นร้อยละ 41.6.

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านชุมชนด้านผู้เรียน ด้านโครงสร้าง ด้านอาคารสถานที่ และด้านสื่ออุปกรณ์ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ

1) ปัญหาด้านวิชาการ

หลักสูตรไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีการพัฒนาให้ทันสมัย มีความซ้ำซ้อนกัน ขาดความสอดคล้องกับผู้เรียน เนื้อยากเกินไป ครูผู้สอนไม่ได้ทำแผนการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งบางศูนย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวิชาการ

ศูนย์ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ มีความยืดหยุ่น ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ทางศูนย์ควรจัดทำคู่มือการทำแผนการสอน การวัดและประเมินผล ควรใช้หลักทฤษฎี 4 อย่าง เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ โดยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับผู้เรียน นอกจากนี้ ทางศูนย์ควรจัดฝึกอบรมหรือจัดหาคู่มือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้ง มีการประชุมผู้สอนในรายวิชา เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค ทางศูนย์ควรจัดทำหนังสืออธิบายศัพท์ธรรมะทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ตลอดจนควรเน้น เรื่องการอบรมมารยาทและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับพระภิกษุ

1.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากร

1) ปัญหาด้านบุคลากร

บุคลากรที่ทำงานในศูนย์ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารมีการประชุมกันน้อยหรือบางศูนย์ไม่มีการประชุมกำหนดนโยบายในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่มีความรู้ในกระบวนการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานไม่เป็นระบบขาดความชัดเจนไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานไม่เข้าบทบาทหน้าที่ของตน เพราะทางศูนย์ไม่ได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ให้ชัดเจนไว้ ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้อย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา สวัสดิการมีน้อยหรือบางศูนย์ไม่มี ผู้สอนไม่เข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอน ผู้สอนขาดจิตวิทยาการสอน บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ผู้สอนมีความรู้ต่างกัน ขาดแรงจูงใจ บุคลากรไม่มีความรู้เรื่องวิชาการ ไม่เข้าใจในการบูรณาการวิชาการทางโลกเพื่อปรับใช้กับศูนย์ ผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นคนทั่วไปไม่ใช่บรรพชิตไม่เข้าใจศัพท์ธรรมะที่เป็น

ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ บางศูนย์ผู้ใหญ่ที่เป็นพระเถระภายในวัด ที่ศูนย์ตั้งอยู่ไม่ให้การสนับสนุน และทางศูนย์เองก็ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เป็นรูปธรรม

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากร

กรมการศาสนา ควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ให้เป็นครูพระสอน ศีลธรรมเหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คณะกรรมการบริหาร ควรมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนทำงาน ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พร้อมทั้งระบุขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจน สำหรับคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการทำงานเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ถ้าเป็นไปได้ ทางศูนย์ควรให้ ครูผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับแก่บุคลากรตามความเหมาะสม ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ควรวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ควรมีค่าตอบแทนแก่บุคลากรตามสมควร ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร ควรมีการวางแผนเรื่องบุคลากรและควรมีการประสานกับครูพระศีลธรรมให้เข้ามาสอนในศูนย์

1.2.3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ

1) ปัญหาด้านงบประมาณ

งบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรสำหรับศูนย์ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารงาน บางศูนย์การเบิกจ่ายต้องจ่ายเป็นงวดๆ ทำให้การบริหารงานในส่วนอื่นๆที่ต้องใช้งบประมาณเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนต้องได้รับผลกระทบตามไปด้วย ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนงบประมาณเป็นรายปี จึงไม่ทราบว่าจะต้องใช้งบประมาณ ในการบริหารงานเป็นจำนวนเงินเท่าใด นอกจากนี้ ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำงาน ร่วมวางแผนการเบิกจ่ายและวางแผนการบริหารงบประมาณ รวมทั้งทางวัดจัดสรรงบประมาณให้ทางศูนย์น้อยเกินไป หรือบางวัดไม่ได้จัดสรรให้ แม้จะมีเงินจากผลประโยชน์ด้านต่างๆ ก็ตาม

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณ

ทางศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆเพื่อนำมาเป็นงบประมาณที่ใช้สำหรับบริหารงาน ในส่วนของภาครัฐ ควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ทางศูนย์ ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปีให้เป็นลายลักษณ์อักษร ควรเปิดโอกาสให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทางวัดที่มีผลประโยชน์ด้านต่างๆ ควรจัดสรรเงินที่เป็นผลประโยชน์ของวัดให้กับศูนย์มากขึ้น ควรดำเนินงานตามแผนงบประมาณที่ได้วางไว้ ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน ควรมีการนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อขอความสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการเก็บค่าเล่าเรียนปีละ 300 บาท

1.2.4 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านชุมชน

1) ปัญหาด้านชุมชน

ชุมชนไม่ให้ความสำคัญและไม่เห็นคุณค่าของศูนย์ที่มีต่อสังคมส่วนรวม ตลอดถึงทางศูนย์ไม่ได้ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่า ทางศูนย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรและต้องการความช่วยเหลือด้านใดบ้าง แม้ในบางศูนย์จะมีการติดต่อผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนแต่ขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางศูนย์น้อยไป ตลอดถึงผู้ปกครองนักเรียน ให้ความสนใจน้อยที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในศูนย์ นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งขาดความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ไม่เห็นคุณค่าของศูนย์

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านชุมชน

ทางศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางศูนย์ ควรมีการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันกับชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์ ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ควรมีการเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันทำ และควรมีการประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับศูนย์

1.2.5 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียน

1) ปัญหาด้านผู้เรียน

ปัจจุบันผู้เรียนให้ความสนใจในการมาสมัครเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์น้อยลง ซึ่งผู้เรียนที่มาสมัครเรียนในช่วงเปิดเทอมมีจำนวนมาก แต่เมื่อเริ่มเรียนผ่านไประยะเวลาหนึ่ง ก็ปรากฏผลปรากฏว่า ผู้เรียนเริ่มขาดเรียนเพราะติดเรียนพิเศษติดเพื่อนและติดเทคโนโลยี และผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์ว่ามีประโยชน์อย่างไร จึงทำให้ผู้เรียนมีจำนวนลดลง ผู้เรียนส่วนหนึ่งออกกลางคัน ตลอดถึง ผู้เรียนส่วนหนึ่งเมื่อเข้าภาคการศึกษาที่ 2 ของโรงเรียนสามัญทั่วไป จะมีจำนวนลดลงและผู้เรียนเมื่อเลื่อนชั้นเรียนขึ้นมัธยมปีศึกษาที่1 ขึ้นไป ส่วนมากจะไม่มาเรียนในศูนย์อีกนอกจากนี้ มีผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ต้องโยกย้ายที่อยู่ของตนตามผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้ปกครองและผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านผู้เรียน

ทางศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียง เพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ ควรมีการบริหารศูนย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน ควรมีการ

ประชาสัมพันธุ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์ ควรมีการประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย ควรมีเป้าหมายรับนักเรียนให้ชัดเจนว่าต้องการรับเท่าไร ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการมาเรียนในศูนย์กับนักเรียนปัจจุบัน เพื่อเป็นแรงจูงใจอีกส่วนหนึ่งด้วย ควรมีการพัฒนาจุดเด่นด้านคุณลักษณะให้ผู้เรียน เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ภาครัฐควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับทางศูนย์ เช่น ใบ ร.บ. นอกจากนี้ ทางกรมศาสนาควรประสานขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยให้ใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาและทางศูนย์ควรมีการจัดทัศนศึกษาเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน

1.2.6 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้าง

1) ปัญหาด้านโครงสร้าง

โครงสร้างของศูนย์บางแห่งไม่ได้แบ่งภาระงานให้ชัดเจน จึงทำให้การทำงานเกิดความสับสนและเกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยงานส่วนมากจะตกไปอยู่ที่เลขานุการ ทำให้เลขานุการ มีภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งได้จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยยึด ตามระเบียบของกรมการศาสนา ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนมากมีความเห็นว่า ไม่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดเล็ก เพราะบริบทไม่เหมือนกัน ศูนย์ขนาดใหญ่อาจมีบุคลากรเพียงพอในการจัดโครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนา แต่ศูนย์ขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรในศูนย์ต้องทำงานหลายหน้าที่ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่น ๆ ตามมา นอกจากนี้ โครงสร้างในการบริหารไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพราะศูนย์ส่วนใหญ่จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการ ทำให้การบริหารงานในส่วนต่างๆต้องได้รับคำสั่งจากเจ้าอาวาสเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้าง

ทางศูนย์ขนาดเล็กควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบท ตลอดถึง ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัย โดยเทียบเคียงกับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ควรระบุขอบข่ายภาระงาน ตามโครงสร้างให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน และเพื่อให้การบริหารศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงาน เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.2.7 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่

1) ปัญหาด้านอาคารสถานที่

ศูนย์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้ศูนย์ เพราะใช้ศาลาการเปรียญของวัด ในการจัดการเรียนการสอน บางศูนย์ไม่มีสถานที่ ในการจัดกิจกรรม การเรียนสอน ส่วนในศูนย์ที่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง บางศูนย์สถานที่ก็ไม่สะอาด ขาดการดูแลรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่มี การประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ว่า ค่ำค่าเพียงใด บางศูนย์สถานที่ ก็ไม่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก จนอาคารสถานที่เรียน ไม่เพียงพอ แก่ความต้องการ

2) แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาคารสถานที่

ทางศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีอาคารที่เป็นของศูนย์เอง ทางศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการประเมินอาคารสถานที่ ควรมีการใช้สถานที่ภายในวัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้คุ้มค่า เช่น วิหาร พระอุโบสถ เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนของวัดหรือโรงเรียนของรัฐที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง เพื่อขอใช้อาคารสถานที่ ตลอดถึงบางศูนย์อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน โดยถือว่าเป็นการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาเชิงรุกด้วย

1.2.8 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านสื่ออุปกรณ์

1) ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์

ผู้สอนเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตำราเรียนมีไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีจำกัดและขาดงบประมาณในการจัดซื้อ นอกจากนี้บุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อ การเรียนการสอน

2) แนวทางการแก้ไขด้านสื่ออุปกรณ์

ทางศูนย์ควรส่งเสริมให้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ ควรมีการขอการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐเอกชนและชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการของการใช้สื่อ ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์และผู้สอนควรใช้สื่อ ในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ โดยใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเพื่อให้บทเรียนดูน่าสนใจมากขึ้น

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน
ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร**

2.1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถาม
ของผู้บริหารและครูสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร มีจำนวน
210 ฉบับ เมื่อจำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา
ดังรายละเอียดในตาราง 4

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของ
ผู้บริหารและครูสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ดังต่อไปนี้

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
1. ฃรวัส	96	45.7
2. บรพชิต	114	54.3
รวม	210	100.0
อายุ		
1. ต่ำกว่า 30 ปี	90	42.9
2. มากกว่า 30-40 ปี	48	22.9
3. มากกว่า 40-50 ปี	39	18.6
4. มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป	33	15.7
รวม	210	100.0
ตำแหน่ง		
1. ผู้อำนวยการ	2	1.0
2. รองผู้อำนวยการ	5	2.4
3. เลขานุการ	6	2.9
4. ผู้ช่วยเลขานุการ	6	2.9
5. ครูผู้สอน	156	74.3
6. อื่นๆ	35	16.7
รวม	210	100.0
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
1. ต่ำกว่า 1 ปี	52	24.8
2. มากกว่า 1- 5 ปี	61	29.0
3. มากกว่า 5 - 10 ปี	46	21.9
4. มากกว่า 10 ปี	51	24.3
รวม	210	100.0

ตาราง 4 (ต่อ)

สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	51	24.3
2. ปริญญาตรี	109	51.9
3. ปริญญาโท	42	20.0
4. ปริญญาเอก	8	3.8
รวม	210	100.0

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศบรรพชิต จำนวน 114 รูป คิดเป็นร้อยละ 54.3 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 90 รูป /คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 มีตำแหน่งครูผู้สอน จำนวน 156 รูป / คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 มีประสบการณ์ในการทำปฏิบัติงาน มากกว่า 1-5 ปี จำนวน 61 รูป/ คน คิดเป็นร้อยละ 29.0 และมีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 109 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 51.9

2.2 ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ใน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านชุมชน ด้านผู้เรียน ด้านโครงสร้าง ด้านอาคารสถานที่และด้านสื่ออุปกรณ์ โดยรวมและรายด้าน ผลปรากฏดังตาราง 5 – 14

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน กับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญห การบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ด้านวิชาการ	4.24	0.54	มาก	19.98*	.001
2. ด้านบุคลากร	4.30	0.58	มาก	19.70*	.001
3. ด้านงบประมาณ	4.26	0.70	มาก	15.59*	.001
4. ด้านชุมชน	4.28	0.63	มาก	17.92*	.001
5. ด้านผู้เรียน	4.28	0.60	มาก	18.64*	.001
6. ด้านโครงสร้าง	4.22	0.59	มาก	17.77*	.001
7. ด้านอาคารสถานที่	4.25	0.65	มาก	16.54*	.001
8. ด้านสื่ออุปกรณ์	4.38	0.70	มาก	18.09*	.001

ตาราง 5 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
โดยรวม	4.27	0.51	มาก	21.94*	.001

จากตาราง 5 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของ
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสื่ออุปกรณ์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.70) ด้านบุคลากร
($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.58) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.60) ด้านชุมชน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. =
0.63) ด้านงบประมาณ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.70) ด้านอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.65)
ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.54) และด้านโครงสร้าง ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.59)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหา
การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จากทั้งโดยรวมและ
รายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบความเหมาะสมผลของแนวทางการ
แก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร
ด้านวิชาการ เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน ด้านวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลาง เพื่อใช้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน	4.37	0.76	มาก	16.45*	.001
2. ศูนย์ควรมีการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับผู้เรียน	4.39	0.62	มาก	20.68*	.001
3. ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมเสริม หลักสูตรในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ	4.39	0.67	มาก	19.12*	.001
4. ศูนย์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการ ร่างหลักสูตรที่มาจากที่ต่างๆร่วมกัน	4.14	0.86	มาก	10.84*	.001

ตาราง 6 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน ด้านวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
5. ศูนย์ควรให้ผู้สอนจัดทำแผนการสอน ทุกรายวิชา	4.19	0.77	มาก	12.97*	.001
6. ศูนย์ควรมีการจัดทำแผนการสอน ในแต่ละช่วงชั้น	4.21	0.73	มาก	14.11*	.001
7. ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผล ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	4.28	0.73	มาก	15.29*	.001
8. ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผล ให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและ สอดคล้องกับผู้เรียน	4.29	0.66	มาก	17.21*	.001
9. ศูนย์ควรมีการประชุมผู้สอน ทุกรายวิชาก่อนและหลังการสอน	4.04	0.81	มาก	9.71*	.001
10. ศูนย์ควรจัดทำหนังสือคู่มือ อธิบายศัพท์ธรรมะที่เป็น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	4.05	0.91	มาก	8.76*	.001
11. ศูนย์ควรเน้นการปฏิบัติตน กับพระภิกษุให้เหมาะสม	4.31	0.71	มาก	16.54*	.001

จากตาราง 6 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของ
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณารายข้อ
พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมี
การพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับผู้เรียน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.62) ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตร ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67) และ
ศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.76)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหา
การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านวิชาการ ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการ
แก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร
ด้านบุคลากรเป็นรายข้อ กับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน ด้านบุคลากร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรมีการประชุมเรื่องบุคลากร อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	4.25	0.78	มาก	13.95*	.001
2. ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจง ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ บริหารให้ทราบโดยทั่วกัน	4.29	0.74	มาก	15.29*	.001
3. ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจง ขอขยายหน้าที่ของคณะกรรมการ ฝ่ายต่างๆ	4.24	0.78	มาก	13.72*	.001
4. ศูนย์ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์ ให้กับบุคลากร	4.20	0.81	มาก	12.47*	.001
5. ศูนย์ควรมีการวางแผนเพื่อ พัฒนาบุคลากร	4.31	0.73	มาก	16.24*	.001
6. ศูนย์ควรให้ผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่อง จนจบภาคการศึกษา	4.39	0.67	มาก	19.24*	.001
7. ศูนย์ควรมีการจัดสวัสดิการ ให้แก่บุคลากร	4.33	0.77	มาก	15.58*	.001
8. ศูนย์ควรมีการประกาศ เกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น	4.35	0.78	มาก	15.85*	.001
9. ศูนย์ควรสร้างความตระหนัก เรื่องจิตอาสาให้แก่ บุคลากร	4.42	0.79	มาก	16.89*	.001
10. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุ พระภิกษุที่สอนในศูนย์ให้เหมือนกับ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	4.25	0.86	มาก	12.61*	.001
11. ศูนย์ควรมีการประสานงานกับ ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน ให้เข้ามาสอนในศูนย์	4.20	0.85	มาก	11.83*	.001

จากตาราง 7 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครด้านบุคลากรเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรสร้างความตระหนัก เรื่องจิตอาสาให้แก่ บุคลากร ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.79) ศูนย์ควรให้ครูผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.67) และศูนย์ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.78)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากร ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ เป็นรายข้อ กับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานด้านงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทุกศูนย์	4.26	0.84	มาก	13.09*	.001
2. ศูนย์ควรหาองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ	4.27	0.77	มาก	14.48*	.001
3. ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับทางศูนย์มากขึ้น	4.38	0.82	มาก	15.58*	.001
4. ศูนย์ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน	4.24	0.86	มาก	12.57*	.001
5. ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณในแต่ละปีให้เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ	4.31	0.88	มาก	13.27*	.001
6. ศูนย์ควรให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	4.20	0.93	มาก	10.93	.001
7. วัดควรจัดสรรเงินให้กับศูนย์มากขึ้น	4.22	0.89	มาก	11.74*	.001
8. ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่ได้วางไว้	4.30	0.74	มาก	15.62 *	.001

ตาราง 8 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
การบริหารงานด้านงบประมาณ					
9. ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน	4.14	0.90	มาก	10.39*	.001

จากตาราง 8 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครด้านงบประมาณเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณ ให้กับทางศูนย์มากขึ้น ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.82) ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณให้เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.88) ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนที่ได้วางไว้ ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.74)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านงบประมาณ ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครด้านชุมชน
เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน ด้านชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1.ศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมกับทางศูนย์	4.28	0.74	มาก	15.22*	.001
2.ศูนย์ควรสร้างความตระหนักรู้ ให้กับชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริม กิจกรรมของศูนย์	4.26	0.71	มาก	15.46*	.001
3.ศูนย์ควรมีการประสานความ ร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน ให้มากขึ้น	4.35	0.76	มาก	16.24*	.001
4.ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์	4.36	0.78	มาก	15.92*	.001
5.ศูนย์ควรเชิญผู้แทนชุมชน เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์	4.17	0.76	มาก	12.74*	.001
6.ศูนย์ควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย ให้ชุมชนกับศูนย์ร่วมกันทำ	4.26	0.77	มาก	14.36*	.001
7.ศูนย์ควรประสานงานกับคณะครู ในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ศูนย์	4.26	0.77	มาก	14.30*	.001

จากตาราง 9 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านชุมชน เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ใน
ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์
ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.78) ศูนย์ควรมีการประสานความร่วมมือกับ
ผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.76) และศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับ
ทางศูนย์ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.74)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการ
บริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพ ด้านชุมชน ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียน เป็นรายข้อ กับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ด้านผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์	4.26	0.77	มาก	14.30*	.001
2. ศูนย์ควรบริหารศูนย์ให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน	4.31	0.70	มาก	16.85*	.001
3. ศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์	4.37	0.65	มาก	19.42*	.001
4. ศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน	4.33	0.75	มาก	15.89*	.001
5. ศูนย์ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ	4.23	0.74	มาก	14.35*	.001
6. ศูนย์ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยกับนักเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจ	4.21	0.75	มาก	13.75*	.001
7. ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจน	4.37	0.72	มาก	17.55*	.001
8. ศูนย์ควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป	4.16	0.85	มาก	11.28	.001
9. ศูนย์ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับศูนย์	4.21	0.77	มาก	13.36*	.001

ตาราง 10 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
การบริหารงาน ด้านผู้เรียน					
10. ทางมหาวิทยาลัยควรใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา	4.18	0.83	มาก	11.76*	.001
11. ศูนย์ควรจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อนเป็นการจูงใจผู้เรียน	4.23	0.18	มาก	13.06*	.001

จากตาราง 10 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียนเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.65) ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.72) และศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.75)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครด้านผู้เรียนทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไข

ปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้าง เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญห	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
การบริหารงาน ด้านโครงสร้าง					
1. ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับขนาดของศูนย์	4.16	0.68	มาก	13.97*	.001
2. ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียงกับโรงเรียนปกติ	4.21	0.71	มาก	14.44*	.001

ตาราง 11 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงาน ด้านโครงสร้าง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
3. ศูนย์ควรระบุขอบข่ายภาระงาน ตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อ ไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน	4.27	0.71	มาก	15.58*	.001
4. ศูนย์ควรจัดทำป้ายโครงสร้าง การบริหารงานเพื่อประกาศ ให้ทราบโดยทั่วกัน	4.20	0.78	มาก	12.88*	.001
5. การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ ควรให้ความสำคัญกับการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	4.30	0.75	มาก	15.29*	.001

จากตาราง 11 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้าง เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.75) ศูนย์ควรระบุขอบข่ายภาระงานตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.71) และศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียงกับโรงเรียนปกติ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.71)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้างทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหา การบริหารงานด้านอาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.33	0.72	มาก	16.59*	.001

ตาราง 12 (ต่อ)

แนวทางการแก้ไขปัญห การบริหารงานด้านอาคารสถานที่	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
2. ศูนย์ควรมีอาคารเรียนที่เป็น ของศูนย์เอง	4.25	0.75	มาก	14.47*	.001
3. ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษา ความสะอาดให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย	4.35	0.75	มาก	16.51*	.001
4. ศูนย์ควรมีการประเมินการ ใช้งานอาคารสถานที่	4.19	0.77	มาก	12.68*	.001
5. ศูนย์ควรใช้สถานที่ภายใน วัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า	4.30	0.75	มาก	15.48*	.001
6. ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่อง อาคารสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือ กับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ ใกล้เคียงเพื่อขอใช้สถานที่	4.06	0.85	มาก	9.59*	.001
7. ศูนย์ไหนไม่มีอาคารสถานที่ เพียงพอควรส่งพระภิกษุ เข้าไปสอนในโรงเรียน	4.10	0.82	มาก	10.51*	.001

จากตาราง 12 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.75) ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.72) และศูนย์ควรใช้สถานที่ภายในวัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.75)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการทดสอบความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไข
ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครด้านสื่ออุปกรณ์
เป็นรายข้อกับเกณฑ์ที่กำหนด ($\mu = 3.50$)

แนวทางการแก้ไขปัญหา ด้านสื่ออุปกรณ์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	t	P-value
1. ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอน ที่สนับสนุนการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ	4.40	0.64	มาก	20.45*	.001
2. ศูนย์ควรมีการสนับสนุน ตำราเรียนให้เพียงพอ	4.36	0.70	มาก	17.91*	.001
3. ศูนย์ควรขอการสนับสนุน สื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงาน ของรัฐ และเอกชน	4.36	0.77	มาก	16.25*	.001
4. ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอน ใช้อุปกรณ์เหลือใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอน	4.31	0.80	มาก	14.66*	.001
5. ศูนย์ควรจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจ หลักการใช้สื่อ	4.33	0.71	มาก	16.90*	.001
6. ศูนย์ควรมีการจัดทำ สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.32	0.75	มาก	15.88*	.001
7. ศูนย์ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอน ใช้สื่อในโซเชียลมีเดีย ให้เป็นประโยชน์	4.36	0.75	มาก	16.58*	.001

จากตาราง 13 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์
ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ใน
ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอน
ที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.64) ศูนย์ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้
เพียงพอ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.70) และศูนย์ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็น
ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.75)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001



บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะ ด้วยการดำเนินการตามหัวข้อต่างๆ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารของงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานการวิจัย

1. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 8 ด้าน มีระดับความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณาจากการทดสอบค่าที มีระดับความเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

- 1.1 ศึกษาปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ผู้วิจัยสรุปเป็นปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดทำแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group)
- 1.3 ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม โดยมีผู้บริหารและผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จำนวน 12 รูป/คน เข้าร่วม โดยจำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 6 รูป ผู้เชี่ยวชาญ 6 คน โดยเลือกจากประสบการณ์ทำงานและความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสนทนากลุ่ม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 เป็นส่วนที่ใช้บันทึกละเอียดเกี่ยวกับพื้นฐานของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ตอนที่2 เป็นส่วนที่ใช้บันทึกเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

1. สร้างแบบสนทนากลุ่มฉบับร่างที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำแบบสนทนากลุ่มฉบับร่างเสนออาจารย์ผู้ควบคุมทำปริญญานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งรูปแบบและเนื้อหา
3. นำแบบสนทนากลุ่มมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. จัดพิมพ์แบบสนทนากลุ่มฉบับสมบูรณ์และนำไปจัดสนทนากลุ่ม

1.5 การรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารศูนย์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตาม วัน เวลาและสถานที่ ที่ได้กำหนดไว้
2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อผู้บริหารศูนย์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอเชิญเข้าร่วมการสนทนากลุ่มตาม วัน เวลาและสถานที่ ที่ได้กำหนดไว้
3. ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม ตาม วัน เวลา สถานที่ ที่ได้กำหนดไว้

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 ศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 861 รูป / คน ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 63 แห่ง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน กลุ่มตัวอย่าง 210 รูป / คน ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยมีขนาดของศูนย์เป็นชั้น แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

ลักษณะของแบบสอบถามตอนที่2 เป็นคำถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert)

2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม ฉบับร่าง ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ของตัวแปรความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร มีค่าความเที่ยงตรงตั้งแต่ 0.60 – 1.00

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเหมือนกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยกำหนดเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 รูป / คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและหาค่าความเชื่อมั่น โดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค (Cranach' s Alpha Coefficient) ผลทดสอบแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.975

2.4 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

2. ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 รูป / คน ด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 210 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

2.5 วิเคราะห์ข้อมูล

โดยการคำนวณหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ด้านวิชาการ

ปัญหา คือ หลักสูตรไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีการพัฒนาให้ทันสมัย มีความซ้ำซ้อนกัน ขาดความสอดคล้องกับผู้เรียน เนื้อหายากเกินไป ครูผู้สอนไม่ได้ทำแผนการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้ง บางศูนย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ศูนย์ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ มีความยืดหยุ่น ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ทางศูนย์ควรจัดทำคู่มือการทำแผนการสอนการวัดและประเมินผล ควรใช้หลักภาวนา 4 อย่าง เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ โดยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับผู้เรียน ควรจัดฝึกอบรมหรือจัดหาคู่มือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้ง มีการประชุมผู้สอนในรายวิชา เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค ทางศูนย์ควรจัดทำหนังสืออธิบายศัพท์ธรรมะทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ตลอดจนควรเน้น เรื่องการอบรมมารยาทและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับพระภิกษุ

1.2 ด้านบุคลากร

ปัญหา คือ บุคลากรที่ทำงานในศูนย์ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารมีการประชุมกันน้อยครั้งหรือบางศูนย์ไม่มีการประชุมกำหนดนโยบายในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่มีความรู้ในกระบวนการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานไม่เป็นระบบขาดความชัดเจน ไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจน คณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน เพราะทางศูนย์ไม่ได้ระบุขอบข่ายภาระหน้าที่ให้ชัดเจนไว้ ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้อย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา สวัสดิการมีน้อยหรือบางศูนย์ไม่มี ผู้สอนไม่เข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอน ผู้สอนขาดจิตวิทยาการสอน บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ผู้สอนมีความรู้ต่างกัน ขาดแรงจูงใจ บุคลากรไม่มีความรู้เรื่องวิชาการ ไม่เข้าใจในการบูรณาการวิชาการทางโลกเพื่อปรับใช้กับศูนย์ ผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นคนทั่วไปไม่ใช่บรรพชิตไม่เข้าใจศัพท์ธรรมะที่เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ บางศูนย์ผู้ใหญ่ที่เป็นพระเถระภายในวัด ที่ศูนย์ตั้งอยู่ไม่ให้การสนับสนุนและทางศูนย์เองก็ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เป็นรูปธรรม

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ กรมการศาสนา ควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ ให้เป็นครูพระสอนเหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คณะกรรมการบริหาร ควรมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนทำงาน ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พร้อมทั้งระบุขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจนสำหรับคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการทำงานเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ถ้าเป็นไปได้ ทางศูนย์ควรให้ ครูผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับแก่บุคลากรตามความเหมาะสม ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ควรวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ควรมีค่าตอบแทนแก่บุคลากรตามสมควร ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสา

ให้แก่บุคลากร ควรมีการวางแผนเรื่องบุคลากรและควรมีการประสานกับครูพระสอนศีลธรรมให้เข้ามาสอนในศูนย์

1.3 ด้านงบประมาณ

ปัญหา คือ งบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรสำหรับศูนย์ต่าง ๆ นั้น ไม่เพียงพอ สำหรับการบริหารงาน บางศูนย์การเบิกจ่ายต้องจ่ายเป็นงวดๆ ทำให้การบริหารงานในส่วนอื่นๆ ที่ต้องใช้งบประมาณเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนต้องได้รับผลกระทบตามไปด้วย ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนงบประมาณเป็นรายปี จึงไม่ทราบว่า แต่ละปีต้องใช้งบประมาณ ในการบริหารงานเป็นจำนวนเงินเท่าใด นอกจากนี้ ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำงาน ร่วมวางแผนการเบิกจ่ายและวางแผนการบริหารงบประมาณ รวมทั้งทางวัดจัดสรรงบประมาณให้ทางศูนย์น้อยเกินไป หรือบางวัดไม่ได้จัดสรรให้ แม้จะมีเงินจากผลประโยชน์ด้านต่างๆ ก็ตาม

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาเป็นงบประมาณที่ใช้จ่ายสำหรับการบริหารงาน ในส่วนของภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปีให้เป็นลายลักษณ์อักษร ควรเปิดโอกาสให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทางวัดที่มีผลประโยชน์ด้านต่างๆ ควรจัดสรรเงินที่เป็นผลประโยชน์ของวัดให้กับศูนย์มากขึ้น ควรดำเนินงานตามแผนงบประมาณที่ได้วางไว้ ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน ควรมีการนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อขอความสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการเก็บค่าเล่าเรียนปีละ 300 บาท

1.4 ด้านชุมชน

ปัญหา คือ ชุมชนไม่ให้ความสำคัญและไม่เห็นคุณค่าของศูนย์ที่มีต่อสังคมส่วนรวม ทางศูนย์ไม่ได้ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่า ทางศูนย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรและต้องการความช่วยเหลือด้านใดบ้าง แม้บางศูนย์จะมีการติดต่อผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนแต่ขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางศูนย์น้อยไป ตลอดถึงผู้ปกครองนักเรียน ให้ความสนใจน้อยที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในศูนย์ นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งขาดความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ไม่เห็นคุณค่าของศูนย์

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางศูนย์ ควรมีการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันกับชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์ ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ควรมีการเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันทำและควรมีการประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับศูนย์

1.5 ด้านผู้เรียน

ปัญหา คือ ปัจจุบันผู้เรียนให้ความสนใจในการมาสมัครเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์น้อยลง ส่วนผู้เรียนที่มาสมัครเรียนในช่วงเปิดเทอมส่วนมากทุกศูนย์จะมีจำนวนมาก แต่เมื่อเริ่มเรียนผ่านไประยะเวลาหนึ่ง ผู้เรียนเริ่มขาดเรียนเพราะติดเรียนพิเศษติดเพื่อนและติดเทคโนโลยี และผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์ จึงทำให้ผู้เรียนมีจำนวนลดลง ผู้เรียนส่วนหนึ่งออกกลางคัน ตลอดถึง ผู้เรียนส่วนหนึ่งเมื่อเข้าภาคการศึกษาที่ 2 ของโรงเรียนสามัญทั่วไป จะมีจำนวนลดลงและผู้เรียนเมื่อเลื่อนชั้นเรียนขึ้นมัธยมปีที่ 1 ขึ้นไป ส่วนมากจะไม่มาเรียนในศูนย์อีก นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนหนึ่งต้องโยกย้ายที่อยู่ของตนตามผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้ปกครองของผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการส่งบุตรหลานของตนมาเรียนในศูนย์

แนวทางการแก้ปัญหา คือ ทางศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ ควรมีการบริหารศูนย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์ ควรมีการประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย ควรมีเป้าหมายรับนักเรียนให้ชัดเจนว่าต้องการรับเท่าไร ควรมีเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการมาเรียนในศูนย์กับนักเรียนปัจจุบัน เพื่อเป็นแรงจูงใจอีกส่วนหนึ่งด้วย ควรมีการพัฒนาจุดเด่นด้านคุณลักษณะให้ผู้เรียน เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ภาครัฐควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนา กับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับทางศูนย์ เช่น ใบ ร.บ. นอกจากนี้ ทางกรมศาสนาควรประสานขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยให้ใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาและทางศูนย์ควรมีการจัดทัศนศึกษาในสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียนอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

1.6 ด้านโครงสร้าง

ปัญหา คือ โครงสร้างของศูนย์บางแห่งไม่ได้แบ่งภาระงานให้ชัดเจน จึงทำให้การทำงานเกิดความสับสนและเกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยงานส่วนมากจะตกไปอยู่ที่เลขานุการ ทำให้เลขานุการมีภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งได้จัดโครงสร้างการบริหารงาน โดยยึดตามระเบียบของกรมการศาสนา ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนมากมีความเห็นว่า ไม่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดเล็ก เพราะบริบทไม่เหมือนกัน ศูนย์ขนาดใหญ่อาจมีบุคลากรเพียงพอในการจัดโครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนา แต่ศูนย์ขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรในศูนย์ต้องทำงานหลายหน้าที่ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมาตลอดถึง โครงสร้างในการบริหารไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพราะศูนย์ส่วนใหญ่จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการ ทำให้การบริหารงานในส่วนต่างๆ ต้องได้รับคำสั่ง

จากเจ้าอาวาสเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ขนาดเล็กควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบททันสมัย โดยเทียบเคียงกับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ควรระบุขอบข่ายภาระงานตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน และเพื่อให้การบริหารศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงาน เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.7 ด้านอาคารสถานที่

ปัญหา คือ ศูนย์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้ศูนย์ เพราะใช้ศาลาการเปรียญของวัด ในการจัดการเรียนการสอน บางศูนย์ไม่มีสถานที่ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางศูนย์ที่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง สถานที่ก็ไม่สะอาด ขาดการดูแลรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่มีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ บางศูนย์สถานที่ที่ไม่เหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก จนอาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีอาคารที่เป็นของศูนย์เอง ทางศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการประเมินอาคารสถานที่ ควรมีการใช้สถานที่ภายในวัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้คุ้มค่า เช่น วิหาร พระอุโบสถ เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนของวัดหรือโรงเรียนของรัฐที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง เพื่อขอใช้อาคารสถานที่ นอกจากนี้ บางศูนย์อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน โดยถือว่าเป็นการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาเชิงรุกด้วย

1.8 ด้านสื่ออุปกรณ์

ปัญหา คือ ผู้สอนเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตำราเรียนมีไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีจำกัดและขาดงบประมาณในการจัดซื้อ นอกจากนี้ บุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อ การเรียนการสอน

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรส่งเสริมให้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ควรมีการสนับสนุน ตำราเรียนให้เพียงพอ ควรมีการขอการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการของการใช้สื่อ ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผู้สอนควรใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ โดยใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเพื่อให้บทเรียนดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครทั้ง 8 ด้านพบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านผู้เรียน ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ และด้านโครงสร้าง ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จากทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร สามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านวิชาการ

ปัญหาพบว่า หลักสูตรไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่มีการพัฒนาให้ทันสมัย มีความซ้ำซ้อนกัน ขาดความสอดคล้องกับผู้เรียน เนื้อยากเกินไป ครูผู้สอนไม่ได้ทำแผนการเรียนการสอน ครูผู้สอนขาดความรู้เรื่องการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้ ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางศูนย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยเกินไป ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ บุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนมากที่เข้าทำงาน จะมาด้วยจิตอาสา โดยบุคลากรเป็นพระภิกษุ ศิษย์เก่าและผู้มีจิตอาสาทั่วไป ซึ่งศูนย์มีคำตอบแทนน้อย หรือบางศูนย์ก็ไม่มีคำตอบแทน ฉะนั้น ทางศูนย์ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญ ในเรื่องวิชาการกับครูผู้สอน รวมทั้งครูผู้สอน ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องวิชาการ สอดคล้องกับผลวิจัยของพระมหาสุนทร ญฺฐฐุมิ (2550: 79) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนการสอน ครูประสบปัญหาไม่มีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอน ขาดการใช้ทักษะเทคนิคและกลยุทธ์การสอนอย่างหลากหลาย ไม่มีเวลาจัดทำแผนการสอน วัดถูประสงค์ของหลักสูตรกว้างเกินไป เนื้อหาไม่สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ครูไม่เข้าใจหลักการหรือความคิดรวบยอด กิจกรรมเน้นบรรยายมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายและวิธีการวัดผลไม่มีความหลากหลาย ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูขาดการเร้าให้ผู้เรียนเกิดความสนใจก่อนเรียน ขาดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าความสนใจ ขาดทักษะและเทคนิคการเร้าความสนใจ ขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และขาดการวิเคราะห์จำแนกผู้เรียนก่อนการสอนซ่อมหรือเสริมให้ผู้เรียน ด้านการวัดและการประเมินผล ครูไม่มีการสร้าง

เครื่องมือวัดผลระหว่างเรียน ขาดการใช้เครื่องมือเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ไม่เห็นความสำคัญของการตรวจสอบเครื่องมือวัดผล ขาดการวัดผลระหว่างเรียน และขาดการนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินผลการเรียนผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา, 2550: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ด้านการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่มักยึดตามกรอบการเรียนการสอนที่มีรูปแบบตายตัว จึงไม่สอดคล้องกับเป้าหมาย หลักการ จึงเป็นเหตุส่งผลให้เกิดปัญหาในด้านต่างๆ อาทิ ด้านผู้เรียนมีแนวโน้มลดลง

แนวทางการแก้ไขปัญหาพบว่า ศูนย์ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการ มีความยืดหยุ่น ควรพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ทางศูนย์ควรจัดทำคู่มือการทำแผนการสอน การวัดและประเมินผลควรใช้หลักท้าว 4 อย่างเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะ โดยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับผู้เรียน นอกจากนี้ทางศูนย์ควรจัดฝึกอบรมหรือจัดทำคู่มือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้ง มีการประชุมผู้สอนในรายวิชาเพื่อทราบปัญหาและอุปสรรค ทางศูนย์ควรจัดทำหนังสืออธิบายศัพท์ธรรมะทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ตลอดจน ควรเน้น เรื่องการอบรมมารยาทและการปฏิบัติตนที่เหมาะสมกับพระภิกษุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็นร่วมกันว่า ควรมีการแก้ไขปัญหา ด้านวิชาการ โดยเฉพาะ เรื่อง ของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวีระพล โพธิ์เงิน (2552: 94) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กรมศาสนาควรจัดทำหลักสูตรให้มีความชัดเจน ไม่ให้ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนกับทางโรงเรียน ตลอดจน มีการวัดและประเมินผล อย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 128) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรเห็นว่า ควรมีการติดตามวัดและประเมินผลหลักสูตร รองลงมาควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม รวมทั้งควรจัดทำหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและมีความยืดหยุ่น ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 200) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญาสามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น และมีความเป็นสากล

1.2 ด้านบุคลากร

ปัญหาพบว่า บุคลากรที่ทำงานในศูนย์ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารมีการประชุมกันน้อยครั้งหรือบางศูนย์ไม่มีการประชุมกำหนดนโยบายในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่มีความรู้ในกระบวนการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานไม่เป็นระบบ ขาดความชัดเจน ไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดถึงคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานไม่เข้าบทบาทหน้าที่ของตน เพราะทางศูนย์ไม่ได้ระบุขอบข่ายภาระหน้าที่ให้ชัดเจนไว้ ครูผู้สอนไม่สามารถสอนได้อย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา สวัสดิการมีน้อยหรือบางศูนย์ไม่มี ผู้สอนไม่เข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอน ผู้สอนขาดจิตวิทยาการสอน บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ผู้สอนมีความรู้ต่างกัน ขาดแรงจูงใจ บุคลากรไม่มีความรู้เรื่องวิชาการ ไม่เข้าใจในการบูรณาการวิชาการทางโลกเพื่อปรับใช้กับศูนย์ ผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นคนทั่วไปไม่ใช่บรรพชิตไม่เข้าใจศัพท์ธรรมะที่เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ บางศูนย์ผู้ใหญ่ที่เป็นพระเถระภายในวัด ที่ศูนย์ตั้งอยู่ไม่ให้การสนับสนุนและทางศูนย์เองก็ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เป็นรูปธรรม ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 64) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารบุคลากรที่มีปัญหามาก คือ ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการ ผู้บริหารขาดทักษะและประสบการณ์ในการบริหาร ผู้บริหารขาดการอบรม เพื่อพูนความรู้และประสบการณ์ ผู้บริหารขาดการติดตามการทำงาน ผู้บริหารไม่มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร คณะกรรมการไม่มีเวลาประชุมเพื่อวางแผน คณะกรรมการบริหารขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนภายในศูนย์ คณะกรรมการขาดความทุ่มเทในการบริหารจัดการศูนย์ ครูสอนไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการสอน นอกจากนี้บุคลากรที่เข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์ ส่วนมากเข้ามาปฏิบัติงานในศูนย์ด้วยจิตอาสา มีค่าตอบแทนน้อยหรือไม่มี รวมทั้งบุคลากรในศูนย์ติดภารกิจด้านอื่นๆ จึงส่งผลให้ทางศูนย์ไม่สามารถวางแผนในการพัฒนาบุคลากรได้อย่างเต็มที่ ผลการวิจัยนี้เห็นว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 271) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดอนงค์าราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพและปัญหาของครูสอนและเจ้าหน้าที่ที่เกิดขึ้นเพราะครูสอนมักจะเปลี่ยนบ่อย โดยครูสอนและเจ้าหน้าที่ที่เป็นพระสงฆ์ติดภารกิจด้านการปกครอง การศึกษาต่อ ลาสิกขาออกไปเพื่อประกอบสัมมาชีพ รวมทั้งสวัสดิการที่ทางศูนย์จัดให้ไม่เพียงพอ ผลการวิจัยนี้เห็นว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 189) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านบุคลากร มีดังนี้ คือ พระวิทยากรและครูผู้สอนไม่เพียงพอและมีวุฒิทางการศึกษาน้อย บุคลากรผู้อาสามาสอนได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการน้อยมาก ส่วนมากจะสอนด้วยความศรัทธา เสียสละ

และหวังประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาโดยส่วนรวม ครูสอนที่เป็นบรรพชิตมีการลาสิกขาและย้ายวัดเป็นต้น

แนวทางการแก้ไขปัญหา พบว่า กรมการศาสนา ควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ ให้เป็นครูพระสอนศีลธรรมเหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน คณะกรรมการบริหาร ควรมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนทำงาน ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พร้อมทั้งระบุขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจนสำหรับคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการทำงาน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ถ้าเป็นไปได้ ทางศูนย์ควรให้ ครูผู้สอนสอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับแก่บุคลากรตามความเหมาะสม ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ควรวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ควรมีค่าตอบแทนแก่บุคลากรตามสมควร ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร ควรมีการวางแผนเรื่องบุคลากรและควรมีการประสานกับครูพระศีลธรรมให้เข้ามาสอนในศูนย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความตระหนักว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องบุคลากร เพราะบุคลากร มีความสำคัญต่อความเจริญและความรุ่งเรืองของศูนย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 275) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีคุณวุฒิ มีการศึกษาอบรมที่ดี มีความสามารถในการบริหารงาน มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ตลอดถึง เป็นพระสงฆ์เถระที่อยู่ในวัดและปัจจัยด้านครูสอน มีคุณวุฒิได้รับการศึกษาอบรมดี มีความสามารถในการสอน มีความรับผิดชอบสูง มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน

1.3 ด้านงบประมาณ ปัญหา คือ งบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรสำหรับศูนย์ต่างๆนั้น ไม่เพียงพอ สำหรับการบริหารงาน บางศูนย์การเบิกจ่ายต้องจ่ายเป็นงวดๆ ทำให้การบริหารงานในส่วนอื่นๆที่ต้องใช้งบประมาณเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนต้องได้รับผลกระทบตามไปด้วย ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนงบประมาณเป็นรายปี จึงไม่ทราบว่าจะแต่ละปีต้องใช้งบประมาณ ในการบริหารงานเป็นจำนวนเงินเท่าใด นอกจากนี้ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำงานร่วมวางแผนการเบิกจ่ายและวางแผนการบริหารงบประมาณ รวมทั้งทางวัดจัดสรรงบประมาณให้ทางศูนย์น้อยเกินไป หรือบางวัดไม่ได้จัดสรรให้ แม้จะมีเงินจากผลประโยชน์ด้านต่างๆ ก็ตามที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กรที่ทางคณะสงฆ์จัดตั้งขึ้นเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการจัดการศึกษาตามอรรถาัย ซึ่งความรับผิดชอบในการบริหารงานของศูนย์ในด้านต่างๆ ส่วนมาก ทางวัดซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ ต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบโดยเฉพาะ เรื่องงบประมาณ ค่าใช้จ่ายในด้านต่างๆด้วยเหตุนี้ จึงเกิดปัญหาเรื่องงบประมาณ

สอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 75) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการพัฒนากิจการ บริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสรรงบประมาณ จากทางราชการไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน มีปัญหาในระดับมาก ผลการวิจัยนี้พบว่าสอดคล้อง กับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 275) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า งบประมาณที่รัฐจัดหาให้ นั้นไม่เพียงพอสำหรับบริหารงาน จึงต้องอาศัยเงินบริจาคจาก ประชาชน แต่หากศูนย์ใดที่มีแต่เงินอุดหนุนจากรัฐอย่างเดียว ไม่ได้รับเงินอุดหนุนจากทางวัดและ เงินบริจาคของประชาชน จึงทำให้ประสบปัญหาต่างๆ เช่น ด้านสวัสดิการ ด้านอาหารกลางสำหรับ ครูสอนและนักเรียน รวมทั้ง ส่งผลต่อการบริหารอื่นๆ ดังนั้น จึงทำให้ศูนย์ขนาดเล็กต้องปิดการ เรียนการสอนลง ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุปาโต (2555: 200) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ เป็นการ จัดการศึกษาแบบอัยยาศัย ซึ่งดำเนินงานโดยพระสงฆ์ ได้รับเงินอุดหนุนจาก กรมศาสนา แต่ไม่ เพียงพอกับการบริหารงาน นอกจากนี้การใช้จ่ายงบประมาณไม่มีการตรวจสอบ ตลอดถึงบางศูนย์ ใช้จ่ายงบประมาณผิดวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยนี้พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของพระณัฐวุฒิ สุทธิ โครต (2555: 75) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ในจังหวัด อุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การใช้จ่ายงบประมาณไม่โปร่งใส การใช้จ่าย ส่วนมากมุ่งไปที่สร้างอาคารสถานที่เป็นส่วนใหญ่ ทำให้งบประมาณพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนไม่เพียงพอ รวมทั้งบุคลากรขาดความรู้เรื่องการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณ

แนวทางการแก้ปัญหา คือ ทางศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาเป็นงบประมาณที่ใช้จ่ายสำหรับบริหารงาน ในส่วน ของภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และ ชุมชน ทางศูนย์ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปีให้เป็นลายลักษณ์อักษร ควรเปิดโอกาสให้ คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ ทางวัดที่มีผลประโยชน์ด้านต่างๆ ควรจัดสรรเงินที่ เป็นผลประโยชน์ของวัดให้กับศูนย์มากขึ้น ควรดำเนินงานตามแผนงบประมาณที่ได้วางไว้ ควรมี การจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน ควรมีการนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อขอ ความสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการเก็บค่าเล่าเรียนปีละ 300 บาท ที่ เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กร ที่มีต้นทุนทางสังคมสูง เพราะเป็นองค์กรที่ทางคณะสงฆ์จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อ อบรม คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป จึงเป็นการง่ายที่จะระดมทุนจากรัฐ เอกชน และ ประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของนางศรีนวล ลักกิตโร (กรมการศาสนา 2556: 15) ที่กล่าวว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่ควรอาศัยงบประมาณจากกรมศาสนาเพียงอย่างเดียว

แต่ควรอาศัยงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน รวมทั้งมีการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในระดับพื้นที่อย่างจริงจัง

1.4 ด้านชุมชน

ปัญหา คือ ชุมชนไม่ให้ความสำคัญและไม่เห็นคุณค่าของศูนย์ที่มีต่อสังคมส่วนรวม ตลอดจนทางศูนย์ไม่ได้ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่าศูนย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรและต้องการความช่วยเหลือด้านใดบ้าง แม้ในบางศูนย์จะมีการติดต่อผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน แต่ขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางศูนย์น้อยไป ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจน้อยที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในศูนย์ นอกจากนี้ศูนย์บางแห่งขาดความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ไม่เห็นคุณค่าของศูนย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับชุมชนรอบวัด จึงทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมกับทางศูนย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 200) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ทางศูนย์ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขาดการประสานงานกับชุมชน

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีกิจกรรมกับทางศูนย์ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางศูนย์ ควรมีการสร้างความตระหนักรู้ร่วมกันกับชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์ ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ควรมีการเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ ควรมีการทำกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันทำและควรมีการประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับศูนย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นเสมือนสถาบันพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป นับว่าเป็นการวางรากฐาน ให้กับเด็กเยาวชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ คนไทยกับพระพุทธศาสนาเป็นของคู่กัน ทำให้มีความใกล้ชิดกันอย่างไม่แยกไม่ออก เพราะวัด คือ ศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางศูนย์ควรให้ความสำคัญกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทางนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา (2559: 6 - 7) ที่สรุปว่าการขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) สู้สังคมคุณธรรมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ภายใต้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญของพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและเป็นทุนมรดกทางสังคมที่มีบทบาทมากในชุมชน จึงส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในชุมชนของตน โดยอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วม

ของทุกฝ่ายในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำและร่วมกันประเมิน ซึ่งจะ
ทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ร่วมกัน

1.5 ด้านผู้เรียน

ปัญหา คือ ปัจจุบันผู้เรียนให้ความสนใจในการมาสมัครเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์น้อยลง ส่วนผู้เรียนที่มาสมัครเรียนในช่วงเปิดเทอมส่วนมากทุกศูนย์จะมีจำนวนมาก แต่
เมื่อเริ่มเรียนผ่านไประยะเวลาหนึ่ง ผู้เรียนเริ่มขาดเรียนเพราะติดเรียนพิเศษติดเพื่อนและติด
เทคโนโลยี และผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์ว่ามีประโยชน์อย่างไร จึงทำให้
ผู้เรียนมีจำนวนลดลง ผู้เรียนส่วนหนึ่งออกกลางคัน ตลอดถึง ผู้เรียนส่วนหนึ่งเมื่อเข้าภาคการศึกษา
ที่ 2 ของโรงเรียนสามัญทั่วไป จะมีจำนวนลดลงและผู้เรียนเมื่อเลื่อนชั้นเรียนขึ้นมัธยมปีที่ 1 ขึ้น
ไป ส่วนมากจะไม่มาเรียนในศูนย์อีก นอกจากนี้ผู้เรียนส่วนหนึ่งต้องโยกย้ายที่อยู่ของตนตาม
ผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้ปกครองของผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการส่งบุตรหลานของตนมาเรียน
ในศูนย์ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว รวมทั้ง
ค่านิยมของผู้ปกครองที่เปลี่ยนไปสอดคล้องกับงานวิจัยงานของพระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553 :
222- 223) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า จำนวนของเด็กและเยาวชนที่เข้า
มาสมัครเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีจำนวนน้อยลง แม้ทางภาครัฐจะมีนโยบาย
ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน หันมาสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา แต่ก็ไม่เป็นผลเท่าที่ควร แม้
ตอนเปิดเรียนจะมีนักเรียนมาสมัครเรียนจำนวนมาก แต่เมื่อสิ้นภาคการศึกษาพบว่า มีจำนวนลดลง
รวมทั้งผู้ปกครองมีภารกิจต้องทำงานและมีค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนพิเศษในวันเสาร์อาทิตย์ จึง
ส่งผลต่อจำนวนนักเรียนลดต่ำลงจากเมื่อก่อนมาก

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียง
เพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ ควรมีการบริหารศูนย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน
ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการมาเรียนที่
ศูนย์ ควรมีการประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เพื่อเป็นการจูงใจ
ผู้เรียน ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่
หลากหลาย ควรมีเป้าหมายรับนักเรียนให้ชัดเจนว่าต้องการรับเท่าไร ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมา
พูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการมาเรียนในศูนย์กับนักเรียนปัจจุบัน เพื่อเป็นแรงจูงใจอีก
ส่วนหนึ่งด้วย ควรมีการพัฒนาจุดเด่นด้านคุณลักษณะให้ผู้เรียน เป็น คนดี คนเก่ง และมีความสุข
โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ภาครัฐควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนา
กับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับทางศูนย์ เช่น ใบ ร.บ.
นอกจากนี้ ทางกรมศาสนาควรประสานขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยให้ใช้เป็นปัจจัยหนึ่งใน
การพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาและทางศูนย์ ควรมีการจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาใน
สถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียนอีกวิธีหนึ่งด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและ

ผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจรนั้น ต้องแก้ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ ไชยธาดา (2553: 310- 311) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการแก้ไขปัญหาด้านผู้เรียนควรมี 2 ระดับ คือ 1.ระดับนโยบาย รัฐโดยกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ควรร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรับรองประกาศนียบัตรของผู้สำเร็จการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทั้ง สามารถเทียบโอนผลการสอบธรรมศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับวิชาพุทธศาสนาในกลุ่มสาระ สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม และ 2. ระดับปฏิบัติการ การเรียนการสอนและกิจกรรมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีความหลากหลาย เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งควรประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ครูสอนพระพุทธศาสนาและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตลอดจนควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทั้งควรเผยแพร่กิจกรรมของทางศูนย์ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

1.6 ด้านโครงสร้าง

ปัญหา คือ โครงสร้างของศูนย์บางแห่งไม่ได้แบ่งภาระงานให้ชัดเจน จึงทำให้การทำงานเกิดความสับสนและเกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยงานส่วนมากจะตกไปอยู่ที่เลขานุการ ทำให้เลขานุการ มีภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้ศูนย์บางแห่งได้จัดโครงสร้างการบริหารงาน โดยยึด ตามระเบียบของกรมการศาสนา ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนมากมีความเห็นว่าไม่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดเล็ก เพราะบริบทไม่เหมือนกัน ศูนย์ขนาดใหญ่อาจมีบุคลากรเพียงพอในการจัดโครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนา แต่ศูนย์ขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรในศูนย์ต้องทำงานหลายหน้าที่ ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา นอกจากนี้ โครงสร้างในการบริหารไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพราะศูนย์ส่วนใหญ่จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการ ทำให้การบริหารงานในส่วนต่างๆ ต้องได้รับคำสั่งจากเจ้าอาวาสเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนมาก จัดโครงสร้าง โดยไม่ได้วิเคราะห์บริบทของศูนย์ให้รอบด้าน จึงทำให้เกิดอุปสรรคในเวลาปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550:97-98) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัย เรื่องรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผลการวิจัยพบว่าการจัดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามระเบียบของกรมการศาสนานั้น เป็นโครงสร้างที่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรเพียงพอ

แต่ในศูนย์ขนาดเล็กมีปัญหาไม่สามารถปฏิบัติตามงานตามโครงสร้างได้ เพราะบุคลากรมีจำนวนน้อยจึงต้องทำงานหลายหน้าที่ ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานในส่วนอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพลดน้อยถอยลงไป

แนวทางการแก้ไขปัญหาคือ ทางศูนย์ขนาดเล็กควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบทตลอดถึง ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัย โดยเทียบเคียงกับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั่วไป ควรระบุนโยบายภาระงาน ตามโครงสร้างให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน และเพื่อให้การบริหารศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงาน เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน ในการจัดทำโครงสร้างการบริหารงาน ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนมากมีความเห็นว่าการบริหารงานศูนย์ของศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้นั้น มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิมล โพธิ์เงิน (2552: 94) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการ ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการทบทวนโครงสร้างการบริหารงาน ควรมีการประสานเชิญตัวแทนผู้ปกครองตัวแทนชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารงาน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาศูนย์ในรูปแบบของคณะกรรมการ

1.7 ด้านอาคารสถานที่

ปัญหา คือ ศูนย์ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณใกล้ศูนย์ เพราะใช้ศาลาการเปรียญของวัดในการจัดการเรียนการสอน บางศูนย์ไม่มีสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนในศูนย์ที่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง บางศูนย์สถานที่ก็ไม่สะอาดขาดการดูแลรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่มีการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ บางศูนย์สถานที่ก็ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ศูนย์บางแห่งที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก จนอาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ การเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนมากใช้อาคารสถานที่ของวัดจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรม วันสำคัญต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 198) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องการศึกษาแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนมากจะใช้ศาลาการเปรียญและห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษาในวัด ไม่มีความเป็นเอกเทศในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่สามารถจัดสถานที่ให้เหมาะสมแก่การเรียนการสอน ผลการวิจัยนี้เห็นว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 271- 272) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง การบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า อาคารเรียนและบริเวณไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ขาดการดูแลรักษาให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 98) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัย เรื่องรูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ผลการวิจัย พบว่า อาคารเรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขาดห้องเรียนที่เหมาะสม อาคารเรียนขาดการดูแลรักษาให้สะอาด ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมทั้งครูผู้สอนและนักเรียนขาดระเบียบวินัยในการดูแลสถานที่ให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีอาคารที่เป็นของศูนย์เอง ทางศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการประเมินอาคารสถานที่ ควรมีการใช้สถานที่ภายในวัด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้คุ้มค่า เช่น วิหาร พระอุโบสถ เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนของวัดหรือโรงเรียนของรัฐที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้อาคารสถานที่ ตลอดถึงบางศูนย์อาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน โดยถือว่าเป็นการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาเชิงรุกด้วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนมาก มีความเห็นว่า อาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 194) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐมผลการวิจัยพบว่า อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ ปรับเปลี่ยนสภาพชั้นเรียนให้มีความหลากหลายไม่จำเจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของเยาวชนและประชาชนผู้เรียน

1.8 ด้านสื่ออุปกรณ์

ปัญหา คือ ผู้สอนเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตำราเรียนมีไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีจำกัดและขาดงบประมาณในการจัดซื้อ นอกจากนี้บุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขาดความรู้ความเข้าใจ ในหลักการและวิธีการใช้สื่อที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาสุนทร ฌฏฐภูมิ (2550: 72) ที่ได้ทำวิจัย เรื่องปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครราชสีมาผลการวิจัยพบว่า การเตรียมสื่อ มีปัญหามาก คือ ครูขาดความรู้ในการเตรียมสื่อ รองลงมา คือ ครูขาดการวิเคราะห์ในการเตรียมสื่อการสอน และครูขาดการเตรียมการผลิตและใช้สื่อการสอนไม่มีความหลากหลาย ครูขาดการวางแผนการใช้สื่ออย่างเหมาะสม นอกจากนี้งบประมาณที่ใช้ในการจัดซื้ออุปกรณ์มีไม่เพียงพอ จึงทำให้ขาดแคลนสื่อ

อุปกรณ์ ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 98) ที่ได้สังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง รูปแบบและกระบวนการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนใหญ่ มีตำราเรียนและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักเรียน นอกจากนี้ศูนย์ยังขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยอีกด้วย

แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ ทางศูนย์ควรส่งเสริมให้ ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ ควรมีการขอการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการของการใช้สื่อ ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผู้สอนควรใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ เพื่อให้บทเรียนดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะถ้าผู้สอนใช้สื่อที่ทันสมัยมีความหลากหลาย จะสามารถทำให้บทเรียนดูน่าสนใจยิ่ง อันจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชา กันธิยะ อธิบดีกรมการศาสนา (กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา 2558: 6) ที่สรุปว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต้องปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ให้ทันสมัย เพื่อให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การนำแท็บเล็ตมาใช้ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยอาศัยการสนับสนุนงบประมาณจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสังคมชาวพุทธ ยังมีผู้จิตศรัทธาอีกมากมาย ที่พร้อมจะให้การสนับสนุน ในเรื่องเหล่านี้

2. การศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารของงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานครทั้ง 8 ด้านพบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือ ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านบุคลากร ด้านผู้เรียน ด้านชุมชน ด้านงบประมาณ ด้านอาคารสถานที่ ด้านวิชาการ และด้านโครงสร้างซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ระดับความเหมาะสมของ แนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร จากทั้งโดยรวมและรายด้านสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ในปัจจุบันบริบทสังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในสังคมทุกหนแห่ง สังคมส่วนใหญ่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านวัตถุ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นส่วนมาก ทำให้บริบทสังคมเปลี่ยนไป มีผลกระทบตามมาด้วยปัญหาของสังคม คนในสังคมขาดจิตสำนึกและความรับผิดชอบ มีปัญหาในการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพราะการเห็นห่างจากหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา จึงทำให้คนในสังคม ละเลยแนวทางดำเนินชีวิตที่ควรยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นผู้บริหารครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงมีความตระหนักว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรต้องมีการปรับเปลี่ยน การบริหารงานใน

ด้านต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัด ประพจน์ สุภาโต (2555: 200) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการดำเนินงาน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จากกระแสโลกาภิวัตน์และสภาพปัญหาคุณภาพ ของผู้จบการศึกษาจากศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพของเยาวชนและประชาชนผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถเผชิญ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำรงตนในสังคมได้อย่างดีมีความสุข ร่วมรับผิดชอบพัฒนาชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก จึงเห็นสมควรต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งระบบ ผลวิจัยนี้เห็นว่า สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา (2559:6) ที่สรุปว่า กระทรวง วัฒนธรรม ได้มอบหมายภารกิจให้กรมการศาสนาดำเนินการ โครงการการขับเคลื่อนชุมชน คุณธรรมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ของ รัฐบาลและเป็นนโยบายที่สำคัญของกระทรวงวัฒนธรรม โดยการสร้างเสริมให้เกิดชุมชนคุณธรรม สังคมคุณธรรมจากการใช้พลังบวร คือ บ้าน วัด โรงเรียน ผ่านโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ ซึ่งเป็นโครงการสำคัญที่สนองนโยบายกระทรวงวัฒนธรรม ที่มีคณะสงฆ์เป็นกำลังที่ สำคัญในการนำพระพุทธศาสนามาพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ซึ่งเป็นวางรากฐานให้กับ เด็กเยาวชนได้เป็นอย่างดี

2.1 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีการพัฒนา หลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ และศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลาง เพื่อใช้เป็นมาตรฐาน เดียวกัน เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็น เช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็น ร่วมกันว่า ควรมีการแก้ไขปัญหา ด้านวิชาการ โดยเฉพาะ เรื่อง ของหลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัย ของพระมหาวิระพล โพธิ์เงิน (2552: 94) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กรมศาสนาควรจัดทำหลักสูตรให้มีความชัดเจน ไม่ให้ซ้ำซ้อนกับเนื้อหาที่นักเรียนได้เรียนกับทาง โรงเรียน ตลอดจนมีการวัดและประเมินผล อย่างเป็นระบบ ผลการวิจัยนี้เห็นว่า สอดคล้องกับ งานวิจัยของพระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม (2553: 128) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนาการบริหาร จัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในภาค 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการ บริหารจัดการ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยบุคลากรเห็นว่า ควรมีการติดตามวัดและประเมินผลหลักสูตร รองลงมา ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและพัฒนา หลักสูตรตามความเหมาะสม รวมทั้งควรจัดทำหลักสูตรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความยืดหยุ่น

ผลการวิจัยนี้พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 200) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม พบว่าหลักสูตรการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการพัฒนาให้เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย สังคม และปัญญา สามารถพึ่งตนเองและร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ หลักสูตรต้องมีลักษณะกว้าง ยืดหยุ่น และมีความเป็นสากล

2.2 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากร เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร ศูนย์ควรให้ครูผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา และศูนย์ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความตระหนักว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับเรื่องบุคลากร เพราะบุคลากร มีความสำคัญต่อความเจริญและความรุ่งเรืองของศูนย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 275) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร มีคุณวุฒิ มีการศึกษาอบรมที่ดีมีความสามารถในการบริหารงาน มีวิสัยทัศน์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนเป็นพระสงฆ์เถระที่อยู่ในวัดและปัจจัยด้านครูสอน มีคุณวุฒิได้รับการศึกษาอบรมดี มีความสามารถในการสอน มีความรับผิดชอบสูง มีขวัญกำลังใจในการทำงาน และมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน

2.3 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณ ให้กับทางศูนย์มากขึ้น ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณให้เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนที่ได้วางไว้ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นองค์กร ที่มีต้นทุนทางสังคมสูงเพราะเป็นองค์กรที่ทางคณะสงฆ์จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อ อบรม คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชนและบุคคลทั่วไป จึงเป็นการถ่ายที่จะระดมทุนจากภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป สอดคล้องกับแนวคิดของนางศรีนวล ลักกิตโร (กรมการศาสนา 2556: 15) ที่กล่าวว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่ควรอาศัยงบประมาณจากกรมศาสนาเพียงอย่างเดียว แต่ควรอาศัยงบประมาณ

สนับสนุนจากหน่วยงานในท้องถิ่น เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน รวมทั้งมีการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในระดับพื้นที่อย่างจริงจัง

2.4 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านชุมชน เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ศูนย์ควรมีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น และศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแหล่งบ่มเพาะปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป ซึ่งเป็นเสมือนสถาบันพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เยาวชน และประชาชนทั่วไป นับว่าเป็นการวางรากฐาน ให้กับเด็กเยาวชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้คนไทยกับพระพุทธศาสนา เป็นของคู่กัน ทำให้มีความใกล้ชิดกันอย่างไม่แยกไม่ออก เพราะวัด คือ ศูนย์รวมจิตใจของคนไทย ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทางศูนย์ควรให้ความสำคัญกับชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดทางนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา (2559: 6 - 7) ที่สรุปว่า การขับเคลื่อนชุมชนคุณธรรมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) สู่สังคมคุณธรรมที่มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ภายใต้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยกระทรวงวัฒนธรรมได้เล็งเห็นความสำคัญของพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) ซึ่งเป็นสถาบันที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและเป็นทุนมรดกทางสังคมที่มีบทบาทมากในชุมชน จึงส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในชุมชนของตน โดยอาศัยกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน รวมลงมือทำและร่วมกันประเมิน ซึ่งจะทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ร่วมกัน

2.5 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียนเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์ ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียนโดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจน และศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า การแก้ไขปัญหาอย่างครบวงจรนั้น ต้องแก้ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา (2553: 310- 31) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงค์าราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การแก้ปัญหาด้านผู้เรียนควรมี 2 ระดับ คือ 1. ระดับนโยบาย รัฐโดยกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ควรร่วมมือ

กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงวัฒนธรรมเพื่อรับรองประกาศนียบัตรของผู้สำเร็จการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ รวมทั้งสามารถเทียบโอนผลการสอบธรรมศึกษา ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับวิชาพุทธศาสนาในกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และ 2. ระดับปฏิบัติการ การเรียนการสอนและกิจกรรมของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีความหลากหลาย เพื่อสามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียน รวมทั้งควรประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน ครูสอนพระพุทธศาสนาและครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตลอดจนควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองนักเรียนทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์รวมทั้งควรเผยแพร่กิจกรรมของทางศูนย์ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง

2.6 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้างเมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ศูนย์ควรระบุขอบข่ายภาระงานตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อนกันและศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียงกับโรงเรียนปกติ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ส่วนมากมีความเห็นว่า การบริหารงานศูนย์ของศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จะมีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้แล้วมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาวิมล โพธิ์เงิน (2552: 94) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ เพื่อมุ่งสู่การบูรณาการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการทบทวนโครงสร้างการบริหารงาน ควรมีการประสานเชิญตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารงานร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมตัดสินใจในการพัฒนาศูนย์ในรูปของคณะกรรมการ

2.7 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และศูนย์ควรใช้สถานที่ภายในวัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ส่วนมาก มีความเห็นว่า อาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ

งานวิจัยพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555: 194) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐมผลการวิจัยพบว่า อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีการปรับปรุงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ ปรับเปลี่ยนสภาพชั้นเรียนให้มีความหลากหลายไม่จำเจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของเยาวชนและประชาชนผู้เรียน

2.8 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ศูนย์ควรขอการสนับสนุน สื่ออุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐและเอกชน และศูนย์ควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ เมื่อพิจารณาจากค่าทดสอบที่พบว่า ทุกข้อสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .001 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เพราะถ้าผู้สอนใช้สื่อที่ทันสมัยมีความหลากหลาย จะสามารถทำให้บทเรียนดูน่าสนใจยิ่ง อันจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเข้ามาเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอดคล้องกับแนวคิดของปรีชา กันธิยะ อธิบดีกรมการศาสนา (กระทรวงวัฒนธรรม กรมการศาสนา 2558: 6) ที่สรุปว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ต้องปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ให้ทันสมัยเพื่อให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ เช่น การนำแท็บเล็ตมาใช้ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยอาศัยการสนับสนุนงบประมาณ จากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสังคมชาวพุทธ ยังมีผู้จิตศรัทธาอีกมากมาย ที่พร้อมจะให้การสนับสนุน ในเรื่องเหล่านี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ

1.1 จากการศึกษพบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร โดยรวมมีระดับความเหมาะสมมาก จึงมีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้แก้ไข้ปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้ โดยเฉพาะ ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านบุคลากร ตามลำดับ

1.2 จากการศึกษพบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานครโดยรวม ด้านโครงสร้างในการบริหารงาน มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบ สำหรับการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

1.3 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่

ศูนย์ควรมีการประชุมผู้สอนทุกรายวิชาก่อนและหลังการสอน มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบ ในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.4 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านบุคลากรเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ ศูนย์ควรมีการประสานงานกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เข้ามาสอนในศูนย์มีความเหมาะสม น้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบ ในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.5 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุนมีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบ ในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.6 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านชุมชนเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ ศูนย์ควรเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.7 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านผู้เรียนเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ ศูนย์ควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป มีความเหมาะสมน้อย ที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบในการ นำผลการวิจัยไปใช้

1.8 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านโครงสร้างเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับขนาดของศูนย์มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ควรพิจารณาให้รอบครอบในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.9 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่ เป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ ควรขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่ ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้สถานที่ มีความเหมาะสมน้อยที่สุดดังนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาควรพิจารณาให้รอบครอบในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.10 เมื่อพิจารณาจากระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร ด้านสื่ออุปกรณ์ เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน มีความเหมาะสมน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาควรพิจารณาให้รอบครอบในการนำผลการวิจัยไปใช้

2. ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัย ในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ไปใช้

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาในส่วนภูมิภาคกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่ตั้งอยู่ส่วนกลาง

2.3. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัย เชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวกับ ระดับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกต สัมภาษณ์ วิเคราะห์ เอกสาร เพื่อรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จริงให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

บรรณานุกรม



บรรณานุกรม

- กรมการศาสนา. (2559). รายงานการประชุมเสวนาทางวิชาการ ชุมชนคุณธรรมพลังบวร
(บ้าน วัด โรงเรียน) ภายใต้โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ปีงบประมาณ
2559. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2559). เอกสารสรุปจำนวนรายชื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา
- กรมการศาสนา. (2558). เอกสารสรุปประชุมศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ปีงบประมาณ 2558. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2551). รายงานการประเมินผลศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ปีงบประมาณ 2551. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา.
- กรมการศาสนา. (2550). คู่มือศูนย์การเรียนรู้ศีลธรรมในวัด. กรุงเทพฯ: กลุ่มส่งเสริม
ศีลธรรมในเด็กและเยาวชน สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
- กรมการศาสนา. (2554). แนวทางการดำเนินงานโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ปีงบประมาณ 2554. กรุงเทพฯ: กระทรวงวัฒนธรรม.
- กรมการศาสนา. (2556). เอกสารสรุปจำนวนรายชื่อศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ประจำปีงบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา
- กรมการศาสนา. (2556). รายงานสรุปผล การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้บริหารศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ:
สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม.
- กิติมา ปรีดีดิถ. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การบริหารองค์การและบุคลากรการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สถาบันเทคโนโลยี.
- เจริญ ไวรวัจนกุล. (2522). บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จิตต์ หมดสง. (2534). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- เจ้าอธิการสุรสิทธิ์ ขนดีพโล. (2554). การเผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่เยาวชน: กรณีศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี.วิทยานิพนธ์
พธ.ม (พระพุทธศาสนา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิมชัย หาญกล้า. (2559). การบริหารการศึกษา หลักการ แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
protexts.com.

- ชวลิต แข่งทอง. (2560). เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง สื่อการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560, จาก http://www.stjohn.ac.th/polytechnic/stpoly/rbm/file_ar/54016.pdf
- ชาญชัย ยมดิษฐ์. (2548). เทคนิคและวิธีการสอนร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: หลักพิมพ์.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2551). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2554). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ: พี เอ็น เค แอนด์ สกายพรินต์ติ้งส์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประเสริฐ เชษฐพันธ์. (2542). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา;และสุทิน เนียมพลับ. (2528). เส้นทางสู่ผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุปผา พูลทาจันทร์. (2549). การประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (วิจัยและสถิติการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- พระราชปริยัติโมลี. (2557). ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์: การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (วัฒนธรรมศาสตร์). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร
- พระเทพรัตนโมลี. (2556). หนังสือที่ระลึก 49 ปี งานมอบประกาศนียบัตร พร้อมทุนการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดอนงค์าราม.
- พระณัฐภูมิ สุทธิโครต. (2555). สภาพปัญหาการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ถ่ายเอกสาร.
- พระปลัดประพจน์ สุภาโธ. (2555). การศึกษารูปแบบการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ พธ.ม.(การจัดการเชิงพุทธ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาสุทัศน์ ไชยะภา. (2554). การบริหารการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงค์าราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.ถ่ายเอกสาร.
- พิมลพรรณ เชื้อบางแก้ว. (2554). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พระสุรเชษฐ์ หนูเอี่ยม. (2553). การพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาค1. สารนิพนธ์ สส.ม. (การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- พระมหาวีรพล โพธิ์เงิน. (2552). การพัฒนาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อมุ่งสู่
การบูรณาการงานในพื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (การบริหารงาน
สวัสดิการสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- พระมหามานิตย์ สุทธิญาโณ. (2552). ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานของศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
พร.ม. (ธรรมนิเทศ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร
- พระมหาสุนทร ญฺฐฐุมิ. (2550). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของ
ครูผู้สอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์
ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- พระครูอุดมวิมลคุณ อุตระ. (2549). การดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขต
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาอำนาจ ครองบุญ. (2547). การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อม
ทางการเรียนรู้ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี.
ปริญญานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- พระมหาชรินทร์ ขาวสุด. (2545). ทศนคติของผู้บริหารการศึกษาต่อการจัดการศึกษาในศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตการศึกษาที่1. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พระปริยัติกิจโกศล. (ม.ป.ป.). รูปแบบการจัดการศึกษาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดอนงคาราม.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนตรี.
- มหาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). การจัดการสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่3. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2554). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. นนทบุรี.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2551). การบริหารทรัพยากรการศึกษา. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). การจัดการสถานศึกษา. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- วิโรจน์ สารัตตะ. (2555). แนวคิด ทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.
- วัฒนา ชูสวัสดิ์. (2546). การบริหารงานธุรการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). หลักการบริหารการศึกษา. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). การบริหารการศึกษสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่4. อุบลราชธานี: อุบลราชธานีออฟเซท.
- สุปราณี เวชประสิทธิ์. (2550). การประเมินโครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จังหวัดสมุทรปราการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). วัดอนงคาราม เขตกรุงเทพมหานคร การจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สมศักดิ์ บุญปู. (2547). พระสงฆ์กับการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุริยนต์ หลาบหนองแสง.(2547). ความคาดหวังของครูและผู้ปกครองต่อการเรียนการสอนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์สวนแก้ว ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ สส.ม (สังคมสงเคราะห์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและการจัดการการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2529). การบริหารกิจการนักเรียน. สืบค้นเมื่อ 23 กรกฎาคม 2560, จาก <http://e-book.ram.edu/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=ED408>
- อำนาจ เดชชัยศรี. (2545). สื่อการศึกษาพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.

ภาคผนวก



ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม



รายชื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม
เรื่องการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขตกรุงเทพมหานคร

ลำดับที่	ชื่อ / สกุล	ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา
1.	พระครูปลัดชนะ ชุตินธะโร	ผู้บริหาร	ปริญญาตรี
2.	พระครูวิธานกิตติโสภณ	ผู้บริหาร	ม.6
3.	พระมหาณรงค์ราช ปณิธานธิตี	เลขานุการ	ปริญญาโท
4.	พระมหาสุทธิพงษ์ สุทธิวังโส	เลขานุการ	ปริญญาตรี
5.	พระมหาสมเกียรติ ยุติโก	ผู้บริหาร	ปริญญาเอก
6.	พระมหาศุภชัย ปิยะมมชโย	ผู้บริหาร	ปริญญาโท
7.	นายปรีชา ดุริยสาย	ผู้เชี่ยวชาญ	ปริญญาตรี
8.	ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ	ผู้เชี่ยวชาญ	ปริญญาเอก
9.	นายชูชาติ ชื่นสมบัติ	ผู้เชี่ยวชาญ	ปริญญาตรี
10.	นายปัญญา สละทองตรง	ผู้เชี่ยวชาญ	ปริญญาตรี
11.	นางศรีนวล ลักกิตโร	ผู้เชี่ยวชาญ	
	ปริญญาโท		
12.	นายสุนทร การบรรจง	ผู้เชี่ยวชาญ	
	ปริญญาโท		

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย



รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย
เรื่อง การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขตกรุงเทพมหานคร

- | | | |
|-------------------------|--------------|---|
| 1. เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ | ทรงบัณฑิต | อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 2. ดร.สมบูรณ์ | บุรศิริรักษ์ | อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 3. ดร.วิไลลักษณ์ | ลังกา | อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ |
| 4. รศ.ดร.สมศักดิ์ | บุญปุ | อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 5. ผศ.ดร.ชวาล | ศิริวัฒน์ | อาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |



ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
การศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขตกรุงเทพมหานคร

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร
คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

2. การตรวจแบบสอบถามโปรดพิจารณาว่าแต่ละข้อคำถามมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใดเพื่อใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร และกรุณาขีดเครื่องหมาย **✓** ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด โดยใช้มาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ต์โดยกำหนดระดับความมากที่สุดสำหรับการเลือก ดังนี้

- | | | |
|---|---------|-------------------------|
| 5 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด |
| 4 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก |
| 3 | หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง |
| 2 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย |
| 1 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามอันจะทำให้ผลของการตอบแบบสอบถามครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร

ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นภาพรวมเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของท่านแต่อย่างใด

ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านส่งคืนแบบสอบถามนี้ ภายใน 1 สัปดาห์

ขอขอบคุณทุกท่านอย่างสูง

พระมหาทรงยศ แท่นยัง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1

สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาขีดเครื่องหมาย V ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ ต่ำกว่า 30 ปี ☐ มากกว่า 30 – 40 ปี
☐ มากกว่า 40 – 50 ปี ☐ มากกว่า 50 ปี ขึ้นไป
3. ตำแหน่ง ☐ ผู้อำนวยการ ☐ รองผู้อำนวยการ
☐ เลขานุการ ☐ ผู้ช่วยเลขานุการ
☐ ครูผู้สอน ☐ อื่นๆ
4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ☐ ต่ำกว่า 1 ปี ☐ มากกว่า 1 – 5 ปี
☐ มากกว่า 5 -10 ปี ☐ มากกว่า 10 ปี
5. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่ 2

ความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์เขตกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อคำถามและพิจารณาว่าใน แต่ละข้อมีความเหมาะสมเกี่ยวกับ
แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขตกรุงเทพมหานครมากน้อยเพียงใด และขีดเครื่องหมาย **V** ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ด้านวิชาการ					
1.1.ศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน					
1.2.ศูนย์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน					
1.3.ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ					
1.4.ศูนย์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรที่มาจากที่ต่างๆร่วมกัน					
1.5.ศูนย์ควรให้ผู้สอนจัดทำแผนการสอนทุกรายวิชา					
1.6.ศูนย์ควรมีการจัดทำแผนการสอนในแต่ละช่วงชั้น					
1.7.ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน					
1.8.ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและ สอดคล้องกับผู้เรียน					
1.9.ศูนย์ควรมีการประชุมผู้สอนทุกรายวิชาก่อนและหลังการสอน					
1.10.ศูนย์ควรจัดทำหนังสือคู่มืออธิบายศัพท์ธรรมะที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ					
1.11.ศูนย์ควรเน้นการปฏิบัติตนกับพระภิกษุให้เหมาะสม					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.ด้านบุคลากร					
2.1.ศูนย์ควรมีการประชุมเรื่องบุคลากรอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง					
2.2.ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารให้ทราบโดยทั่วกัน					
2.3.ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของ คณะทำงานฝ่ายต่างๆ					
2.4.ศูนย์ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์ให้กับบุคลากร					
2.5.ศูนย์ควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร					
2.6.ศูนย์ควรให้ผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา					
2.7.ศูนย์ควรมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร					
2.8.ศูนย์ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น					
2.9.ศูนย์ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร					
2.10.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ให้เหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน					
2.11.ศูนย์ควรมีการประสานงานกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เข้ามาสอนในศูนย์					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.ด้านงบประมาณ					
3.1.ศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทุกศูนย์					
3.2.ศูนย์ควรหาองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ					
3.3.ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับทางศูนย์มากขึ้น					
3.4.ศูนย์ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน					
3.5.ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณในแต่ละปีให้เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ					
3.6.ศูนย์ควรให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ					
3.7.วัดควรจัดสรรเงินให้กับศูนย์มากขึ้น					
3.8.ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่ได้วางไว้					
3.9.ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.ด้านชุมชน					
4.1.ศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์					
4.2.ศูนย์ควรสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนเกี่ยวกับ การส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์					
4.3.ศูนย์ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนให้มากขึ้น					
4.4.ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์					
4.5.ศูนย์ควรเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์					
4.6.ศูนย์ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ชุมชนกับศูนย์ร่วมกันทำ					
4.7.ศูนย์ควรประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ศูนย์					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.ด้านผู้เรียน					
5.1. ศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียงเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์					
5.2. ศูนย์ควรบริหารศูนย์ให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน					
5.3. ศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์					
5.4. ศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน					
5.5. ศูนย์ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ					
5.6. ศูนย์ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยกับนักเรียนเพื่อเป็นแรงจูงใจ					
5.7. ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจน					
5.8. ศูนย์ควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป					
5.9. ศูนย์ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับศูนย์					
5.10. ทางมหาวิทยาลัยควรใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา					
5.11. ศูนย์ควรจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อนเป็นการจูงใจผู้เรียน					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ความเหมาะสม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านโครงสร้าง					
6.1.ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับขนาดของศูนย์					
6.2.ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียงกับโรงเรียน ปกติ					
6.3.ศูนย์ควรระบุนโยบายภาระงานตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อ ไม่ให้งานซ้ำซ้อนกัน					
6.4.ศูนย์ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงานเพื่อประกาศให้ ทราบโดยทั่วกัน					
6.5.การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วน ร่วมของทุกภาคส่วน					

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา	ความเหมาะสม				
แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.ด้านอาคารสถานที่					
7.1.ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้					
7.2.ศูนย์ควรมีอาคารเรียนที่เป็นของศูนย์เอง					
7.3.ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย					
7.4.ศูนย์ควรมีการประเมินการใช้งานอาคารสถานที่					
7.5.ศูนย์ควรใช้สถานที่ภายในวัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า					
7.6.ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้สถานที่					
7.7.ศูนย์ไหนไม่มีอาคารสถานที่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน					

พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านสื่ออุปกรณ์					
8.1.ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ					
8.2.ศูนย์ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ					
8.3.ศูนย์ควรขอการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐและ เอกชน					
8.4.ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน					
8.5.ศูนย์ควรจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการใช้สื่อ					
8.6.ศูนย์ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
8.7.ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์					

ภาคผนวก ง
การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง



การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง

ผลการพิจารณาแบบประเมินหาความสอดคล้อง (IOC)
การศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงาน
ของศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
1	เพศ ☐ 1. ฃรารวส ☐ 2. บรรพชิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2	อายุ ☐ 1. ต่ำกว่า 30 ปี ☐ 2. มากกว่า 30 – 40 ปี ☐ 3. มากกว่า 40 - 50 ปี ☐ 4. 50 ปี ขึ้นไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3	ตำแหน่ง ☐ 1. ผู้อำนวยการ ☐ 2. รองผู้อำนวยการ ☐ 3. เลขานุการ ☐ 4. ผู้ช่วยเลขานุการ ☐ 5. ครูผู้สอน ☐ 6. อื่นระบุ.....	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ☐ 1. ต่ำกว่า 1 ปี ☐ 2. มากกว่า 1 – 5 ปี ☐ 3. กว่า 5 – 10 ปี ☐ 4. มากกว่า 10ปี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5	ระดับการศึกษา ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาตรี ☐ 3. ปริญญาโท ☐ 4. ปริญญาเอก	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความเหมาะสมของแนวทางการแก้ไขปัญหการบริหารงานของศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนวันอาทิตย์

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
1.ด้านวิชาการ							
1.1	ศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.2	ศูนย์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.3	ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.4	ศูนย์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรที่มาจาก ที่ต่างๆร่วมกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.5	ศูนย์ควรให้ผู้สอนจัดทำแผนการสอนทุกรายวิชา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.6	ศูนย์ควรมีการจัดทำแผนการสอนในแต่ละช่วงชั้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.7	ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.8	ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องตามหลัก วิชาการและ สอดคล้องกับผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.9	ศูนย์ควรมีการประชุมผู้สอนทุกรายวิชาก่อนและหลัง การสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.10	ศูนย์ควรจัดทำหนังสือคู่มืออธิบายศัพท์ธรรมะที่เป็น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
1.11	ศูนย์ควรเน้นการปฏิบัติตนกับพระภิกษุให้เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่j					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
2.ด้านบุคลากร							
2.1	ศูนย์ควรมีการประชุมเรื่องบุคลากรอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.2	ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารให้ทราบโดยทั่วกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.3	ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของคณะทำงานฝ่ายต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.4	ศูนย์ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์ให้กับบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.5	ศูนย์ควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.6	ศูนย์ควรให้ผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.7	ศูนย์ควรมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.8	ศูนย์ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.9	ศูนย์ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.10	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ให้เหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.11	ศูนย์ควรมีการประสานงานกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนให้เข้ามาสอนในศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
3.ด้านงบประมาณ							
3.1	ศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ทุกศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.2	ศูนย์ควรหาองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
2.3	ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับทางศูนย์มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.4	ศูนย์ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และ ชุมชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.5	ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณในแต่ละปีให้เป็นลาย ลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.6	ศูนย์ควรให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.7	วัดควรจัดสรรเงินให้กับศูนย์มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.8	ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่ได้วางไว้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
3.9	ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการ ระดมทุน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
4.ด้านชุมชน							
4.1	ศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.2	ศูนย์ควรสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชนเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.3	ศูนย์ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนให้มากขึ้น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.4	ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.5	ศูนย์ควรเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.6	ศูนย์ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ชุมชนกับศูนย์ร่วมกันทำ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
4.7	ศูนย์ควรประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้ศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
5.ด้านผู้เรียน							
5.1	ศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียง เพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.2	ศูนย์ควรบริหารศูนย์ให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการจูงใจ นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.3	ศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่า ที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.4	ศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จใน หน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.5	ศูนย์ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.6	ศูนย์ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยกับนักเรียนเพื่อเป็น แรงจูงใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.7	ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียน โดยมีแผนพัฒนาที่ ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.8	ศูนย์ควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทาง โรงเรียนสามัญทั่วไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.9	ศูนย์ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.10	ทางมหาวิทยาลัยควรใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้า เรียนในระดับอุดมศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
5.11	ศูนย์ควรจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อนเป็นการจูงใจผู้เรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
6.ด้านโครงสร้าง							
6.1	ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับขนาดของศูนย์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.2	ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียงกับโรงเรียนปกติ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.3	ศูนย์ควรระบุขอบข่ายภาระงานตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.4	ศูนย์ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงานเพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
6.5	การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
7.ด้านอาคารสถานที่							
7.1	ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.2	ศูนย์ควรมีอาคารเรียนที่เป็นของศูนย์เอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.3	ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.4	ศูนย์ควรมีการประเมินการใช้งานอาคารสถานที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.5	ศูนย์ควรใช้สถานที่ภายในวัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.6	ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้สถานที่	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
7.7	ศูนย์ไหนไม่มีอาคารสถานที่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ข้อที่	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญคนที่					ค่า IOC
		1	2	3	4	5	
8.ด้านสื่ออุปกรณ์							
8.1	ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการคิดแบบ โยนิโสมนสิการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.2	ศูนย์ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.3	ศูนย์ควรขอการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ จากหน่วยงานของ รัฐ และ เอกชน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.4	ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็นสื่อการ เรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.5	ศูนย์ควรจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการใช้สื่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.6	ศูนย์ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00
8.7	ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็น ประโยชน์	+1	+1	+1	+1	+1	1.00

ภาคผนวก จ
คำอธิบายจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม



ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
1. ด้านวิชาการ		
1.1. ศูนย์ควรมีหลักสูตรแกนกลางเพื่อใช้เป็น มาตรฐานเดียวกัน	.675	
1.2. ศูนย์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับ ผู้เรียน	.733	
1.3. ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในวัน สำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ	.751	
1.4. ศูนย์ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตร ที่มาจากที่ต่างๆร่วมกัน	.394	
1.5. ศูนย์ควรให้ผู้สอนจัดทำแผนการสอนทุกรายวิชา	.444	
1.6. ศูนย์ควรมีการจัดทำแผนการสอนในแต่ละช่วงชั้น	.586	
1.7. ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้เป็น มาตรฐานเดียวกัน	.725	
1.8. ศูนย์ควรมีการวัดและประเมินผลให้ถูกต้องตาม หลักวิชาการและ สอดคล้องกับผู้เรียน	.661	
1.9. ศูนย์ควรมีการประชุมผู้สอนทุกรายวิชาก่อนและ หลังการสอน	.671	
1.10. ศูนย์ควรจัดทำหนังสือคู่มืออธิบายศัพท์ธรรมะที่ เป็น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	.337	
1.11. ศูนย์ควรเน้นการปฏิบัติตนกับพระภิกษุให้ เหมาะสม	.622	
		.870

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
2.ด้านบุคลากร		
2.1.ศูนย์ควรมีการประชุมเรื่องบุคลากรอย่างน้อยปี ละ 2 ครั้ง	.408	
2.2.ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการบริหารให้ทราบโดยทั่วกัน	.466	
2.3.ศูนย์ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ ของ คณะทำงานฝ่ายต่างๆ	.466	
2.4.ศูนย์ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์ให้กับ บุคลากร	.699	
2.5.ศูนย์ควรมีการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากร	*.553	
2.6.ศูนย์ควรให้ผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาค การศึกษา	.654	.855
2.7.ศูนย์ควรมีการจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากร	.631	
2.8.ศูนย์ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากร ดีเด่น	.683	
2.9.ศูนย์ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่ บุคลากร	.496	
2.10.หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรบรรจุพระภิกษุที่สอน ในศูนย์ให้เหมือนกับครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	.617	
2.11.ศูนย์ควรมีการประสานงานกับครูพระสอน ศีลธรรมในโรงเรียนให้เข้ามาสอนในศูนย์	.398	
	.698	

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
3.ด้านงบประมาณ		
3.1.ศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน อาทิตย์ทุกศูนย์	.779	
3.2.ศูนย์ควรหาองค์กรที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ	.868	
3.3.ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้กับทางศูนย์มากขึ้น	.909	
3.4.ศูนย์ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน	.892	
3.5.ศูนย์ควรจัดทำแผนงบประมาณในแต่ละปีให้เป็นลาย ลักษณ์อักษรสำหรับการตรวจสอบ	.900	.932
3.6.ศูนย์ควรให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหาร งบประมาณ	.505	
3.7.วัดควรจัดสรรเงินให้กับศูนย์มากขึ้น	.872	
3.8.ศูนย์ควรใช้จ่ายงบประมาณตามแผนที่ได้วางไว้	.563	
3.9.ศูนย์ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆเพื่อเป็นการ ระดมทุน	.569	

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
4. ด้านชุมชน		
4.1. ศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับทางศูนย์	.341	.834
4.2. ศูนย์ควรสร้างความตระหนักรู้ให้กับชุมชน เกี่ยวกับ การส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์	.637	
4.3. ศูนย์ควรมีการประสานความร่วมมือจาก ผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น	.601	
4.4. ศูนย์ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่า ของศูนย์	.596	
4.5. ศูนย์ควรเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะ กรรมการบริหารศูนย์	.743	
4.6. ศูนย์ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ชุมชนกับ ศูนย์ร่วมกันทำ	.552	
4.7. ศูนย์ควรประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่ อยู่ใกล้ศูนย์	.640	

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
5. ด้านผู้เรียน		
5.1.ศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษา ใกล้เคียงเพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์	.546	
5.2.ศูนย์ควรบริหารศูนย์ให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นการ จูงใจนักเรียน	.698	
5.3.ศูนย์ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียน เห็นคุณค่าที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์	.731	
5.4.ศูนย์ควรประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบ ความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน	.468	
5.5.ศูนย์ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ ผู้เรียนสนใจ	.713	
5.6.ศูนย์ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยกับนักเรียน เพื่อเป็นแรงจูงใจ	.451	.919
5.7.ศูนย์ควรมีจุดเด่นในการพัฒนาผู้เรียน โดยมี แผนพัฒนาที่ชัดเจน	.459	
5.8.ศูนย์ควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนา กับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป	.817	
5.9.ศูนย์ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการ เรียนกับศูนย์	.765	
5.10.ทางมหาวิทยาลัยควรใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการ พิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษา	.752	
5.11.ศูนย์ควรจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาเพื่อนเป็น การจูงใจผู้เรียน	.771	

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
6. ด้านโครงสร้าง		
6.1. ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับขนาดของ ศูนย์	.713	.914
6.2. ศูนย์ควรปรับโครงสร้างให้ทันสมัยโดยเทียบเคียง กับโรงเรียนปกติ	.600	
6.3. ศูนย์ควรระบุขอบข่ายภาระงานตามโครงสร้างให้ ชัดเจนเพื่อให้ทำงานซ้ำซ้อนกัน	.893	
6.4. ศูนย์ควรจัดทำป้ายโครงสร้างการบริหารงานเพื่อ ประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน	.797	
6.5. การจัดทำโครงสร้างของศูนย์ควรให้ความสำคัญ กับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	.993	

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
7. ด้านอาคารสถานที่		
7.1.ศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	.580	
7.2.ศูนย์ควรมีอาคารเรียนที่เป็นของศูนย์เอง	.690	
7.3.ศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	.900	
7.4.ศูนย์ควรมีการประเมินการใช้งานอาคารสถานที่	.631	
7.5.ศูนย์ควรใช้สถานที่ภายในวัดจัดการเรียนการสอนให้คุ้มค่า	.700	
7.6.ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้สถานที่	.729	
7.7.ศูนย์ไหนไม่มีอาคารสถานที่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน	.987	
		.911

ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น α ของแบบสอบถาม

แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น α
8. ด้านสื่ออุปกรณ์		
8.1. ศูนย์ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนการ คิดแบบโยนิโสมนสิการ	.765	
8.2. ศูนย์ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ	.836	
8.3. ศูนย์ควรขอการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ จาก หน่วยงานของรัฐ และ เอกชน	.833	
8.4. ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็น สื่อการเรียนการสอน	.685	.924
8.5. ศูนย์ควรจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการใช้สื่อ	.620	
8.6. ศูนย์ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์	.798	
8.7. ศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนใช้สื่อในโซเชียลมีเดีย ให้เป็นประโยชน์	.995	

ภาคผนวก จ
หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ





บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15644

ที่ ศธ 0519.12/ 34 16

วันที่ 11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวงรัตน์ เกษมแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จาวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสอบถาม ทั้งนี้ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาทรงยศ แท่นยิ่ง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นทร์ ชัยวิสุทธิางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วิชาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 3๑๒๔



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑ กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ~~ดร.นิพนธ์ โรจน์วัฒนาวิทย์~~ (ดร. พันธุ์บุรินทร์ ชัยวิสุทธิรักษ์ (แทน)

เนื่องด้วย พระมหาพรหมยศ แห่งถ้ำ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พงษ์อรรถวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาพรหมยศ แห่งถ้ำ และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พันธุ์บุรินทร์ ชัยวิสุทธิรักษ์)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วิชาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติกร โทรศัพท์ 084 014 1836



บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15644

ที่ ศธ 0519.12/ 3136

วันที่ 11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ สังกา

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญา นิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขต กรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาทรงยศ แท่นยัง และ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธาดา)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วิชาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/ 34 ๒๕



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์สมศักดิ์ บุญญ

เนื่องด้วย พระมหาพรยศ แทนอึ้ง นิสิพระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษมทรัพย์ และ อาจารย์ ดร.จาวรรณ พลอยคงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญาโท ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหาพรยศ แทนอึ้ง และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีนทร์ ชัยวิสุทธิวงษ์)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รักษาการคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ ๒๐

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเลข : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ 084 014 1836

ที่ ศอ 0519.12/ 3427



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชวาล ศิริวัฒน์

เนื่องด้วย พระมหากษัตริย์ แห่งอริย นิธิระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษมทรัพย์ และ อาจารย์ ดร.จาวรรณ ทลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบตาม

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ พระมหากษัตริย์ แห่งอริย และขอขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พิศัยวิสุทธิวงษ์)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

7/7/59 น.ส.
น.ส.ดร.ชวาล ศิริวัฒน์
7/7/59

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 084 014 1836



ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๖ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นามัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

สำนักงาน กศ.พ.	
เลขที่รับ	2 / 9560
วันที่	4 มิ.ย. 60 เวลา 10:30 น.
ผู้รับ	OK

เนื่องด้วย พระมหาพรหมยศ ฐานันท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.วิมลศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.ราชันย์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล และขอผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(นายแพทย์ ธีรชัย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทองศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ภคดิศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.วราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร และคณาจารย์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คอยแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พระครูวิมลคุณธรรม
(พระครูวิมลคุณธรรม)
เจ้าอาวาสวัดท่าพระ
11 มิ.ย. 60

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์นันทชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ภคพิศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.ราชันย์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร และครูผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คอยแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ผู้วิจัย
พระคุณเจ้า
ดร.วชิระ งามเกษม

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีรชัย เอกปัญญาสกุล

ดร.วชิระ งามเกษม

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีรชัย เอกปัญญาสกุล

11 มิ.ย. 60

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย



สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตขอความเห็นชอบข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.วราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร และครูผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คอยแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ผู้วิจัย ไสวภักดิ์ วัฒนกุลวิ

วิเศษ ๑.



(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเลข : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศบ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุจุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและ
การจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขต
กรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.ภักดีศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.วราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ผู้บริหาร และคณาจารย์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ ตอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้า
ระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูล
เป็นส่วนตัว

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

๑๑ มิ.ย. ๒๐๖๐

ที่ ศบ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110



๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุมัติครุภัณฑ์กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และ ดร.วราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุมัติครุภัณฑ์ผู้บริหาร และครูผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

กรมการศาสนา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พระตำหนักวัดสุทัศน์ฯ กรุงเทพมหานคร

๒๐๖๘๖ ๑

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ธีรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(พระมหาสุกฤษ ปิยะมณโชโต)
ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๑ มิ.ย. ๖๐

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นมิ่ง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน และ ดร.ราชันย์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล และคำผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ คอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

นาย 11/56, 11/56
11/56/11/56

ทรงยศ แท่นมิ่ง
11 มิ.ย. 60

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์กับข้อมูลเพื่อการวิจัย

นามัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนาวัน และ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์ผู้บริหาร และครูผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์นิรันดร์ชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 6918/ 1966



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ มิถุนายน 2560

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

นมัสการ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เนื่องด้วย พระมหาพรหมยศ แห่งอรัญญิก นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ดร.กิตติศักดิ์ อังคะนารัตน์ และ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล และครูผู้สอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ตอบแบบสอบถาม เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของพระคุณเจ้าระหว่างเดือนมิถุนายน 2560 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

อภิญญา ทรัพย์สมบูรณ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ธนา

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ภาคผนวก ช
หนังสือเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม



ที่ ศอ 0519.12/ 3916



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

นมัสการ พระครูปลัดชณะ ชุตินธโร

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แพน้อย นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธรรม)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 3916



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

นมัสการ พระครูวิธานกิตติโสภณ

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร"
ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดทองนพคุณ
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่
ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธรรม)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 3917



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

นมัสการ พระมหาณรงค์ราช ปณิธานิธิ

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จาวรรณ ทลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธรรม)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 9 4 16



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

นมัสการ พระมหาสุทธีพงษ์ สุทธิวังโส

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จาวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอนมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นทร์ ชัยวิสุทธิางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศร 0519.12/ 3915



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๑ กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

นมัสการ พระมหาศุภชัย ปิยะธัมมโช

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง
“การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร”
ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงคาราม
เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาพระคุณเจ้าเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่
ดังกล่าว และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 3934



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

41 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นายปรีชา ดุริยะสาย

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จรรวณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษา แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธรรม)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 34 13



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษา
แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14
สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงคาราม เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ
ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บรินทร์ ชัยวิสุทธิธำรงกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 3941



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นายชูชาติ ชื่นสมบัติ

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง
"การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษา
แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14
สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงค์าราม เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ
ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิวงกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/ 3910



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๑ กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นางสาววิมล สลักกิตโร

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แทนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง "การศึกษา แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร" ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดทองนพคุณ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธรรม)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
วิชาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศอ 0519.12/ 3931



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

11 กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นายปัญญา สละทองตรง

เนื่องด้วย พระมหาทรงยศ แท่นยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ
การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
“การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จางวรรณ พลอยตรงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “การศึกษา
แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในวันที่ 14
สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดอนงคาราม เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ
ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิางกูร)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836

ที่ ศธ 0519.12/4516



บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุมนวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ฉ.บ. กรกฎาคม 2559

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group)

เรียน นายสุนทร การบรรจง

เนื่องด้วย พระมหาพรหมยศ แพนยัง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการ การศึกษา (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาแนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ และ อาจารย์ ดร.จ้าววรรณ พลอยดวงรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group) ในหัวข้อเรื่อง “การศึกษา แนวทางในการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ในวันที่ 14 สิงหาคม 2559 เวลา 14.00 น. ณ สถานที่ สำนักงานศาสนสมบัติ (คณะ 7) วัดคองคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และ ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรินทร์ ชัยวิสุทธิธำรง)

คณบดีคณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
วิชาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084 014 1836



ภาคผนวก ณ
ข้อมูลจากการถอดเทปการสนทนากลุ่ม

บันทึกการสนทนากลุ่ม
 เรื่องการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
 เขตกรุงเทพมหานคร
 วันอาทิตย์ที่ 14 สิงหาคม 2559
 ณ สำนักงานศาสนสมบัติกลาง วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

- | | |
|-------------------------|------------|
| 1. พระครูปลัดชนะ | ชุตินธะโร |
| 2. พระครูวิธานกิตติโสภณ | |
| 3. พระมหาณรงค์ราช | ปณิธานธิดิ |
| 4. พระมหาสุทธิพงษ์ | สุทธิวังโส |
| 5. พระมหาสมเกียรติ | ยุตติโก |
| 6. พระมหาศุภชัย | ปิยธัมมชโย |
| 7. นายปรีชา | สละทองตรง |
| 8. ดร.นิเวศน์ | วงศ์สุวรรณ |
| 9. นายชูชาติ | ชินสมบัติ |
| 10. นายปัญญา | สละทองตรง |
| 11. นางศรีนวล | ลักกิตโร |
| 12. นายสุนทร | การบรรจง |

ประเด็นที่ 1 ปัญหาด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านวิชาการว่า

หลักสูตรไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน แม้จะมีระเบียบของกรมการศาสนาเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ก็ตาม หลักสูตรไม่มีการพัฒนาให้ทันสมัย เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทในสังคมปัจจุบัน โดยเนื้อหาวิชาที่แต่ละศูนย์ใช้สอนส่วนมากเป็นเนื้อหาที่ใช้สอนกันมานาน หลักสูตรตามระเบียบของกรมการศาสนานั้น มีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรธรรมศึกษาของทางคณะสงฆ์ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ตลอดจนหลักสูตรไม่มีการพัฒนาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น บางวิชาเนื้อหาเยิ่นเย้อเกินไปสำหรับผู้เรียน

ผู้สอนส่วนมากไม่ได้จัดทำแผนการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆ เพราะไม่มีความรู้เรื่องการจัดทำแผนการสอน และทางศูนย์ก็ไม่ได้บังคับให้ผู้สอนจัดทำแผนการเรียนการสอน แม้บางศูนย์มีการจัดทำแผนการเรียนการสอน แต่แผนการสอนก็ไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน

การวัดผลและประเมินผลไม่ได้เป็นไป เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดผลและประเมินผลไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ตลอดถึงไม่มีการวางแผนงานรองรับ ทำให้เมื่อวัดผลและประเมินผลมาแล้ว ไม่ทราบว่าจะพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

นอกจากนี้ผู้สอนไม่มีความรู้และขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งบางศูนย์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยไป

ประเด็นที่2 ปัญหาด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านบุคลากรว่า

บุคลากรที่ทำงานในศูนย์ขาดความต่อเนื่อง คณะกรรมการบริหารมีการประชุมกันน้อยหรือบางศูนย์ไม่มีการประชุมกำหนดนโยบายในการบริหารงาน ผู้บริหารไม่มีความรู้ในกระบวนการบริหารงาน ทำให้การบริหารงานไม่เป็นระบบขาดความชัดเจนไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดถึงคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานไม่เข้าบาทบาทหน้าที่ของตน เพราะทางศูนย์ไม่ได้ระบุขอบข่ายภาระหน้าที่ชัดเจนไว้ ผู้สอนไม่สามารถสอนได้อย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา สวัสดิการมีน้อยหรือบางศูนย์ไม่มี ผู้สอนไม่เข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอน ผู้สอนขาดจิตวิทยาการสอน บุคลากรขาดขวัญกำลังใจ ผู้สอนมีความรู้ต่างกัน และ ขาดแรงจูงใจ บุคลากรไม่มีความรู้เรื่องวิชาการและไม่เข้าใจในการบูรณาการวิชาการทางโลกเพื่อปรับใช้กับศูนย์ ผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นคนทั่วไปไม่ใช่บรรพชิตไม่เข้าใจศัพท์ธรรมะที่เป็นภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ บางศูนย์ผู้ใหญ่ที่เป็นพระเถระภายในวัด ที่ศูนย์ตั้งอยู่ไม่ให้การสนับสนุนและทางศูนย์เองก็ขาดการวางแผนพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เป็นรูปธรรม

ประเด็นที่3 ปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านงบประมาณว่า

งบประมาณที่ภาครัฐจัดสรรสำหรับศูนย์ต่าง ๆ นั้น ไม่เพียงพอสำหรับการบริหารงาน บางศูนย์การเบิกจ่ายต้องจ่ายเป็นงวด ๆ ทำให้การบริหารงานในส่วนอื่น ๆ ที่ต้องใช้งบประมาณเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนต้องได้รับผลกระทบตามไปด้วย ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการวางแผนงบประมาณเป็นรายปี จึงไม่ทราบว่าแต่ละปีต้องใช้งบประมาณในการบริหารงานเป็นจำนวนเงินเท่าใด นอกจากนี้ ศูนย์ส่วนใหญ่ไม่เปิดโอกาสให้คณะกรรมการทำงานร่วมวางแผนการเบิกจ่ายและวางแผนการบริหารงบประมาณ รวมทั้งทางวัดจัดสรรงบประมาณให้ทางศูนย์น้อยเกินไป หรือบางวัดไม่ได้จัดสรรให้ แม้จะมีเงินจากผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ ก็ตาม

ประเด็นที่ 4 ปัญหาด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านชุมชนว่า

ชุมชนไม่ให้ความสำคัญและไม่เห็นคุณค่าของศูนย์ที่มีต่อสังคมส่วนร่วม ตลอดถึงทางศูนย์ไม่ได้ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนไม่ทราบว่า ทางศูนย์ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรและต้องการความช่วยเหลือด้านใดบ้าง

แม้ในบางศูนย์จะมีการติดต่อผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชนแต่ขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับทางศูนย์น้อยไป ตลอดถึงผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจน้อยที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้ามาเรียนในศูนย์ นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งขาดความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ในชุมชนนั้นๆไม่เห็นคุณค่าของศูนย์

ประเด็นที่ 5 ปัญหาด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านผู้เรียนว่า

ปัจจุบันผู้เรียนให้ความสนใจในการมาสมัครเรียนในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์น้อยลง ส่วนผู้เรียนที่มาสมัครเรียนในช่วงเปิดเทอมส่วนมากทุกศูนย์จะมีจำนวนมาก แต่เมื่อเริ่มเรียนผ่านไประยะเวลาหนึ่งปรากฏว่า ผู้เรียนเริ่มขาดเรียนเพราะติดเรียนพิเศษติดเพื่อนและติดเทคโนโลยี และผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์ว่ามีประโยชน์อย่างไร จึงทำให้ผู้เรียนมีจำนวนลดลง ผู้เรียนส่วนหนึ่งออกกลางคัน ตลอดถึง ผู้เรียนส่วนหนึ่งเมื่อเข้าภาคการศึกษาที่ 2 ของโรงเรียนสามัญทั่วไปจะมีจำนวนลดลงและผู้เรียนเมื่อเลื่อนชั้นเรียนขึ้นมัธยมปีที่ศึกษาที่ 1 ขึ้นไป ส่วนมากจะไม่มาเรียนในศูนย์อีก นอกจากนี้มี ผู้เรียนส่วนหนึ่งที่ต้องโยกย้ายที่อยู่ของตนตามผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้ปกครองและผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่เห็นคุณค่าของการมาเรียนในศูนย์

ประเด็นที่ 6 ปัญหาด้านโครงสร้างของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านโครงสร้างว่า

โครงสร้างของศูนย์บางแห่งไม่ได้แบ่งภาระงานให้ชัดเจน จึงทำให้การทำงานเกิดความสับสนและเกิดความซ้ำซ้อนกัน โดยงานส่วนมากจะตกไปอยู่ที่เลขานุการทำให้เลขานุการมีภาระงานที่มากเกินไป นอกจากนี้ ศูนย์บางแห่งได้จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยยึดตามระเบียบของกรมการศาสนา ซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนมากมีความเห็นว่า ไม่เหมาะสมกับศูนย์ขนาดเล็กเพราะบริบทไม่เหมือนกัน ศูนย์ขนาดใหญ่อาจมีบุคลากรเพียงพอในการจัดโครงสร้างตามระเบียบของกรมการศาสนา แต่ศูนย์ขนาดเล็กมีบุคลากรไม่เพียงพอ บุคลากรในศูนย์ต้องทำงานหลายหน้าที่ทำให้การบริหารงานขาดประสิทธิภาพและส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆตามมา นอกจากนี้ โครงสร้างในการบริหารไม่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน เพราะศูนย์ส่วนใหญ่จัดโครงสร้างการบริหารงานโดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้อำนวยการ ทำให้การบริหารงานในส่วนต่างๆต้องได้รับคำสั่งจากเจ้าอาวาสเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้การบริหารงานของศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประเด็นที่ 7 ปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านอาคารสถานที่ว่า

มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในบริเวณศูนย์เพราะศูนย์ส่วนใหญ่ใช้ศาลาการเปรียญของวัดในการจัดการเรียนการสอน บางศูนย์ไม่มีสถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนสอน ส่วนในศูนย์ที่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง บางศูนย์สถานที่ไม่สะอาดขาดการดูแลรักษาให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่มีการประเมินผล

การใช้อาคารสถานที่ว่าคุ้มค่าเพียงใด บางศูนย์สถานที่ก็ไม่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ มีศูนย์บางแห่งซึ่งก็เป็นส่วนน้อยที่มีนักเรียนเป็นจำนวนมาก จนอาคารสถานที่เรียนไม่เพียงพอ

ประเด็นที่ 8 ปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ว่า

ผู้สอนเลือกใช้สื่อไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น ตำราเรียนมีไม่เพียงพอสำหรับผู้เรียน สื่อการเรียนการสอนมีจำกัดและขาดงบประมาณในการจัดซื้อ นอกจากนี้บุคลากรขาดทักษะและประสบการณ์ในการใช้สื่อการเรียนการสอน



บันทึกการสนทนากลุ่ม
เรื่องการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
เขตกรุงเทพมหานคร
วันอาทิตย์ที่ 14 สิงหาคม 2559
ณ สำนักงานศาสนสมบัติกลาง วัดอนงคาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม

- | | |
|-------------------------|------------|
| 1. พระครูปลัดชนะ | ชุตินธะโร |
| 2. พระครูวิธานกิตติโสภณ | |
| 3. พระมหาณรงค์ราช | ปณิธานธิดิ |
| 4. พระมหาสุทธิพงษ์ | สุทธิวังโส |
| 5. พระมหาสมเกียรติ | ยุตติโก |
| 6. พระมหาศุภชัย | ปิยธัมมชโย |
| 7. นายปรีชา | สละทองตรง |
| 8. ดร.นิเวศน์ | วงศ์สุวรรณ |
| 9. นายชูชาติ | ชินสมบัติ |
| 10. นายปัญญา | สละทองตรง |
| 11. นางศรีนวล | ลักกิตโร |
| 12. นายสุนทร | การบรรจง |

ประเด็นที่ 1 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวิชาการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านวิชาการว่า

ควรมีหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ควรมีการวัดผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นระยะๆ โดยใช้หลัก
ภาวนา 4 อย่าง หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรเชิงปฏิบัติการและมีความยืดหยุ่น มีการวัดผลและประเมินผลให้
เป็นมาตรฐานเดียวกัน มีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน ควรให้ผู้สอนจัดทำแผนการสอน มี
การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการประชุมผู้สอนในรายวิชา มีการจัดทำหนังสือคู่มืออธิบายศัพท์ธรรมะที่
เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ผู้สอนที่เป็นคนทั่วไปเข้าใจศัพท์ธรรมะที่เป็นภาษาอังกฤษ ควรมีการเน้นเรื่องการ
อบรมมารยาทให้ผู้เรียน ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรร่วมกัน ควรมีการจัดทำแผนการสอน
ในแต่ละช่วงชั้น มีการวัดผลให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสอดคล้องกับผู้เรียน

ประเด็นที่2 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านบุคลากรว่า

กรมการศาสนา ควรบรรจุพระภิกษุที่สอนในศูนย์ให้เป็นครูสอนเหมือนกับพระครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน คณะกรรมการบริหารควรมีการประชุมกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้งเพื่อกำหนดนโยบายและวางแผนทำงาน ควรจัดทำคู่มือการบริหารศูนย์พร้อมทั้งระบุขอบข่ายภาระงานให้ชัดเจนสำหรับคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการทำงานเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร ถ้าเป็นไปได้ ทางศูนย์ควรให้ผู้สอน สอนอย่างต่อเนื่องจนจบภาคการศึกษา ควรมีการจัดสวัสดิการสำหรับแก่บุคลากรตามความเหมาะสม ควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่บุคลากรดีเด่น ควรมีการจัดประชุมชี้แจงขอบข่ายหน้าที่ของคณะทำงานฝ่ายต่างๆ ควรวางแผนในการพัฒนาบุคลากร ควรมีค่าตอบแทนแก่บุคลากรตามสมควร ควรสร้างความตระหนักเรื่องจิตอาสาให้แก่บุคลากร ควรมีการวางแผนเรื่องบุคลากรและควรมีการประสานกับครูพระสอนศีลธรรมให้เข้ามาสอนในศูนย์

ประเด็นที่3 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณว่า

ทางศูนย์ควรจัดตั้งกองทุนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โดยการระดมทุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาเป็นงบประมาณที่ใช้สำหรับบริหารงาน ในส่วนของภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณให้มากขึ้น ควรมีการระดมทุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ทางศูนย์ ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปีให้เป็นลายลักษณ์อักษร ควรเปิดโอกาสให้คณะทำงานมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณทางวัดที่มีผลประโยชน์ด้านต่างๆ ควรจัดสรรเงินที่เป็นผลประโยชน์ของวัดให้กับศูนย์มากขึ้น ควรดำเนินงานตามแผนงบประมาณที่ได้วางไว้ ควรมีการจัดกิจกรรมการกุศลต่างๆ เพื่อเป็นการระดมทุน ควรมีการนำเสนอผลงานที่เป็นรูปธรรมเพื่อขอความสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการเก็บค่าเล่าเรียนปีละ 300 บาท

ประเด็นที่4 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านชุมชนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านชุมชนว่า

ทางศูนย์ควรเชิญชุมชนเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกับทางศูนย์ ควรมีการสร้างตระหนักรู้ร่วมกันกับชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมของศูนย์ ควรมีการประสานความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนให้มากขึ้น ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นคุณค่าของศูนย์ ควรมีการเชิญผู้แทนชุมชนเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์ ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนร่วมกันทำและควรมีการประสานงานกับคณะครูในสถานศึกษาที่อยู่ใกล้เคียงกับศูนย์

ประเด็นที่5 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านผู้เรียนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านผู้เรียนว่า

ทางศูนย์ควรทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานศึกษาใกล้เคียง เพื่อส่งนักเรียนเข้ามาเรียนในศูนย์ ควรมีการบริหารศูนย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นการจูงใจนักเรียน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากการมาเรียนที่ศูนย์ ควรมีการประกาศเกียรติคุณศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานเพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียน ควรมีการสอนเสริมวิชาสามัญหรือวิชาที่ผู้เรียนสนใจ ควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่หลากหลาย ควรมีเป้าหมายรับนักเรียนให้ชัดเจนว่าต้องการรับเท่าไร ควรเชิญศิษย์เก่าดีเด่นมาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้จากการมาเรียนในศูนย์กับนักเรียนปัจจุบัน เพื่อเป็นแรงจูงใจอีกส่วนหนึ่งด้วย ควรมีการพัฒนาจุดเด่นด้านคุณลักษณะให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข โดยมีแผนพัฒนาที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ภาครัฐควรมีการเทียบโอนรายวิชาพระพุทธศาสนากับทางโรงเรียนสามัญทั่วไป ควรมีการลงประวัติของผู้เรียนที่ผ่านการเรียนกับทางศูนย์ เช่น ใบ ร.บ. นอกจากนี้ ทางกรมศาสนาควรประสานขอความร่วมมือกับทางมหาวิทยาลัยให้ใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาและทางศูนย์ ควรมีการจัดให้มีการจัดทัศนศึกษาในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเป็นการจูงใจผู้เรียนอีกวิธีหนึ่งด้วย

ประเด็นที่6 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างว่า

ทางศูนย์ขนาดเล็กควรปรับโครงสร้างให้เหมาะสมกับบริบท มีความทันสมัย โดยเทียบเคียงกับโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาทั่วไปและควรระบุนโยบายภาระงาน ตามโครงสร้างให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อนกันและเพื่อให้การบริหารศูนย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรจัดทำป้ายประกาศโครงสร้างการบริหารเพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วกันและการจัดทำโครงสร้างควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ประเด็นที่7 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาคารสถานที่ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านอาคารสถานที่ว่า

ทางศูนย์ควรส่งเสริมการจัดสถานที่ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ควรมีอาคารที่เป็นของศูนย์เอง ทางศูนย์ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ควรมีการประเมินอาคารสถานที่ ควรมีการใช้สถานที่ภายในวัดจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้คุ้มค่า เช่น วิหาร พระอุโบสถ เป็นต้น นอกจากนี้ ศูนย์ไหนมีปัญหาเรื่องสถานที่เรียน ควรขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนของวัดหรือโรงเรียนของรัฐที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงเพื่อขอใช้อาคารสถานที่ ตลอดถึงบางศูนย์อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ควรส่งพระภิกษุเข้าไปสอนในโรงเรียน โดยถือว่าเป็นการจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาเชิงรุกด้วย

ประเด็นที่8 แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้มีความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านสื่ออุปกรณ์ว่า

ทางศูนย์ควรส่งเสริมให้ผู้สอนจัดกิจกรรมที่สนับสนุนการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ควรมีการสนับสนุนตำราเรียนให้เพียงพอ ควรมีการขอการสนับสนุน สื่อ อุปกรณ์ จากหน่วยงานของรัฐ เอกชน และชุมชน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้สอนใช้อุปกรณ์เหลือใช้เป็นการเรียนการสอน ควรมีการจัดอบรมผู้สอนให้เข้าใจหลักการของการใช้สื่อ ควรมีการจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และผู้สอนควรใช้สื่อในโซเชียลมีเดียให้เป็นประโยชน์ โดยใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนเพื่อให้บทเรียนดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น



ภาคผนวก ญ
รูปภาพการสนทนากลุ่ม



รูปภาพการสนทนากลุ่ม





ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	พระมหาทรงยศ แทนยัง (ฐานยุตโต)
วันเดือนปีเกิด	23 มิถุนายน 2519
สถานที่เกิด	อ.เมือง จ.ตราด
ที่อยู่ปัจจุบัน	41/10 วัดอนงคาราม ถ.สมเด็จพระยา แขวงสมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอนงคาราม เจ้าคณะ 10 วัดอนงคาราม
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	41/10 วัดอนงคาราม ถ.สมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร 10600
ประวัติการศึกษาทางธรรม	
พ.ศ.2552	สอบไล่ได้เปรียญธรรม 7 ประโยค จากวัดอนงคาราม สำนักเรียนวัดอนงคาราม แขวงสมเด็จพระยา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษาทางโลก	
พ.ศ.2553	พุทธศาสตรบัณฑิต (พธ.บ.) สังคมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พ.ศ.2560	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) การบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ